15-6-6

Restored in 1943-44 from a ms of Mackenzie Collection No 15-6-6
by Sri K. Seshachari Temporary Copyist

I విశాఖపట్నం తప్పించి పూసపాటివారి వశములందు ఉత్తర కోటకుండా చేసి. తులాసాంగా
వుంచి నెలకు మెట్టు నూరు రూపాయిలు తాజీ యిప్పించి ఆ రూపాయిలు పూసపా
టివారికి జమ జర్గితోతము రుకు మెన్నని నెమ్మది వేయించినారు. మ్మ రికెన్ని దినము
ల్కు సీతారామరాజు గారిని చెన్నపట్నంలో వశము రు చేసినారు. విజయరామ
మహారాజులుంగారు పద్మనాభంలు దాయిలో నయిన వెన్క యేమే జమీందార్లు
కు వారి వారి మాన్యాలు యిచ్చినప్పుడు యీ తులసాం తాయా కాంకు శివరామరాజు
గారి చిన్న వాండ్లకు కుంపిణీ వారు యిచ్చినారు గన్క యిప్పుడు జమీందారు ... లై
రాజు కుమారుడి పేరున జరుగుతూ వున్నది గన్క ఆనన్నాని రాలుంగారు తమ
దారక్ష్య దేశం చేస్తూ వున్నారు. ఆపయిన శివరామరాజు తన కుమారుని
పట్టం కట్టవలెనని యెంతయుత్నకృతం చేసినా అంయింది కాదు. రామరాజు కు
మారుడు సన్యాసిరాజు గారి ప్రభుత్వం అయినది. సీతారామరాజు వీరిని పితూ
రీ చేసి సంస్థానం చెరిపి తానున్ బాగుతెరలున్ హోనని యింత స్వామిద్రోహాన్ని వహ్హు
కున్నందుకు యేమి వేక అన్యధా చింతితం కార్యం దైవమన్యత్ర చింతయేత్ వి
ఘచూర్ణప్రయోగాపి వేశ్యమాతామినశ్యతి॥ అన్న దృష్టాంతం అయినది. యేమం
టే యీ సీతారామరాజు పోయినా. ~~కుమారుడ్లు~~ కొమాళ్ళు ఉయినా వున్నారు॥
యీ సీతారామరాజులుంగారికి యీ తను చూస్తూ వుండగా కొడుకు వనస్థించి తా
ను పోయి భార్య సహగమనం చేసినది. ఆ స్వామిద్రోహ చింతకు యిదే దాఖలా॥

శ్రీ మార్యనా ——

యీ తాయా కాలో సన్యాదు ~~[illegible]~~ వు వాత్స్యం యేమంటే యుక్తడాయేపటి నేరుగ్రామా
దుల్కు పారద ముసన్న రండ ముసూన్న వేదు. పుష్టి అయిన చెరువులు యీతాండకా

లవులచేత నిండి వుండి ఇవ్వాదశ వర్షాలు వచ్చిన నీరు తీసిపోదు లంకె
ల రూపాయాలు దస్తు అవుతుంది. యీసమస్థానయులు నాల్గు ఉద్రవారయులు
నెలతెల్లాయాలు వర్షాలు కురిసి పంటలు పండుతుంది ధర్మభూమియందుగాల
కొండ ఘాతరాలు నిష్టితరాలు. యితేడు వున్నంత జాల యెక్కడా వేరుయీ
స్థలమందు యేపా ~~టికూతినాన వర్ష~~ మున్నగరుడి నవిషం యళ్లదని వాడిక. యిందుకు దాఖలాయే
మంటే. కరపాం నీరు ఉప్పెత్తి తెచ్చి తొలి. రాజూవు చెరువు నీకి దాఖలాచూ
స్తే యెత్తు కుయెత్తు కరసాపనీరు బలువుంటుంది. ఆయుదప్పుడిడ్డు లాంగవుం
టుంది. ఆవుదత నప్పుచ్చు తెంటుల ఘటాల తగిలి వినంతెల్లాయి వతల నుంచి పోయిన
వారిాదేవాం వాస్తుంది. ప్లాలు విస్తారం ప్రజల్ల వుంద కడుపులు బాక్యరంప్లు
లు చూడ విశారంగా వుండును విశార ప్రచారప్పుల బూద కాల్లు బూదచేయు
లు పశువృద్ధి విస్తారం. పుయివృద్ధి విస్తారం. పశువులు పాలు ఇవ్వడం తక్కు
వ. త్రిష్టి విస్తారం. వర్షాక యితేడు చూలి నాకలదు. పాలు తొక్కి ఉయినానేయి
విస్తారం వచ్చుస్తుంది. కూరగాయలు యిజాయితలదు గానీ కానీకోవ
డం మాడ్లల వవెతిన్నామనడం లేదు. వరిపొలాలు వ్యవసాయం చేసిన మరినాల్గు దినము
ల్లా ఆచెల్లి పశువులు తొలి పయిరున గాన్నా మేపించి వేస్తారు మరినెల్లకు
పుటిపోడ్గన..... పెరిగి మూరడు సివెన్ను విడుస్తూ వచ్చినది. అంత యదయూము
వ్యవసాయదారుల్లా వెల్లడి భూములంత పాటుల కేరలేదు. వెల్లడి భూము
లు. వ్యవసాయం చేస్తే యేరు తీసి కెళ్ళతావి యిషవంటి పాటుబడి తెలిసగా
పైరు పండుతుంది యేమి వెయ్యని ఒడిలి భూములు ధర్మదేవత వున్నది గన్క
విస్తరించి పంటలు పండుతవి. అక్కడి ప్రజలు యెవ్వరైనా యింత బూచి దేవంలా

మీరు ఇయ్యట్లె చెప్పుతున్నారు। ఇల్లు డ వెళ్ళకుపోరాదా అని అడిగితే మా
తుయింతత నాసంఖ్య తరయు యినదోశంత నుపింపదు। మీదేశాలయందలవి
కావు। తప్పు పద్దాపంతులు పండవు మాకు బవి జ్వరాలు వచ్చినా నాల్గు
దినములు కుదుపుతుంటూ వుంటది వెన్నయిష్ట ప్రకారం భోజనం చేస్తుంటా
ము మా సుఖాలు మీరు కను....। అనుభవాలు యిత్తడి వవెంమెవరు పుచ్చుకు
నే తూరలు వార్లిదారిదు। కూరగాయలు పర్రాదా యిు వర్షం బొత్తిపోట్లు కాయ
2 ఆగారకత్తాయ వ్యగ్రరా వస్తువులు యేమి.... తెచ్చుకునేవార్లి అడివి పండు
లు. అడివి...దవులు మొదలైనవి యేమి తలవ్వు వెళ్ళడి భూములు...
.... వి చారించుకుండి మా మాటలు అబద్ధం కాదు అంటారు యిదిగా
త వెళ్ళడి దేశంవారికి విస్తారంగా అబద్ధాలు మా యందు విస్తారంగ స్వపంలు
కూరడపు తక్కువ। మేము తేపు మెయ్యంగ నివారము గన్న యెల్లాగింజలు వేసినాపం
డుతవి। యిది ధర్మభూమి యిందు దాఖలాం వెళ్ళడి వెళ్ళ మీరు......
.... అవతవిప్రజలు యెంతనే తిస్తే భగవంతుడు అంతనే రుస్తాడు అంటా
రు। యూకెండ భూములు లాలుండి భూములు —
కాండవాండ్లు గయిరవాండ్లు పాద్దులు తెందు వాండ్లు। నవరవాండ్లు యిత్తో
దులు యిదిగాంత పాండవనంతతి వారము అనుకుంటారు। వత్ఖబ్బూ తివాం
డ్లు త్రిమలనూలు చేరేయతప్పడం లేదు। మాలగానరలు తెచ్చి చేరేయనేసి అగుడ్డ
లు కట్టుకుంటాము। ఎవరైనాయిది యేమిటంటే కింద పసిరాం అమ్మేవారు
.... వనవాసం వచ్చి మయ్యులు... చెప్పుకుంటున్నారు యిగస్లాఅయినల
వృత్తికారం మాటు తప్పతుండా వెంట నాళ్ళయు। మీరు వర్తమానస్లులు తారుగ

న్న భగవంతుడు చెప్పిన పదార్థములు భుజించుచు మానవస్సు నతు పాయం
యుష్మ శాస్త్రజ్ఞులు వుండేవారు॥ పరేతు యుక్తి చెప్పిన్ని సంతృప్తి పెట్టి దేవాళ్ళు
.... సాయం చేయుచుతు నాణియము గాని ముక్తి మార్గం యెరుగుము అంటారు॥
యింతకు పొంతాన్ని వెదు ఉత్తరం పయి షష్టిమాలై శోదు యింకేందుకు ఉత్తరంగా
వ... ఉత్తరాసులు కొండలు కొండలు గాఢ్ళ తగ్గవాయి తూర్పువైపు ఆమజమ
లదాతా పాలాలు వడమయ ఈపయిపు దూరంగా కొండలు దక్షిణం వైపు
డు౨౦। అందున్న దక్షిణముగా మని అంటా యెరు... మ కొండ్లలో చాగా తుష్టిరం
గాపెట్టుంది, రాత్రి వెళ్ళ పగలు గులు వినేంద పడుతుంటే పెద్ద పులులు మె
త్తు తుపోతాయి, పెద్దపులులు పశువులను... తిరుగుతూ వెంట్రుకలు
గునెల సంహారం చేస్తవి॥ ———
3 కలియుగము తు పూర్వము ను బనిర్ణయించిన దియెం యంటే కలియుగాన్కు
సంవత్సరాలు 432000 యీ సంవత్సరాలకు యిందున్న పేసెటు యుధిష్ఠి
రశకం 3044 సం॥ విక్రమార్క శకం 135 శాలివాహన శకం 18000 విజ
య శకం 14000 అభినందన శకము 136000 నాగార్జున శకం
1398001 అగునే పై యీ కలియుగమందు ప్రథమారంభ భూపర్యంతం చేసే
నత్రభూపులనెవై ఆదేశములు వారివారి బత్యాలను ధర్మాలు మాతృదేవిని
సంతమయ్యు వివరించేదేమంటే ద్వాపరాంతమందు పాండవుల భ
ర్వంచేసి భారత యుద్ధమందు సమస్తమైన రాజులను శంపచేసినటు
వాత యీ౫౬ దేశముల రాజులు అంతా ననించి నతర్వాత కొందరు రా
జులు తాయి వాత శౌషమ్మైన బింన్న వాండ్లు కానీ దేశములు లేనువుండే

ఆక్రమించుతుని శ్రీ దినచర్యాత్ర్యములను తెల్సిన దేశము బ్రిష్టమాయెను॥
యరిని బాహ్యగా వశము చేతుండా పర్వతము యునటి కర్ణాటకము యొద
తైన దేశము యి ఒక్కొ పెర్మి పోయెను॥ ఆ సమయమందు యీ కలియుగ
ము నకు ప్రధముగా యుధిష్ఠిరుడు ౩౦ యేండ్లు రాజ్యం చేసెను। ఆయన
యుత్తర రాజులయిన కూతుమార్లు అందరికి పట్టంగట్టి ప్రభుత్వము చేసి
రేను॥ త॥ పరిక్షిత్తను రాజు దుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలనం చేసుచు
యీ కలి పురుషులను బంధిఖానా చేసి సంగ్రహించి భూమిలోను సమస్త
మయిన ధర్మము ద్వాపర యుగము ధర్మముయిన జరిపించి ౬౦ యేండ్లు
ప్రభుత్వం చేసిరి। త॥ ఆయన కుమారుడు అయిన జనమేజయుణ్ణి పట్టా
భిషిక్తం చేసి ఆయన తక్షక విషము చేత దేహము చాలించెను। యీ
జనమేజయులవారు సర్వ ధర్మ స్వరూపులయి తన తండ్రి చేసిన ధర్మము
లు తెంనాళ్లు అతిశయముగా జరుపుతుంటూ వుండిరి। ఆ సమయమందు తన
మ తండ్రి అయిన పరిక్షితున్ని తక్షకుడు బంపినాడన్న తాత్పర్యం చేత తన
వారి వంశము నిర్వంశము చెయ్యవలెను అని। వాండ్లకు విరోధి అయిన వృదం
తు వచ్చి చిత్ర ఖేదం చేసే వరకు వారి మూలముగా ను సర్పయాగము చేసిన
మస్తమయిన సర్పాలను నిర్వంశము చేసి శేషులన్ని అయిదు ఆరు వంశము
లను వారి మేనల్లుడైన జరత్కారు కుమారుడు అయిన ఆస్తీకుని ఉపదేశము
ముగా వుపసంహారము అయిన॥ త॥ యాగము సంపూర్ణం చేసి॥ త॥ వ్యాసనంద
ము వల్ల నున్న వైశంపాయనులు మూలముగా భారత వంశీకులయిన తమ
వారి పూర్వోత్తరము యావత్తున్ను సవిస్తారముగా విని తనకు పుణ్యము

దుననె షడువంటి కొష్టు వ్యాధి అంతా పరిహారమువెన్నౌను ఆయన నిర్మాణ కాయిం
వరకు ఉండేసిండ్లు రాజ్యము చేసి యెంత తర్వాత కృష్ణా ప్రయుయు యందున్న ఆన్న
దేవస్థానములు వేష్టించినాడు॥ ఆ యువ సాం యుక్త్రియున బాంధినసమయుమం
దు సంస్కృతుల సమంధ్యత్వ షువంటి ప్రబలుత్తైన వంటి వృత్తాంతరాలు
వలెను తాలూకు రూపాయినసంబవ్వని నతరతేయు ఆయన బస్సి నష్టుగానే ఆదే
శమును ఆక్రమించి అంతన యీసేమలుగా వచ్చి యీసేమలు లూవున్న సమ
స్తమయిన రాజులు తోటి యుద్ధములు చేసి ॥ తే॥ ఆయన తర్వాత సారంగధరు
ని కొళ్లు చేతులు నాయుంచిన॥తే॥ చంద్ర వంశము నిర్వంశం ————
యీ రాజరాజనరేంద్రుడు తెన్గు భారతమున మొదటి భాగమును తెలిగించెను
యీ రాజరాజనరేంద్రుని దినములలోను వృషభ సానుకుశార్ధు లుప్పత్తి . . .
. . . . యిత్యాది దేశములయందున రాజ్యము చేస్తూవుండెను
. . లంటు తరువాత వారి . . . . తన్నైశ్వరుడు అన్న శ్రవణ బలంగాల్లం— . . .
యిత్యాది మూళ్లలో వుండే వాండ్లను ఆరాధ్యులు వారు ముద్రనిర్మాలంబేసి
గానుగ ఆడించినారు। తక్షిషములయొన్న వాండ్లు యిదివరకు యెంతకాడమైనా
డవునారు. వాండ్లు వేదశారవ్యాలు భగవంతుడు యింద్రవతారము యిడు
త్రజయించినాడు॥ తే॥ భట్టి విక్రమార్కుడు భరతులవారు రివలరుచి, వీరు
నల్లడు భగవతి అనుగ్రహమువల్లను. వరే బ్రాహ్మణ జ్ఞానాల్లజాంతుల శ్లోలయుం
డుసున్న వృద్ధ వమయినారు॥ అందులో సూద్ర శాంతి స్త్రకెమారుడయినట్టు
వంటి భరతులయారి తన తండ్రి రాజ్యము పట్టాభిషిక్తుడైన॥తే॥ యితను
కొన్నిదినములు రాజ్యం చేస్తూవుండి విక్రమార్కుడు క్షత్రియస్త్రీ కుమారుడైన

నేనువుండగా తమ తండ్రి భరతులవారి పట్టము కట్టినాడన ఇతాపూర్వ
ము చేత నను ఆ అవను ఉజ్జయిని పట్టణములోని కాళికే గుడిలోను తపస్సు చేసిత
న శిరస్సు ప్రయోగము చేసెను, అప్పుడు ఆ కాళిక వెసా. రావై ~~[illegible]~~
ను 1000 యేండ్లు రాజ్యము చెయ్యుమని వరము ఇచ్చెను. అయితే రిజయం
దం భట్టి ఇంటాటి చెప్పే వర్కి మరి నేను 1000 యేండ్లు అమె త్స్య వయిన్నైనాను,
2000 ఏండ్లు రాజ్యము చెయ్యుమని చెప్పెను. అది యెట్లంటేను, కాళికేని
కు వెయ్యి యేండ్లు రాజ్యము చాలుమన్నది గదా నేను వచ్చి వెయ్యి యేండ్లు
KVT చ్చినాను. ఆ ఇర్కి 2000 అవుతుంది, అందుకు ఈ రుణలయు రాజ్యము యున్న
... ~~[illegible]~~ వృంచదమున్న, ఆయన బలము సాంబారం చెయ్యుడమున్న అని నిష్కర్ష చేసెవర
కు ఆయన బుద్ధి కుశలతకు సంతోష పడి ఆయనను తన ప్రధాని గా వుంచుకొనెను. ఈ సమ
యమందున భరతుల వారి గోత్ర పంచము శాశ్వతము గాదని వేరు దేవి ఫలమును బొందిన తరు
వాత — ... చెప్పి, ఆయన బ్రాహ్మణుడు వమ్మ రాదు అని తెంమందిని విడిచి ఉత్తరా భవము ఖాడిపో
యెను. ఆ ముసలి రుమంది కన్నెము మల్లి రుకుల ముల వారు అయిరి. ఇప్పటికిన్ని మున్నూరుకు
ల ముల వారు అని ~~[illegible]~~ లోకములో పేరు. తరువాత విక్రమార్కుడు భట్టిని రెండు వేల యేండ్లు పర్యం
తం సమస్తమైన వారిని జయించగా దేశముల వారిచేత కప్పము కట్టుచు పుచ్చుకుంటూ అనేకమై
దివ్యమైన చర్య పుణ్య కృత్యములు జరుపుచేయడి, విననివి కారాజు గిస్తు బహు విద్యలయందు ప్ర
జ్ఞా పరిపూర్ణులై దుష్టజనుల నిగ్రహము, శిష్టజనుల పరిపాలనము చేస్తూవుండె. ఆ ప్రకారంగా
ఆయన 2000 యేండ్లు రాజ్యం చేసెను. విక్రమార్కుడు అనగా పట్టాభిషిక్తుడు అని అంటారు ~~ఆ~~
ఆయన చరిత్రలు అనవసర చరణములు, బేతాళ పంచవింశతి చేసుకున్నారు. స్వర్గం పోయిన్ను
శ్రుశిరంభలను పొంద్ల మొక విద్యావశతను చేసిన దేవేంద్రుని తోట స్నేహము చేసుకొని ఆయనవల్ల

౩౨ సాలంకెళ్లు, ౩౨ ప్రతిమెలుగల సింహాసనము నుంచి వచ్చినారు. ఇవికాక కోట్లు ఆయనను
గూర్చి యీ వత్తున్న విక్రమార్కుని చరిత్రలో వ్రాసి వున్నది. ఆయనకు దేవి ప్రసన్నమై ఆయనకు
౧ సంవత్సరం ౧౦ దినములకు కలిగిన ఆయుస్సు వృద్ధి పొందించిన వానిచేత మరణం వచ్చునని చెప్పగా ఆయన
తగ్గ మానం తెప్పించుకునే కొరకు భూతగణాలు పోయి విచారించగా శాలివాహనుడనే చిన్న
వాడు వకడు సాంద్యపరికి బ్రాహ్మణ కన్యకకు జన్మించినాడు అని చెప్పేవరకు ఆయనపోయి
ఆ కట్టడికి యుద్ధంచేసి శాలివాహనుని చేత మరణము చెందెను.—

ఆయన కాలాదేశ మందు వుట్టినాడు గనుక ఇదివరకు కాలములోను మా
-కాని- నిర్మల ఈశ్వర అంత అవతలను మొదలు పెట్టుకొని ఈ వరకు కాశీపర్యంతం విక్రమశక
మె, శాలివాహనశకం కాదు, శాలివాహనశకములో ప్రభుత్వం చేసిన రాజులైనం ప్రథమ
తా భోజు తండ్రి సిద్ధుల దేశములోను ~~వకడు~~ వకరాజు వుండేవాడు. ధారానగరములోను వుం
5. డేవాడు. ఆయన సమస్త ధర్మములు న్యాయ పరిపాలన బహు విద్వత్తు చూపి. ఆయన దినములలో కా
లిదాసాదులు మొదలైన అనేక విద్వాంసులు ఆయన వద్దను వుండేవారు. ఆయన కర్ణాట దేశమొదలు
కొని దక్షిణదేశము అంతయును ౫౦ సంవత్సరములు ప్రభుత్వం చేసినాడు. ఆ సమయములో
ను ఆయన సమస్త ధర్మములు చేసి యుగాంతర కీర్తులు సంపాదించినాడు. ఆయన మీద అనే
నేక గ్రంథములు చేసినారు. ఆ సమయములోను ఢిల్లీ పాదుషా వారు ఆ రాజును కొట్టి ఆక్రమించుకొ
ని వుండే వరకు ఆయనను కొట్టినప్పుడు వారి భోజుడు అరణ్యము చేరు బయట కానేను. ఈ చరిత్ర యావత్తున్ను
భోజ చరిత్రలోను వున్నది. భోజుని తర్వాత ప్రతాపరుద్రుడు, కాకతీయ ప్రతాపరుద్రుడి మంత్రి యు
గంధరుడు. ఆయన సర్వోత్కృష్టుడైన వాడు. ఆయన కాకతీయ వంశమందు వోరుగల్లు అనే ఏక
శిలానగరములో గణపతి మహారాజులకు ఆ నియమించినాడు. ఆయన ఆంధ్రదేశమునుంచి
రామేశ్వర పర్యంతం తూర్పుగను, దక్షిణాగను ఏలినాడు.—

నే ఒకసారి ఆయన సమస్తమైన రాజులచేత నుపది కప్పములు ఇప్పనాలు వస్తు
కున్నారు. ఆయన సమస్తధర్మములుగా నరాజ్యపాలన చేస్తూ వుండే సమయమందు నగ్రవాచా
రవశాత్తు రాయన వారమైనవాళ్లకు అనితరమైన సాధుగనుక వకనాడు సమయమందున తలవెం
టుకుంటూ చేతను మెడలో వున్న చిలుకకాయ్యను తగ చిలుకయు గంధర్వుణ్ణి దుర్మార్గస్తూ వుం
డుమని చెప్పగా ఆయన చూస్తూ వుండగా ప్రతాపరుద్రునికి త్రపాచారములు చాలని వేళక
ననుక పూసల [illegible]. తారవళం ఆ చిలుకకాయ్య అందరికీ ఆశ్చర్యముగా వుండేటట్టు మింగె
ను. ఆ పక్షుడయు గంధర్వుడు సమస్తమైన భూతభవిష్యద్వర్తమానములు తెలిసినవాడుగ
నుక ముందర రాజుకు దుష్టయోగము సంభవిస్తూ వున్నది గనుక ఆయన తనంతవాడు
వుండి రాధురయోగము వస్తూ వుంటే యేప్రకారం సహించి వుండగలవని విచారించేసి
కాలము విధిగత ముయవ్వారికి అవశము గనుక కాలనిరీక్షణ చేసి ఆయనప్రధనస్తత్వ
ముమభాంవినాడు. అటు తర్వాత అయిదు దివసములకు దుర్లీసులతో నువచ్చిమహా
యుద్ధము చేసి రాప్రతాపరుద్రున్ని సపరివారసమేతున్నిగా తీసుకపోతూ వుండగా. ఆ ప్రయా
మందు రాయన మెలకువ సుగుణములు యావత్తున్ను ఆ తృద్ధ్యతకరముగా విద్యానాథుడనేవ
హాక్షిద్యాంసుడు ప్రతాపరుద్రీయము అనే గ్రంథము చెప్పి రాయనకు కృతి ఇయ్యవలెనని వస్తూ
వుండగా రాజు రాయనను ఆవలో తారశించే వరకు ఆయనకు నమస్కరించి మేంటియు
బ్రాంశగా రాయకల్దినుంచి వస్తూ వున్నాము. యకడికి పో తావు అని అడిగే వారకు ఆయనకు
రాయన ప్రతాపరుద్రుడైన దాడితో యేరుగనుక అప్పుడు ఆయన శలవు ఇచ్చిన మాట యేమంటే

నేను కాశీదేశమందు వుండే బ్రాహ్మణున్ని ప్రతాపరుద్రుడనే మహారాజు
నే ఒరుగల్లు యేలుతూ వున్నారు. ఆయన చర్యలు యావత్తున్ను మూడునాలుగు సంవత్సర
ములనుంచి ఆ వెయ్యారాత్రి [illegible] కష్టపడి మనోహరకరమైన గ్రంథము చేసి పట్టుకొని వచ్చి

నాను. ఆయనకు తీసుకొని పోయి ఇచ్చి ఆయన వలన ముఖ్యముగా బహుమానము పొందవలెనన్న
నే వచ్చినాను అని మనవి చేసుకునే వరకు ఆయన ప్రతాపరుద్రుడు రాజ్యభ్రష్టుడై ఢి
ల్లీ సులతాను చేత పట్టుబడి పోయినాడు. అని చెప్పే వరకు బహు ఖేదించి తాను గ్రం
థము తోటి కూడా అగ్ని ప్రవేశము కావలెనని నిశ్చయించే వరకు ఆయన శిష్యులున్నాచ్చి
న మాటలు. యిప్పటికైనా నావద్ద ఈ గ్రంథము ప్రతి ఇచ్చి ధనార్జనము చేసుకోవా
దా అని అనే వరకు శాక విశ్వేశ్వరుడు బహు ఆశపడిన వాడు గనుక ఈ గ్రంథ ప్రతి గ్రం
థములోను కొట్టినాను. ఇక యెట్లా చేద్దాము అని అనే వరకు ఆయన పుత్రుల చేత తను
చెప్పినది తెలిసి అప్పుడు వక శ్లోకము చదివించి ఆయన వద్ద కష్టము విచారించి ఇక
ఈయనను సంతోష పెట్టక పోతే మరి యీ సమస్తమైన దిక్కుల నున్న విద్వాంసుల చేత ఆయా
సభలలో తనకు ప్రతిష్ఠ రాదని విచారించి ఆయన తోటి అప్పుడు యిట్లనెను. తరువాత
ఇక మీరు యెందుకు ఆయాసము పొందెదరు. దైవయత్నము లోటేరునట్లుండు
టీవి తరువాత యోగము సంభవించినది. అయితే యేమాయెను. మీరున్ను స్వస్థముగా
మీ వాండ్లున్ను భోజనం చేస్తూ సుఖములను అనుభవిస్తూ సుఖాన వుండుడని తనచే
తి వజ్రయుక్తమైన కడియం ఇచ్చి ఇది మీ వూరిలో వుండే పెద్ద సాహుకారుకు ఇస్తే మీకు
కావలసిన పైకము ఇస్తారు. అది భోజనం చేస్తూ వుండండి. నేను తిరిగి స్వతంత్రుడైన
తర్వాత దేశమునకు వచ్చి మీకు సమస్తమైన బహుమానములు మనోభీష్టప్రకారంగా
జరిగిస్తూ వున్నాను అని అనే వరకు అదే ప్రకారం ఆయన బయలుదేరి వచ్చి ఇక్కడ వోరుగల్లు
లోను సాహుకారుకు కడియం ఇచ్చి ఆయన వల్లను అనేక ధనములు సంపాదించి ఆ వూరిలో
సుఖముగా వుండెను. అంతట ఢిల్లీ రాజు ఆయనను ఆక్రమించుకొని ఢిల్లీ ప్రవేశించి ఆ
యనను పారాలో నుంచెను.।।-

అటు తర్వాత మంత్రి యుగంధరుడు అనేక దినములు నిరంతరం చింతించి తాను ఉపాయం విచారించి యేవిధముచేతనైనా తన ప్రభువైన ప్రతాపరుద్రుణ్ణి విడిపించుకొని ఢిల్లీ సులతానుని పట్టుకొనిరావలెనని ప్రయత్నముచేసి అందుకు తగ్గ సాధనములు యావత్తున్ను చేసుకొని రెండు మూడు ఓడలు సిద్ధము చేసి దాని నిండా సమస్తమైన రత్నసరుకులున్ను బంగారపు కాళ్ళున్ను మొదలైనవి అనేక వేల పదార్థములు అందు నిండా వేసుకొని, తన సర్దార్లను వర్తకులను వారి మీద నవేసి వారి తోటి అన్ని యుక్తులున్ను చెప్పి పెట్టి వచ్చిన క్షణమున ఓడమునకు రమ్మనమని వారికి తాకీదు చేసి వుండెను.

ఇంకాను కొన్ని ప్రమాణాంతములు ఇత్యాదులు చేసి తాను వెర్రివాని వేషము ధరియించి ఆ ఢిల్లీ యందు ప్రతి నిత్యం వీధి వెంబడిని వెర్రివాండ్లు అరిచినట్లు, ఢిల్లీ సులతానును, ఖైదులో వున్న ప్రతాపరుద్రుడు పట్టుకపోతాడు అని అరుస్తూ వచ్చినాడు . . . . జనులకు తెలిసే కాలమునకు ఈ ప్రకారం చేసినాడు. అనేటట్టుగాను విచారించినాడు. ఈ ప్రకారముగాను ప్రతి నిత్యమున్ను జరుగుతూ వుండగాను వకనాడు సులతాను విచారించి తన సర్దార్లకు తాకీదు చేసి, ఆ వెర్రివాని యొక్క భోజనము మొదలైనవి ఆదైనమూరవా పూర్వోత్తరముగాను విచారించుకొని రమ్మనమని చెప్పేవరకు ఆ ప్రకారముగా వాండ్లు వాస్తవ్యముగాను పోయి ఇతని యొక్క తమ దుకాణాటా కొత్తవైనంత వాస్తవ్యముగా విచారించుకొని పెట్టుకొని వుండేవరకు ఆ సమయమందున ఈ వెర్రివాడు సాయంకాలపు సమయమందున స్నానానకు సముద్రానికి పోయి అక్కడ ఏ యేర్పాటు చేసుకొని వుండుకుంటూ వుండగాను ఆ సమయమందు ఓడలు రాగాను అకస్మాత్తు ఆ వర్తకులు వచ్చేవరకు ఇది యేమో తెలియక వారికి ఆ తరువాత ఈ బుద్ధిని విచారించి అన్నపు కుండ పగులకొట్టి పారవేసి తిరిగి యథాప్రకారము వూరిలోకి పారిపోయి ఢిల్లీ సుల-

తానున్ని, వోరుగంటి ప్రతాపరుద్రుడు పట్టుకపోతాడు పట్టుకపోతాయని అనుస్తూ వుండెను ఆ వర్తమానం వచ్చి గూఢచారులు చెప్పేవరకు ఆయన విచారించి వెదుకుట్టు గాక వెళ్ళివాడెవ్వని విచారించెను. అటు తర్వాతను కొన్నాళ్ళకు ప్రతాపరుద్రుని వారి కిత్ర వాచారం నివర్తించి ఆయన తర్వాత కొయుగంధరుడు ఆ సైన్యం విచారించి వుంచి కృత్రిమపు వోడలు నదిలోనికి వచ్చేటట్టు చేసే వరకు ఆయన మూచి ఇందులో వింత్ర వింత సరుకులు వచ్చినవని విచారించే వరకు తనకు ఆ సరుకులు అన్నిపుచ్చుకుంటాను అని నిశ్చయించినాడు

ఆ సమయములోను ఆ వర్తకులు అన్నమాటలు. వింతవైనలో నుకాలో సరుకుల నాణ్యము యవరికి తెలిసేది లేదు, మేము పూర్వమందు యన్నడూ కాసేము కూడా సరుకులు తేలేదు. యిప్పటికి వోరుగల్లుకు రవాణా చేస్తూ అక్కడ ప్రతాపరుద్రునివారికి కానుకగా తెలుసునుగనుక ఆయన హృదయమున కుట్ర సస్తూ వుండేవారము. ఇప్పుడున్నూ ఆయన నూపిలుస్తే ఆయన వచ్చి కొరత్న సరుకులకు క్రయం కట్టి రాజదే ప్రకారం మేముఇస్తాము అని అనే వరకు ఆ సమయములోను ఢిల్లీ సులతాను అంగీకరించి ప్రతాపరుద్రున్ని తీసుకొని రత్నము చూచేకొరకు తెలిసుకుపోయి వోడ మీదను రత్నములు పరీక్షిస్తూ వుండగా ఆ సమయములోను ఢిల్లీ సులతాను ప్రతాపరుద్రుడు వచ్చి పట్టుక పోయినాడు

7. అవివకతూరి వూరిలో ధ్వని చేసి వోడల వాండ్లకు సంజ్ఞ చేసే వరకు వోడలు తెడ్లు వేండ్లు తీసుకొని తక్షణమందున వోరుగల్లుకు తీసుకొని పోయినారు. అటు తర్వాత వారు వచ్చే వరకు యుగంధరుడు యిప్పుడు ప్రధాని అవతారము చేత సర్వసిద్ధుడై ప్రతాపరుద్రుని వారల వూళ్ళో ప్రవేశించే వరకు వారి కన్నా ముందరగా వచ్చి వూరు అంతా అలంకరించి సమస్తమైన పురజనులను తీసుకొని కోయన యదురుగుండా పోయి వారిని తీసుకొని వచ్చి ఢిల్లీ సులతానున్ని పూర్వమందు అతనిక్షిన్నత దుయల్లా వుంచినాడో ఆ ప్రకారముగా వుంచినాడు.

కొన్నాళ్లు వుంచి పునహా వారి రాజ్యముకు తీసుకొనిపోయి విడిచిపెట్టినాడు. ఆ లోపైనంప్ర
తాపరుద్రున్ని పట్టుక పోయిన తర్వాత వారి దేశములో వుండే బ్రాంహ్మణులు అంత్యాగో
దావరీ తీర మందున ఆ వెనపున వారి దేశమునకు రావలెనని వారి వారి ఇష్టదైవములను గురించి
చిప్రార్థన చేసే వరకు వారి తపంః ప్రాతమువల్లను ఆ ప్రతాపరుద్రుని వారు పునహా వారి దేశ
మునకు వచ్చిన తర్వాత యుగంధరుడు లోపైనంతమ దేశము విడిచిపోయిన బ్రాంహ్మ
ణులను యావత్తును పిలిపించడానకు మనుష్యులను అంపించే వరకు ఆ బ్రాంహ్మ
ణులు గోదావరి సమీపమందు కాపురముండి జపం చేస్తూ వుండగా అకస్మాత్తుగా వరద వచ్చి
ఆ బ్రాంహ్మణ సంఘములకు ప్రవాహవేగమువల్లను, అందరున్ను కొట్టుకుని పోయ్యే
వరకు ఆ సమయములో ఆ కోటి ముక్కా గ్రతి త్వరగా వారిలో ఆరువేల మంది ఇతనికి
బంధువులు ప్రవాహములో కొట్టుకొని వచ్చే కట్టెలు అందరు తలా వకటి పుచ్చుకొనేటి
ప్పటికి నురుగు కుంటూ వచ్చి ప్రథమములోను జడలుగాను, శేషమందరు గాను వచ్చిన వా
రి దశగా నమోచేసుకున్నారు గనుక వారికి సమస్తమైన బహుమానములు చేసి తన వద్దను
వుంచుకున్నాడు. అంత్యకు మనుష్య బ్రాంహ్మణులలోను నియోగులని పేరు. అంత్యా వైదీకు
లే కాని నియోగులని పేరు. గనుక ఆ సమయములోను వకానొక బ్రాంహ్మణునికి పెంపం తునికి
యనకు మాతెరెను ఇచ్చి వివాహం మూ చేసినాడు ఆయన అల్లుడు యంత్రధనికుడైన గాని నియోగ్ల
వైదిక వృత్తి నీ విరువర మువెంట స్వతకారు గనుక వాండ్లు వకనాటం లో జున యుగంధరుడున్ను
మీరు విలంబనము కూరుచుండి వుండగా ఇతని భార్య స్నానం భూమికి పోయి అకటఅకనాన్ని వస్త్రవు
ప్రేత దత్తమైన వీకట్లు కొని రాగా ప్రతాపరుద్రుడు చూచి నీది ఈ మూరిఇయ వరు అని అడిగి
వరకు నాకు మాతెరే అని చెప్పెను, నీకు మాతెరే అయితే ఆ ప్రకారము స్నానవరత్నమైన
మహాభాగ్యములు ఆ రగించరము వాస్నము కాదు, అని చెప్పె వరకు అప్పుడు ఆయన నాలుగ సిగ్గు

పడి ఇక ఇంతటినుంచి తనబంధువులను ఇటువంటి కృత్యములకు చూరకుండా చెయ్యవలె
నని ప్రయత్నము చేసెను. అటుతర్వాత తనబంధువులు ౬౦౦౦ మందిని విష్ణువర్ధనచేసివా
రికి ఆరువేలవారు అని పేరుపెట్టె. అప్పుడు వారికి సమస్తమైన బహుమానములు చేసి
వారిని ఇక అంతటినుంచి మరి ఏక దేవప్రయోజనములకు చూరకుండా వ్యవహారము
లున్న కరిణీకము తప్ప మరి ఏక ప్రయోజనములకు వెళ్ళకుండా వారిచేత ప్ర
మాణములు చేయించుకొనెను. తదారభ్య ఆరువేల నియోగులు మరి ఏక ప్రయోజ
నములకు పోవ్వడి లేదు. వరుస వారు బుద్ధిశాలులు. అప్పుడు వీరికి కరిణీకములు౦
ఆరువేల మందికి ఆరువేల వూళ్ళను నిష్కర్ష చేసినారు.

అందునిమిత్తము వారివీరికి ఆర్వేల మనుమటి పేరులో ఇంటిపేరులో కలిసిపో
యినది. అటుతర్వాత లోకైనం ఆరువేలవారిలో ...... వచ్చినతర్వాత ఇతరమైన బ్రా
హ్మణులు కొందరు గుంపులు గూడుకొని యావత్తు ప్రజలకు వందివరము ఇచ్చి
వారిని కరిణీకము గాని చేయించి వారిని ఏక సంబంధమైన నియోగులను చేసినారు.
వారున్నూ నియోగులలోను ప్రవర్తించేవారు కారు. ఇవతల వచ్చిన గుంపు అంత్యక్రియలస్వ
ముగా వచ్చినారు గనుక వారికి అందరికి గూడాను ఆవైనం ప్రాకృతదేశములను పంచిపెట్టు
చే బట్టుచేసినారు. వారిలో ఏకరా .... సంబంధ బాంధవము చేసేటట్టుగా నిర్ణయిం
చినారు. వారి పేరు ఏమంటే, ... పాకనాడు, వేగినాడు, బరతగల నాడు, వెలుగుపనా
డు, వెలనాడు .... ఇత్యాదినాళ్లవి. ఇందులో పాకనాటి వారిలో నావైదిక
౪ లు వేరు. వెలనాటి వారిలో బుద్ధిమంతులైన వారిని నియోగులను కొందరవారిని వైదికులను చేసి
నారు. బిరదగల నాటిలోను అంత్యక నాటక ము వారు. వారు అంత్యనియోగులు వైదికులు
దికులున్నూ. మునినాటిలో వైదికులే వేరు. ఈ మునినాటివారిని వారికి త్రిలింగ మునికి నాటి

వారు అనిచెప్పుకుంటారు. ఇతరులైన వాండ్లల్లోను బుద్ధిమంతులైనవారు నియోగులు
స్మార్తులు వైదికులున్ను వీరి వీరి దేశములు మును సామ్రాజ్యములు మొదలుచేసు
కొని ఆదేశము అంత్రా జంబుకేశ్వరము మధ్యార్జునం దాకా యేలినాడు. కొండవీడు మొ
దలు చేసుకొని ఆంధ్రదేశము అంత్రా బతకలనాటివారున్ను. రత్నగిరి మొదలు చేసుకొని పట్ట
ముసమయా వత్సన్ని యేలినాడు, రాజమహేంద్రవరము మొదలు చేసుకొని తూర్పుదేశము
అంత్రాను ఏలినాడు. ఆ దేశములోను వుండేవారు అంత్రా ఏలినాడు, వెలుంపల నాడు
వేలూరి మొదలుకొని పడమరదేశము పర్యంతరం అనిచెప్పబడుతుంది.

తర్వాత ఆయా దేశములలో వుండేవారి వారిసంతతుల వారు యథార్థ
రుడు నిర్ణయించిన ప్రకారం నడుచుకుంటూ వుండిరి. ఆ ప్రకారముగానున్నప్పుడు ఆ ని
యోగులలోను కొందరికి కరణీకములు కూడా మొకస్సు చేసినాడు. ఇదిగాక తర్వాత ఆ
యన ప్రతాపరుద్రీయమనే కృతి పుచ్చుకొని విద్యానాథులవారికి పట్టాభిషేకము చేసి తనవ
ద్దను వుంచుకున్నాడు. ఇదిగాక అనేక గ్రంథములలోను యేర్పడిన పద్యశ్లోకములు చదివి తెల్పి తన
కు వినిపిస్తే వారికి అయిదేసి వరహాలు చొప్పున ఇచ్చేవాడు. ఆ ప్రకారంగాను సమస్తమైన
రాజ్యం ధర్మపాలనచేసి ఏకఛత్రాధిపతియైయుండెను. అటు తర్వాత ఆయన మృతి
అయిన తర్వాత దేశము అంత్రా మ్లేచ్ఛాక్రాంతమైన సమస్త ధర్మములు చెడిపోతూవుండగాను
చోళమండలము అనే చోళదేశములలో. ఆయా వూళ్లలో ఇంత మాత్రమే మా త్యకలు ప్ర
బవున్నరి. ___

౧. ఏకామ్రనాథుడనే పేరుగల ప్రసన్నకథ చెప్పదలంచినప్పుడు తానకుతూహలంబు
దకారణ్యం పాతింబ్యాత్రవంకను కొని దానికి ఈశాన్యభాగంబున వామమల్లి రియనిధరణీ
ధరంబు వుండెను. దానియందు దేవతలు ఋషులు వుండిరి. ఆ పర్వతం పేరు బెట్టి వూరుకట్టిరి

ఏడుమను సిద్ధేశ్వరుడు, పడమట పద్మాక్షిదేవి, ఉత్తరం గగన్ శక్తి, దక్షిణంలో పాలమహా
తీ. తూర్పున భద్రకాళిశక్తి, ఇటువంటి వారు కలిసి వున్నపర్వతం పేరుగాను పూజచేసుకొనివా
రు కాకతీయదేవరాజు రాజ్యంచేసి వారివంశావను. అనవరుండ్లును, కొండ్రాండును, కోమటి
త్రీయుండును, గగ్గేరియుండును, ఈ వేవాండ్లు ౧౧౦ సంవత్సరములు రాజ్యంచేసిరి।

ఆటుతర్వాతను. పద్మాక్షిదేవి వరప్రదానంచేతను కాకతి రాజులు ౧౦౦యే
ండ్లు రాజ్యంచేసిరి। సాదుయేక శిలానగరం కొల్లలూటి వృషపేసుడి దేవరాజు కుమారుడు కన్నసురాజు పుట్టి
అనేక ధర్మాలు చేసి రాజ్యంచేస్తూవుండగా ఆ యవన సోమదేవరాజు పుట్టెను. ఆ యవరాజ్యం
చేసేటప్పుడు కృష్ణాగోదావరి మధ్యదేశము ౧౩౧౦౦ మందలు ఆవులువుండగా కటుకబల్ల
వాయడు ఆనేరాజు సోమదేవరాజుదగ్గర పశువులు విస్తారం వున్నవని తాను బలంతూడుకొనివ
చ్చి ఆవులను తీసుకపోయను। అక్కడనుంచి కోచేగొల్లవాండ్లు వచ్చి సోమదేవరాజుతోటి
మాటచెప్పిరి। ఆ మాటవిని చాలాకోపంచేసి సోమదేవరాజు తాను ఆ మాటవిన్నంతల్లోనే బలం
తూడుకొని కటుకం మీదికి లడాయికి వెళ్లి ఆరునెలలు ముట్టడివేసి అనేకయుద్ధంచేస్తే
ఆయన బలంయావత్తు వోడిపోయెను। అటువెనుకకు తిరిగి కందారం పారిపోయివచ్చినబ
లంతూడుకొని తిరిగి కటుకాపట్నం పోయి అనేకయుద్ధంచేసి తనబలంయావత్తు విరిగిపోతే
పునఃకంధారానకు వచ్చివేసిందిబలంతూడుకొని తిరిగి కటుకంపైకిపోయి రెండునెలలుయుద్ధం
చేసి తిరిగివచ్చి ఆ వరుసను పదిమారులు పశువులనిమిత్తంయుద్ధంచెయ్యలేకను చాలా
దుఃఖపడి ఇల్లుచేరి కచేరిలో కూర్చుండి కటకబల్లవయనిమీద తిరుగనెలవ వచ్చునని సభ
కులను అడిగితే వారుచెప్పినమాట, మనుష్యయత్నంచేతను సాధించేదేమీ దైవబలంవ
ల్లను సాధించవచ్చును। అని చెప్పినతరువాతను అక్కడవున్న బ్రాహ్మణులను పిలుపించి
పేదపెద్దవాళ్ళు అయినాను। కటకబల్లవయుణ్ణి కొట్టి గోవులతెచ్చుకోవాలనుకుంటా

ఒట్టు అనుజ్ఞ ఇమ్మంటె బ్రాంహ్మణులు సంతోషించి పుత్రకామేష్టి అనే యాగం చేస్తేగాని ఆలోగంలోని కుమారుడు కలుగును అని నిశ్చయించిన తర్వాత పుత్రకామేష్టి చేసెను. ఆయన ధర్మసాంగం అయినంతల్లో రాజు భార్య గర్భం దాల్చెను. ఈ వర్తమానం కటకబల్లవుడు విని సోమదేవరాజును భార్యాయుక్తంగా చంపుతానని అనేక బలప్రవేశంగా వచ్చి కందారంబు ట్టు వేసెను. అప్పుడు ఉభయదళాలు ఒక నెల యుద్ధంచేసి సోమదేవరాజును చంపెను.

ఆయన చనిపోయిన తర్వాత వృష్ణిబలం కడుపులో వున్న శిశువుగా జూకాగలడని ఒక నెల యుద్ధము చేసిరి. ఆయన తో వచ్చిన బలం 10000 ఏనుగులు 30000 కాలిబలము, 30000 గుఱ్ఱములను చంపిరి. ఆ సమయములోను సోమదేవరాజు చచ్చిన వర్తమానము భార్య విని తన, తన గర్భములో వున్న శిశువును చంపుతారు అని ఇరువురు ఒక బ్రాంహ్మణులతో కూడ తాను వల్ల బయట వెళ్లవచ్చు అనుమకాంత ప్రవే- సించిన తర్వాత తన వృత్తాంతము రహస్యముగా చెప్పెను. కటకబల్లవుడు నూరు మంది బ్రాంహ్మణులతో కూడ వెళ్లిన దిచారుల వల్ల ఖబరు విని అనుమకాంత కోయరాజు మీదికి దండు వెంట తెచ్చి ఖబరు విని బ్రాంహ్మణుల పౌవెల్లగా కట్టించి ఆ పూరు బయట దొర తిర్గి తప్పటుగా బ్రాంహ్మణ్యాల ఇంట్లో ఆయన బిడ్డగా వుండెను. అంత్యట ఆ మెట్టుసూతి ఆయనను కుమారుడు కలిగెను, అతనికి మాధవవర్మ అని నామకరణం చేయను.॥

అనంతరం ఆయన పద్మాక్షి దేవి గుళ్లో సుఖరు వుండుటూ వుండెను. అంత్యట
10 ఒకనాడు ఉపరుడు పుస్తకం పలకా మరచి వచ్చి రాత్రి ఒకటి వాటి నిమిత్తం వెళ్లెను. అక్కడను అనేక శక్తుల తోను పద్మాక్షి భయపెట్టెను. ఈ చిన్నవాడు రూదియక పిశాచాలమట్టట్టుతూ లోపలికి వెళ్లి పలకా పుస్తకం తీసుకొనెను. చిన్నవాని ధైర్యంచూడగా పద్మాక్షి య ప్రత్యక్షమయి రూదియక నమస్కారము చేసి అనేక విధాలు ప్రార్థన చేసి కాళ్ల కేప్యోట్టె

ఆ మేకల దయవచ్చి నీకు కావలసిన వరము అడుగుమనే టప్పటికి తల్లిచేత మహాశ్చర్య
త్వాంతమువినికృష్ణుడుగనుక కలక బిల్లవాయినిచ్చెపి తరగి మా ఆవులను సాధించేవాటిని బ
లము ఇప్పించుమని వరము అడిగెను. ఇటు తర్వాత ఆ దేవి కీదయ వచ్చి వేరకత్తి వకనాడ్లి
ఇచ్చెను. ఇవి పట్టుకొని యుద్ధము చేస్తే యదిరించిన శత్రువులు చత్తురని వరమునిచ్చెను.
మారు మేండ్లు రాజ్యము ఏలుమనెను. ఇక్కడి నుంచి బిల మూమాపించి అందులో
నుంచి వెళ్లుతూవుంటే సూర్యుడి రయమైత్తే ~~[illegible]~~ లోపల బలము వస్తూవుంటుంది.
అని చెప్పెను. ఆ కత్తి గొడ్డలి వెయ్యి మేండ్లు వుండునని చెప్పెను.—

అనంతరం బిలము వెళ్లి వచ్చి బయలు మీరాదమతూ మేండగానే ఆపే
కమైన బలం వచ్చెను. ఇందుకు తపశీలు ఏమంటే. ౬౦౦౦ ఏనుగులు, ౧౨౦౦౦౦ గుఱ్ఱ
ములు, ౧౨౦౦౦౦౦ కాలుబలం వీరు అంతా వెళ్లి వచ్చి మాధవ వర్మను చేరిరి. ఆ బలముతో
బయలుదేరి అనుముకొండకు వచ్చి అక్కడ వుండి తాను వక్కడు లోపటికి పోయి తర్వాత తల్లికా
తుకును కావక ఏమిష్టే పమయమందునవెళ్లి ముందర నమస్కారము చేసి నిల్చెను. అంత్తట తల్లి
మ పొప . ఆ సమయపడి రాత్రి యక్కడికి వెళ్లితివి అని అడిగేటప్పటికి పూర్వోత్తరం అంత్తా తెలి
య చెప్పెను. వారి లోటికొ రాజ్యభారము నాకు అవసరం లేదు, -- నిమిత్తార్థము తెచ్చినాను.
రాజ్యం మీరు చేయ్యండి అని అనేటప్పటికి వారు మేము వృద్ధులము అయినాము మాకు అక్కర
లేదు అని అనేటప్పటికి తరగి పశ్చాత్తాపడి లోకి పోయి మా తమ్ముప్పులకు రాజ్యం ఇచ్చిన
నా విన్నాకు అక్కరలేదు అన్నీ వరకు ఆ మేకుదయ వచ్చి ఆ బలంవద్ద రాజ్యంచేసినన్ని దినములు
వారు యవ్వన ప్రాయులుగా వుందురు అని వరమునిచ్చెను. తదుపరి మానముయరుక రాజులు
విని మాధవ వర్మ వద్దకి వచ్చి నమస్కారముచేసి మీరు చెప్పిన పనులలోను వోజరుగా వుంటా
ము అని అనే టప్పటికి యరుక రాజులకు అ... వారి రాజ్యం వారికిచ్చి వారిని అంపించెను.

ఆ చిన్నవాడు దేవి బలం అంత్రాన అనుమకొండకు తెప్పించి ఆరంభసం
వత్సర మాఘ శుద్ధ ౧౧ నాడు, మాధవవర్మ తాపట్టమెక్కెను. బలము అంత్రానం చూపె
ట్టి తల్లి అనుమతిని చేత తను తండ్రిని చంపిన వాళ్ళతో తిరిగి పగ తీర్చవలెనని కంధారమనే వున్న బ
లము మించినవాని, శక్తిమైన బలమున్ను తమ బలమున్ను కూడా తీసుకొని కటకం వారి
కి పోయి బల్లవాయిని తోయుద్ధము చేసి దేవి ఇచ్చిన కత్తిచేత పట్టుకొని కటకబల్లవాయిని త
ల కొట్టి బల్లవాయినికొడుకు కూడా పట్టం గట్టి తమ పశువులు పదుమూడు వేలు మేనారు మం
దలను తిరిగి పుచ్చుకొని వారి చేత మూడు కోట్ల సువర్ణ టంకములు అపరాధము పుచ్చుకొని
అనుమకొండకు వచ్చెను. అప్పటినుంచి పశువులను యదుకరాజులకు వప్పగించెను.

అక్కడినుంచి తిరిగి దండుబయలుదేరి యమునమీది దిక్కులొనె తాలుచోళ
దేశపురాజు కూతురుని పెండ్లిచేసుకొని అనుమకొండకు ప్రవేశించి రాజ్యము చేస్తూ వుండ
గా కొన్ని దినములకు పెద్దవాడై పట్టాభిషేకము వరము చేత తను వక కొడుకును కనెను. వానికి
రుద్రదేవుడని పేరుపెట్టి ఇక్కడ పట్టంగట్టి మాధవవర్మ కన్యకల తోటి కూడా బిలము
లోనుంచి వెళ్లి పశ్చిమలోనికి వెళ్ళెను. అదినుంచి రుద్రదేవుడు తండ్రివలెనే రాజ్యం చేస్తూ
వుండి కొడుకు లేక సిద్ధేశ్వరుణ్ణి పూజచేసి ఆయన వరమున కుమారుణ్ణి గని పెన్నమరా
జు అని నామకరణము చేసి తనకు మళ్ళబద్ధ కటక బల్లవాయిణ్ని సాధించి వానికొడుకు కూడ
పట్టంగట్టి యప్పటివలెనే అపరాధము పుచ్చుకొని ఆయన అనుమకొండకు వచ్చి పద్దెని
౮ ది మీది యేండ్లు రాజ్యం చేసి పెన్నమరాజుకు పట్టం గట్టి తాను మృతుడాయెను.—

పెన్నమరాజు వివాహము చేసుకొని కొన్ని దినములు రాజ్యము చేసి ఆయన
వక కొడుకును గని గుండమరాజు అని పేరుపెట్టి తనకు మళ్ళబద్ధ కటక బల్లవాయిని మీదను
యుద్ధం చేసి మూడు నెలలకు బల్లవాయిణ్ణి చంపి వానికొడుకుకు పట్టం గట్టి యప్పటివలెనే

కల్లుములు పుట్టుకాని మెనిమిదికుల మజ్జయస్తంభములనువేయించి సుందమరాజు కుపట్టంగట్టి తాను తపస్సుకై యిరువదియేండ్లు రాజ్యముచేసి చనిపోయెను.—

తదనంతరము సుందమరాజు వివాహముచేసుకొనివద్దకుమారుడు గన్నిగనియరుకదేవరాజు అనిపేరుపెట్టి ఆయనవద్ద కైరెండుసంవత్సరములు రాజ్యముచేసితాను శివలోకమునకు వెళ్లెను. అనంతరం యరుకదేవరాజు చిన్నవాడై యుండగాను అతనిమేనత్తకుండ తేదేవి రాజ్యముచేస్తూ అనేక దేశములు జయించి తొమ్మిదియేండ్లు రాజ్యముచేసి యరుకదేవరాజుకు పట్టంగట్టి తావత్తు మానవ ధర్మం తాను ఆయనకు చెప్పి తెలుపచేసెను. యరుకదేవరాజు దేవగిరి మీదికిపోయి ఆ రాజు కూతురుని వివాహము చేసుకొనికానుకలు పుచ్చుకొని తిరిగి అనుమకొండకు వచ్చి తన పాతవకకొడుకునకని అతనికి బ్రువనేకమల్లుడని నామకరణముచేసి చతురంగబలములతోను విజయనగరం వెళ్లి వీరనరసింహరాయలను గెల్చి అతనిచేత సుకానుకలుగాని అనుమకొండ ప్రవేశించి ఏడేండ్లు రాజ్యముచేసి బ్రువనేకమల్లు శ్రీ సింహాసనాసీనుం జేసి ఆయన చచ్చెను.—

ఆ బ్రువనేకమల్లుడు తిరిగి దండు పెద తోడుకు భువనాలమెల్ల అనుమకొండకు ప్రవేశించి దక్షిణదేశంలోని వీరనరసింహరాయలు బిరుదులుగట్టి తనకు మించినవారు వేరని అనేటప్పటికి తావత్తు మానవం తోయనవినిదండు పెడిలి అక్కడ ప్రవేసించి మీరు ఇంత్తకైలు వుండుమని తాను వర్షకాలంలోపలికి వెళ్లేటప్పటికి ఆయన భార్యలోను గూఢా వచ్చి భువనేకమల్లునికి యెదురుగా వచ్చి వెంటబెట్టుకొని వెళ్లి తనమొక్క సింహాసనము మీద కూర్చుండబెట్టి వారు చెప్పిన మాటలు తో బిరుదులు మీద గాని- మాకు తగవు. అని ఆ బిరుదులు భువనేకమల్లునికి కానుకలు ఇచ్చి తమ చెల్లెలను వివాహము చేసెను. మూడు దినములు అక్కడ వుండెను.—

అనేక దేశాలు ధనములు ఇచ్చియున్నటికి వీరు గంధం వద్దని బ్రాహ్మణులు లోకులతో
బయలుదేరి మీవాండ్లందరు అనేబు మీపుత్రుని వుండు మూరు దుర్గకట్టించి చన్నరాయ
పట్నం ప్రతిష్టచేసి అక్కడ కోనేరు గట్టించి దీనికి దానవనములు చేసి వచ్చి అనుమకొండ ప్రవేశిం
చిన తరువాత భువనేక మల్లనికి త్రిభువనేకమల్లదేవుకు మారుడు, పాంచాలి దేవికు
మూర్తిదేవి ఇద్దరినికని ఆయన అక్కడ వుండెను. వీరనరసింహరాయలు విజయనగ
రమందు కాదుకు తలగి వేంకటనాథుడనే వాడు రాజ్యంచేస్తూవుండగా నువకనాడు స్వారి
వెళ్లవిచారించగా అక్కడనుంచిబయలుదేరి అనుమకొండకువచ్చి భువనేకమల్లనితోయు
ద్ధము చేసితామని బయలువెళ్లేటప్పటికి రాయన ఖబరు అనేకబలంతూరాయకాని బద్ధేబిటు
కాలుచేతప్పుచు నివేంకటనాథుడు వస్తూవున్నాడని భార్య త్రిరంగదేవమ్మతో చెప్పి వెళ్లేటప్పు
డు త్రిమెనీ రాజ్యనం ఇచ్చేటప్పుడు యెట్టిటప్పటికి నీవు యిచ్చిన పనియేమి అని అడిగేటప్పటికి మా
మఖ్య మీరు ఆడిన మాటలు తప్పితిరి. ఇప్పుడు ఆయనకు అక్కడికు మారుడు. మీరు యుద్ధాని
కి పోతే యదుటు యవ్వరు బ్రతుకరు. అని నాకు కన్నరు హెడిమెను అని చెప్పితే ఆ మాటలకు
సంతోషపడి వేంకటనాథునితో యుద్ధము చాలించి వారు తనకు ఇచ్చిన ఉత్తర పుర్వాల భూ
మి బ్రాహ్మణులుకు దానము చేసెను.

ఆ బ్రాహ్మణులు నెల్లూరికి వచ్చి అక్కడను వేంకటనాథుని చూచి ఆ భూ
ములు బ్రాహ్మణులకు ఇచ్చినది మీరు ఆ భూములు తీరవద్దని చెప్పిరి. అంతలు తనవేంవత్స్రి
రంగమ్మదేవి అంపించిన రవాస్సు పత్రికలు చదువుకొని జగదంబానిసంబంధం చేస్తిమి అని బ్రా
హ్మలుకు నమస్కారం చారి ఇవ్వండని అడిగి వారికి ౧౦౦౦ మాడలు ఇప్పించి అక్కడనుంచి త్రి
12. రంగమ్మదేవి నిచూచేటందుకు అనుమకొండకు వచ్చెను. తానునన్ను బ్రాహ్మణుయు దురుగాబోయు వెంట
బెట్టుకొని వచ్చి రెండునెలలు తన ఇంట్లోవుంచుకొని తనకుమార్తె పాంచాలినివేంకటనాథునికి

విచారంచేసికొనుకళ్ళు ఇచ్చి పంపించెను. త్రిభువనేకమల్లుడు బహుదినములు రాజ్యంచేసి
తనకొడుకు త్రిభువనేకమల్లునికి పట్టం కట్టి తాను స్వర్గస్థుడాయెను.

ఆ త్రిభువనేకమల్లుడు కాకతీదేవి వరప్రసాదంచేత తనవంశకొడుకునుగని
కాకతి ప్రోలరాజు అని పేరుపెట్టి అనేకబలంచేతను చుట్టున్న రాజ్యములు యావత్తు కట్టాలు పు
చ్చుకొని సమస్తరాజ్యాలలో కుళ్ళుకట్టించాడు. ఇట్లు బహుదినాలు రాజ్యంచేసి కాకతి ప్రోలరాజుకు పట్టం
గట్టి తాను స్వర్గలోకమునకు వెళ్ళెను. కాకతి ప్రోలరాజు అనేకబలంచేతను అనేకదేశాలు జయించి వారి
రాజ్యమందున కుళ్ళు కట్టించి వచ్చిన తర్వాత త్రిభువనమున కీర్తి వచ్చె వారిచేతను అనుమ
కొండదుర్గమున్న వారి దిండు ... అక్కడ కాన్ని కుళ్ళుకట్టిం
చి రాజ్యంచేసే సమయమందున వక్కనాడు వృక్షాలకు వారు ప్రసాదకు ధాన్యములు కాని బండ్లమీ
దను కట్టి తెచ్చుకోగాను అనుమకొండ ఆగ్నేయభాగమందు రెండుకోసుల దూరమున వచ్చి బం
డికల్లు విరుగబడెను. ఆ రాత్రి తిరుగ తెల్లవారి అనేకమందికి కూలి బండికల్లు తీసినా
తీసేసమయమందున దానికి వున్న ఇనుము బంగారు ఆయెను. ఆ వర్తమానం వచ్చి కాకతి
ప్రోలరాజుకు చెప్పిరి. ఆయన ఆశ్చర్యపడి అందరితోను అక్కడికి వచ్చి చూచేటప్పటికిన్ని
రసవేదిన్ని శంభులింగాకారమున్నది. ఆ లింగము నక్కొండపైకి కొనిపోవలెనని తలచేటప్పటికి దే
వుడు అక్కడనుంచి కదలక పోయెను. ఆయన అంతచేసేటప్పటికి మనస్సులో ఆగారికి
దేవుడు ఇట్లా చూపించేటప్పటికి వారు అనేకపూజలుచేసి ఆ దేవుడు దయవుండేటట్లు రాజాధి
రాజులు నేల పూరకట్టించవలెనని తలచి ఆ రాజు ఓరుగల్లు అని నామంపెట్టి గాలవా
వానస కొన్నిదినంబులమనే వెళ్ళుతూ ఓరుగల్లు కట్టించినంత యేనూరు యేండ్లు అయినవి.

ఆ పుర ఉత్పత్తి ... చరిత్ర ప్రకారంగాను వెలువరించా
తి కోట కట్టిరి. అనుమకొండకు దారిచేసి ఇరవై తల అరవై తులకుళ్ళు కట్టించిరి. నాటికి ఏ

టలో శ్రీవిశ్వనాథుడు, ముక్కంటీశ్వరుడు, కాళహస్తీశ్వరుడు, రామేశ్వరుడు, రాజేశ్వరుడు
మొదలుగాగల ఇన్ని స్థలయాత్రలు కల్పించిరి. రామస్వామి శ్రీపాదములకు నమస్కరించి దండ
ము మున్నప్పటిలో రామస్వామి చెప్పినమాట, నన్ను నిత్యము శంభులింగము పూజచేసె
ప్పుడు మేడమల్లగుల్ల మహిమ తెల్పిన పరసవేదిని తాకిస్తే అది బంగారము అవుననిచె
ప్పిరి. వారికొల వృద్ధుల కాని కాశీశ్వరానికి వెళ్లిరి.

అంత ప్రతాపరుద్రదేవ బ్రాహ్మణులకు [illegible] చేస్తూ వుండెను. అంత
టుక వకతు మారుడు కలిగెను. అతని పేరు రుద్రరాజు అనిరి. అంతట ఆ బ్రాహ్మ
లు చెప్పిన మాటలు, ఆ చిన్నవాని చేత మనదివ్య వృత్తిని [illegible] అని చెప్పిరి. అందు
మీదట ను ఆ చిన్నవాణ్ణి విసర్జించి పరసవేది గుళ్లో పారవేసెను. అంత [illegible]
పుట్టెను. వానికి [illegible] దేవరాజు అని పేరు పెట్టి అక్కడ ముద్దు చిన్నవాడు పెరిగి పెద్దప్పుడు తిరిగి
వాణ్ణి పిలిచి పరసవేది దగ్గర మునుపు వుండే [illegible] వచ్చిరా ఆజ్ఞ ఇచ్చి
పంపించెను. వక నాడు రాత్రి పోయి రాజుదేవుడు గుళ్లోకి కాదుకు [illegible] చెప్పక లోపలికి
వెళ్లగా ఆ [illegible] చేసెను. అప్పుడు అందరిని పిలిపించి తనకాయం చూపించి వీరికి
పట్టం కట్టి ఆయన [illegible]. అంతట రుద్రమదేవరాజు రాజ్యం చేస్తూ వుండెను. ఆయన కా
లములో వైరి [illegible] దేవరకున్న వారిండ్ల పల్లెనాయకే దేవరకున్న [illegible]
స్థిరముగా కల్పించుటయు. తనకు [illegible] రాజలోకమును సాధించి [illegible]
జులు మీదికి దండు వెడలిపోయి వాళ్లను సాధించి తిరిగి పురానికి వచ్చి తండ్రి చంపిన పాపం పో
యేట్టుబండకు కాశీకి పోయి గంగాస్నానం చేసి పాపం పోగొట్టుకొని తిరిగి ఏకశిలా పురానికి
వచ్చి అక్కడ ౧౦౦ దేవాలయాలు కట్టించి అమ్మకొండను ౧౦౦౦ స్తంభాలగుడి కట్టించుట
యు దిగ్విజయము చేసెను. అంతట వకతు మారుడు కలిగెను.

వారికి గణపతిదేవుడనే పేరువచ్చెను. శా.సం. ౧౧౦౦ తెలుగుచోడదేవరాజు బలముచేసు కొని అన్న అయిన వాలుపేంటి రుద్రమదేవరాజును చంపెను. ఆయన కుమారుడు గణపతి దేవరాజుకు పట్టంగట్టి తాను యువరాజై మూడుమండ్ల రాజ్యం చేసి దేవగిరి రాజుల మీదికి పోయి వారిచేత చంపెను. గణపతిదేవుడు తనపిన తండ్రిని చంపినాడు. ఆనివారి వంశక్షయం చేసెను. చాళుక్య మిగిలిన వారు [illegible] ఇచ్చి ఆ రాజుకు మాతృ రుద్రమదేవిని పెండ్లిచేసుకొని ఏకశిలానగరం ప్రవేసించి [illegible] రాజులను కొట్టివేసి ఓరుగంటిలో ఉండి రు..... కట్టించి కావలసిన దేవాలయాలు కట్టించెను.

నెల్లూరినుంచి తిక్కన సోమయాజి వచ్చేటప్పటికి ఆయనచేత సమస్త పురాణములు విని యజ్ఞాలు చేయించి ద్రవ్యం ఇచ్చి పంపించెను. తదనంతరం దండు వెడలి వెళ్ళి టి రాజులను జయించి నెల్లూరు వెళ్ళి [illegible] నగరిని చంపి మనుమసిద్ధిరాజుకు పట్టంగట్టి నెల్లూరులోని చెరువు వేయించి సిద్ధిరాజు చేత [illegible] తిరిగి సంగాపురానకు వచ్చి అనేక దేవాలయాలు కట్టించి గణపురమనే పట్టణం కట్టించి పెద్దచెరువు వేయించి తిరిగి పురానకు వచ్చి నగరిలో రాజప్రాసాదాలు కట్టించి తన [illegible] ఇటుకకోట కట్టించి [illegible] పాండ్యులు జగడానకు పోయి [illegible] సాధించి [illegible] చెరువు కట్టించి ఓరుగల్లు ప్రవేసించి రాజరికం చేయుచుండగా [illegible] నుంచి [illegible] గారు [illegible] వుండగా ఆయన [illegible] వచ్చి నా రక్షిస్తాను అని శరణాగతి చేయుచుండగా ఆయన మనస్సు మారవద్దని మహాప్రభుడు [illegible] పంపించెను॥

అతను రాజ్యము చేయుచుండగా తన మహామంత్రులు వారి ఇంట్లో కన్నము వేసి సమస్తం దొంగిలించి పట్టుకొనిరాగా [illegible] వారు [illegible] వచ్చి వారికి [illegible] రు వెళ్ళి వచ్చి [illegible] తనతో వచ్చి వారిని చంపించె

ము దొంగను, ఈ సొమ్మును తెచ్చినాను, నేను గోరీపొంతకి పోగ శరణు జొచ్చినాను నన్ను బ్రతికిం
చుమని అనేకవిధాలుగా మొరపెట్టితే ఆ మాటలు విని. ఆయన మీకు భయము లేదు వుండుమని
చెప్పి తన వద్దను వుంచుకొనిరి. అంత్రాల కాపురం వచ్చిన రాజులమని లావుమని వారి లాగు మేము
తో దొంగను ఇయ్యము అని వాదించేటప్పటికి ఆ మాట పశుపతి రాజుగారితో చెప్పిరి.

ఆ రాజు సుంద్రబ్రంహ్మయ్యగారిని పిలిపించి దొంగను ఇమ్మనుమని అడిగి
తే వారు మా శరణు జొచ్చినారు, వాళ్ళ ఇయ్యము గాని మీరు యంత ద్రవ్యము అడిగితే అంత
ఇస్తాము, అని చెప్పిరి. లేకవారి ప్రాణములు అడిగితే వారు మా శరణు జొచ్చినవారు,
వాళ్ళ ఇవ్వము గాని (మీరు యంత ద్రవ్యము అడిగితే) మా ఇద్దరి ప్రాణములు ఇస్తాము
గాని వాళ్ళ ఇయ్యము అని చెప్పేవరకు అంత్రాల రాజు వారి వద్దనున్న ద్రవ్యములు దోచుకొ
ని వీరిని కొరత వేయ్యమని ఆజ్ఞ యిచ్చి దొంగను విడుపించుమని శలవు ఇచ్చెను వారు
ఆ చొప్పున చెయ్యవలెనని వెంటబెట్టుకొని .... లోకి వెళ్లి శూలము పోతి పొడిచేసే
సమయమందున నువ్వూరి వారు అందరును వచ్చి దొంగ నిమిత్తం తన ప్రాణములు ఇస్తాడని
చూడ వచ్చిరి. సుంద్రబ్రంహ్మయ్యగారు తన ప్రతిన నెరవేర్చుకొనెను. అని వారు శూలాలు ఎ-
క్కపడిరి. ఆ శూలాలు పూచిపెట్టెలు అయెను. అప్పుడు సాంబశివుడు ప్రత్యక్షమై కృపావాన
కురిపించెను. వారి వారికి విమానాలు ఇచ్చి కైలాసానకు రమ్మనుమనే దొంగ లాగు తోడా
వస్తాము అని చెప్పిరి గనుక అప్పుడు దొంగరూపము వదలి యమదూత స్వరూపమాయెను.

వారు శివలోకానకు వెళ్లిరి. మరి అక్కడికి నాల్గుకోసుల మేరను చెరువు
వేయించి అక్కడికి వాలయము కట్టించి వకుచెరువు వేయించి కలుకబల్లవాడని
లాభి అంత్రాల సంతతి లేకపోయిన్ది కనుక ... మున్మకు అని పేరు పెట్టిన దానిని
మూడోనె చోళచక్రవర్తి చంద్రు వీరదేవరాజుకు ఇచ్చి వాహాంచేసి రక్షొట్టసదా కోటకు

పరవాలగ్ హామె పాలె చేసి తాను 12 యేండ్లు రాజ్యం చేసి కైలాసం సింహాసనము
మీరు దనుని ఆపి శివదేవుడు ప్రధాని అనుమతంబున రాజ్యం చేస్తూ వుండి తక్కువ బద్ధ
కోటలు వున్న గట్టి కట్టిస్తూ భూమి కోట కట్టించెను. అందుకు ఆదుకుని పట్టు కోట పెట్టించిన
ది. ఏకశిల కోట కట్టుకు నాలుగు దిక్కుల గంట్లు నాలుగు దిక్కుల వేము గరుడుదయ పురంలోను
లోటు వేయిస్తూ అనేక పదార్థములు దానాలు ఇస్తూ నాలుగు కోట్ల పదార్థం పాతి పెట్టి
తూర్పు రాజ్యం యేలుతూ తనకు తిరిగి మంచికు పూరుడు కలుగవలెనని తపస్సుకు పురము
యందు వెళ్లి వచ్చేటప్పుటికి ఈ పెంట లోపల అనేక కుండాదర్శ్యాజాలు వేయించి అందు మీదను
రి నిసమజా యుంచి లోపల ఒక వెళ్లి వారి నిష్టైర చేయించి చంపించి పుంత గాదె వచ్చిరి రాజ్యస్
నాసమేతంగా పోరుగల్లుకు వచ్చి వుట్టుర పెట్టిన వారి లోపుయ యుద్ధము చేస్తే త్రి లక్షల రాలు
లమున్ను 10000 గుర్రములను చంపించి మహాదేవరాజు వెళ్ళే పక్షాంతరమంతరము గాని హోయిన
తరువాత వారి చేత అపకీర్తి గాని వచ్చి ఏకశిలా నగర ప్రవేశించి తనే పేరట నున్న లంబా
ల అనేపూరు కట్టించి రుద్రవరములు అనేవి అనేకములుగా 1000 గ్రామాలు కట్టించిరి.-

రాజ్యం చేసే సమయమందున ముమ్మడమ్మ అనే దేవికి గజకేసరి అనే ఒక
చిన్నవాడు కలిగెను. అంతట దేవుని ఆజ్ఞను ఆ చిన్నవాని కిస్నానం చేయించి తమ్ముడగ్గరికి తీసుకొ
ని వచ్చి సింహాసనము మీద నుంచి తాళుపలు చిన్నవానికి వుంచి వుండ్లో వారిని పెద్దలైనంద్దరు
బురుజులవారిని మన్నన యతులను ప్పించి ఈ చిన్నవానికి మారు మీరంతా రాజు అని చెప్పగా
వారు పంపలోపల దిద్దించి వారు విభూతి పెట్టి 1 కోట్ల వరహాలు పంచి పెట్టి బట్టలు ఇచ్చి
భూదానములు ఇచ్చి పుణ్యాహం గావించి దేవతా పూజలు చేసి పుత్రోత్సవము చేసి ఆ చిన్నవాని
పెంచుతూ వుండిరి. అంతట వాదేవయ్య గారిని చూచి ఈ చిన్నవానికి నామకరణం చెయ్యవలెనని
చెప్పితే ఆ శివదేవుడు నవ వేణి రాజ్యము చెయ్యవలెనని అతనికి ప్రతాపరుద్రుడు అని నామం

చెట్టి చిన్నవానికి పిదప పరిపాలనంగాను నిత్యము మూడువేల వరహాలు పంచిపెడుతూ వుండిరి. ఆ చిన్నవాడు శాస్త్రము తెలియక ముందు పంచిపెట్టిన వరహాలు ౧౧౦౦. మూడుకోట్ల సువర్ణటంకములున్ను ఇటు తర్వాత రుద్రమదేవికి వక కొడుకు కలిగెను. ఆతనికి అన్నమదేవు అని పేరుపెట్టిరి. అంతట ప్రతాపరుద్రునికి ఉపనయనం చేయించి చదువు చెప్పించి ౧౬ యేటను విశాలాక్షి మొదలైన పదహారుగురు కన్యకలను వివాహం చేయించి త్రైలింగీయునకు పట్టంగట్టి రుద్రమదేవులు ౨ సంవత్సరములు రాజ్యంచేసి వారు శివలోకమునకు వెళ్లిరి. మహారణ్యగ్రామాదులు చిత్రకూరు నివాసులు మొదలైన బ్రాహ్మణులు అనేకమంది వచ్చి దీవెనలు ఇచ్చి వెళ్లిన తర్వాత రాజ్యంచేస్తూవుండగా ఆకుల........ అనే బ్రాహ్మణ్ని దొంగలు హాని చిత్రవధ తీసుకున్న తర్వాత ఆయన బావకుండా చేసిన మాటువిని వారిని పిలిపించి వకవూరు లక్ష్మీపురం అనే గ్రామం ఇచ్చిరి. పూర్వపు రాజుల నాయకులను బ్రాహ్మణులను పిలిపించి తూ చర్చంతే పెట్టి అందులో తగినవారిని వెలమలను డెబ్బైరెండు నాయకత్వములు ఇచ్చి చట్టు నాయకులున్ను. కల్లినాయకులున్ను. ప్రతాపరుద్రుడున్ను వకపంక్తిగా కూర్చుండి భోజనంచేసి వారికి కట్నాలు ఇచ్చి కోనాయకులకు తన రాజ్యములో వకపాలు ఇచ్చి, వకభాగము బంధువులకు, వకభాగము మూలబలములకు, వకభాగం బ్రాహ్మణులకు తనభాగముతో మిషినా దామలు చేసి దొంగలు పరరాజులు లేకుండా రాజ్యంచేస్తూ వుండి, ధర్మాలు సప్తసంతానములు ఉద్ధరించి సకలదానములు చేసి ప్రతిపర్వములు స్త్రోత్రులతో భారాలు చెరువులు వేయించి మొదటికట్ట కబల్ల పాదుషాపైకి వెళ్లి వానిని సాధించి వానిసుతునికి పట్టంగట్టి అరణంపుచ్చుకొని తనలోటు కూడా తీసుకొని ౨౦౦౦ వొడలు తెప్పించి వర్తకంచెట్టి అన్నిదేశములకు వ్యవహారాలకు అంపించి అందువల్ల వచ్చిన తన ఖజానా-

తాంషి ఖానా తురాజేసి రామేశ్వరం వేసుకొని అనేకదానాలు చేసి తులాభారాలు దూగి తామ్రపర్ణీ తీరమందు వున్న సమయంబున విజయనగరంబు నుంచి వీరన్న సింహాద్రి దేవరాయలు అమూల్యాభరణంబులు సమర్పించిన వృత్తాంతము విని అత్యంత సంతోషపెట్టెను. ఆయన ప్రతాపరుద్రునికి ౧౨౦౦౦౦౦ పరివారంగాను కట్టినవల వుపుర్చుకొని విజయనగరం వెళ్లెను. అటు ఆరుమం [illegible] దలంబు వేయుకుంచో దేవిని వోడించి ౧౦౦౦ సువర్ణాబిరకములు అపహరణాగాని తనబలంతో యిరువాడారమ్మనుమని. కొంకణా, చేంకణా, మలయాళాది దేశాల రాజులను వోడించి గెల్చి, బాహ్లీక దేశాల రాజులను గెల్చి వారిచేతను అపహరణములు గాని తన లోకాని యమించి పర మటదేశాధిపులను గెలిచి వారిని తన లోబరుచుకొని ౧౦౦౦౦౦౦ సువర్ణ టంకములు అపహరణగాని లోక [illegible] రాజులను గెలిచి తురుష్క జరాష్ట్ర దేశాధీశ్వరులను గెలిచి వారిచేత అపహరణములు గాని తన ఆజ్ఞలోని లువుకొని వారిని తన లోబరమ్మనుమని. అంత్రతూ పూర్వక్షాంప దమలు తన ఆజ్ఞకులోనుచేసుకొని ధిల్లీశ్వరుడు పంపించిన కానుకలు పుచ్చుకొని సంతసపడి గంగ కాటుకు వెళ్లి గంగాయమునా సరస్వతి అనే నదులలో స్నానంచేసి దానాలు చేసి ఘనమిడి తులాభారములు దూగి ప్రయాగకు వెళ్లి ఆ పట్టణావశం చేసుకొని ఆ పురం మాధవదేవునికి ఇచ్చి యటు కాశీకి వెళ్లి మణికర్ణికలో స్నానముచేసి విశ్వనాథుణ్ని సేవించి ఆ యనకు ఆ రాజ్యమును ఇచ్చి అక్కడ రెండు తులాభారములు దూగి కోటి సువర్ణంబులు దానంచేసి వున్నంత్లో అక్కడనుంచి గయకు వెళ్లి ధిల్లీసులతాను చేత పూజితుడై అక్కడ పూజలు చేసి అక్కడనుంచి మిధ్యానగరం [illegible] గోదావరి వంత్రి తూరుపు మొకొప్పు ఇచ్చిన పన్నెండు యాగాలు చేసి కాశీశ్వరానకు వచ్చి ముక్తేశ్వరుని స్నానా చిన్న తులాభారములు తూగి, కోటి సువర్ణంబులు దానంచేసి ౧౦౦ బ్రాహ్మణాలకు [illegible]

పెంట్లింట్లు చేసి ౧౨౦౦ శివాలయములు ప్రతిష్ఠ చేసి ఏకశిలానగరమునకు శాసనస్థానం
బున ప్రతాపగిరియని నామకరణము కట్టించి కాకతీదేవాలయము కట్టించి అంత్యమోక్షల్యంబునకు
వచ్చియున్న గుండంబున స్నానంబు చేసి శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి అక్కడ గుడి కట్టించి శ్రీ వేంకటేశ్వ
రునికి ౪౦ గ్రామాదులు ఇచ్చి ... భారంబులు తీసి షోడశ మహాదానములు
చేసి అక్కడ చెరువు వేసి ఏకశిలానగరమునకు వచ్చేటప్పుడు తన తమ్ముడు అన్నమ
దేవుడు ౧౨ సంవత్సరములు రాజ్యం చేసి ప్రతాపరుద్రునికి ఆరు కోసుల యుదూరుగా ఉన్న
నతర్వాత, ఇద్దరు కూడా పూర్వము ప్రవేశించిన తర్వాత . . . . . తమ్ముడు ఆయెను
ఇతని వేళలు మన్న వారిని నానా దేశంబుల రాజుల నుబు చాలా మానంబు చేసి వారిని ...
తాను తల్లికి నమస్కారం చేసి దీవెనలు పొంది భోజనము చేసి నిద్రపో
తూ వుండేవారు. ... నరాజ్యము చేస్తూ వుండగా. అంత్యవిశాలాక్షి యందు, విరూపాక్షయ
డు విరూపాక్షుండు, వీరభద్రుండు అనే ఇద్దరు కుమారులు కనెను. శ్రీ తరుణ ఇంద్రునిభవ
బున రాజ్యం చేస్తూ వుండగా ఆ పట్టణములో వున్న నానా వర్ణాల వారు ౧౨౦౦౦ బ్రాహ్మణులు
కరణాల ఇండ్లు ౨౦౦౦, రాజుల ఇండ్లు ౧౦౦౦౦, కోమటి ఇండ్లు ౩౦౦౦, అందులో కోటిపడిగె సెట్టి
నైష్ఠికులు ఇండ్లు ౪౦౦ ఇండ్ల వారు, గొల్లలు ౧౦౦౦౦ ఇండ్లు, సరబాలు ౨౨ ఇండ్ల వారు॥
కట్టెవాండ్లు ౧౫౦౦ ఇండ్లు, మరియు అష్టాదశ వర్ణాలు, కంసాలులు ౧౫౦౦౦
గొల్ల ఇండ్లు ౮౦౦౦. తెలుకుల వాండ్లు ౨౦౦౦ వెలఇండ్లు, నిజమైన దేవాంగాండ్లు ౪౦౦౦, పట్కారి
వాండ్లు ౧౦౩౦౦, సాలె ఇండ్లు ౬౩౦౦౦, కుమ్మర ఇండ్లు ౫౫౦౦, కరణాల ఇండ్లు ౩౫౦౦. నమలవా
ర్ల ఇండ్లు ౪౫౦౦. తమ్మల వాండ్లు ౧౫౫౦౦౦, బుక్కావాండ్లు ౬౩౦౦. గాండ్లపట్టాలనేసేవాండ్లు-
౮౦౦౦ ఇండ్లు. చిత్రకారులు వాండ్ల ఇండ్లు ౧౫౦౦. ఉప్పర ఇండ్లు ౧౫౫౦౦ మేదర వాండ్లు ౬౦౦౦
బలిజలు ౪౦౦౦ మచ్చల వాండ్లు. ౧౨౦౦౦. తెలగాల ఇండ్లు ౬౩౦౦. బెస్త ఇండ్లు ౧౬౦౦౦॥

చాకలిండ్లు ౩౦౦౦, క్షువరకుల ఇండ్లు ౨౦౦౦౦, నదుమనదు మళ్లోమటి ఇండ్లు ౬౨౦౦. స్థా
నికులాన్నగ్న ఇండ్లు ౧౦౦౦, పై జాలరి వాండ్లు ౬౧౦౦. మరి న్నిపున్న జాతుల ఇండ్లు లెక్క పెట్టగా
లవిగాదు. శివాలయాలు ౧౧౦౦౦, విష్ణుస్థానంబులు ౧౦౦, శక్తి దేవి భువనంబులు ౧౧౦౦, వి
నాయకులు, వీరభద్రుడు ౨౦౦౦, క్షూర్తి శక్తులు ౧౦౦౦, సగాపయులు ౨౧౦౦ ఇతర పంచమహా
పాపములు పోగొడుతూ వుండెను. గుర్లమీద పసిడి కుంభయులు ౧౧౧౦౦ దేవతా స్థానాలలోను
రాజుకుంద పావకుమారస్వామి పున్నూ. ఈ లాగంటి వూళ్లో సమస్త దేశములవారలు కొలుస్తూ
వుండగా సుఖాన వుండురు. ఒకపేనానాయకులు బోగంవాండ్లు ౧౬౨౦౦ ఇండ్లు, పెద్దత
లారి ఇండ్లు ౧౬౦౦ ఈ చొప్పున రాజ్యము చేస్తూ అనేక పూజలు కొంటూ ప్రధాని దక్షదేవుడి
లోముచ్చట లాడుతూ అనేక సంతోషమున తన ప్రద్దల పుచ్చుతూ. ఆయన దేశం యంతంటే
16 ఉత్తరాన భాగీరథి కాశీ. తూర్పు పశ్చిమ దక్షిణంబులకు సముద్రమే మొదలుకొని దేశములు
తన ఆజ్ఞలో వుండెను. శ్రీ తరువాత కాకతీ చక్రవర్తి అయిన ప్రతాపరుద్రుడు రాజ్యం చేస్తూ వుండెను.

చిల్లర రాజ్యాలు రాజులు ఇచ్చే అప్పనాలు తీసుకొంటు తన రాజ్యము వల్లనున్నంకో
ట్లు విక్రమార్కుని వలెనే పరమ ధర్మమున రాజ్యము చేస్తూ సకల భోగ్యములనుభవిస్తూ పరివారసమే
తంగా అనుభవిస్తూ రాజ్యం చేసే సమయంబున లోకములో ధర్మ పరిపాలన చేసిన నిమిత్తంగా
సదాశివుండే మనుష్యరూపముతో ప్రతాపరుద్రుడై జనియించినాడు అని లోకములోవారు
అంత్రా ఆయన యొక్క ధర్మాది మర్యాదలు చెప్పుకుంటూ వుండిరి. ఇంతలో పకత్రు వారి కాలమందు
పాపాల సంధించారిని దేవేయ ఉక్కటకమును గా బంగారు ప్రతిమలు చేయించి వికారి అమ్మకు మెడ్చు
సువర్ణ టంకములు దక్షిణలు బ్రాహ్మణులకు దానంబులు ఇచ్చిన తర్వాత భోజనములు బ్రాహ్మ
ణులు చ్చునాని వెళ్లగా రాజుచే తమ ప్రాణ హాని అయ్యనని నియమకులు వాండ్లు వచ్చి అనేక
ట్లు యాపడు వులు జీవంలో వుండేవారం సమ్మతులకు పాలేరు అని యాం పావయ్యకొని బ్రాహ్మణులు

తారా అనే టప్పటికి వారంరాజు చెప్పిన తర్వాత నబ్రాంహ్మణులు ఆ వృషభం మీద మంత్రాక్షత్ర
ములు వేసే టప్పటికి ఆ వృషభం ప్రతికి నడుస్తూ వుండెను. అక్కడి నుంచి రాజు యేకశిలానగరము
ప్రవేశించి వకనాడు విశాలాక్షినీ వేశ్వరుణ్ణి పూజించమని చెప్పెను. ఆమె అట్లాగే చేసెను.

శివదేవుడు గురువు శివదేవుడు ప్రధాని గా ఉన్నకాని యుండిరి. వకనాడు
కృష్ణమాచార్యులు తమ్ముడు అనంతాచార్యులు చాకలివాని వలె మగాను వచ్చెను. తర్వాత కృ
ష్ణమాచార్యులకు యజ్ఞశైత్రా మాటలకు వస్తువ వారు ఇచ్చే టప్పటికి ఆ ద్రవ్యమే పెట్టి రాజశాసనాలు
చెయ్యించి వారి మీదను నాలుగులక్షల గ్రంథములు వ్రాసుకొని గ్రంథపట్టంకొని పోతూ
వుండగా శాలివ వచ్చి వచ్చి మరదు మెండ్లు పైకము తెచ్చి వాటి పుచ్చుకొమ్మని వకవాడు
చెప్పేటప్పటికి ఆయన దవులములు ఆను సువర్ణవర్షము కురిసెను॥

అంత్తట రాజు గంగాస్నానం చెయ్యవలెనని యమునకు వెసే టప్పటికి మూ
డు మెండ్లు ఆ చాప్పన చేసిన తర్వాత నుసాంబశివుడు ఆయన భక్తికి మెచ్చి ఇక్కడ
కొసేడు మేర దూరంగా గంగను వుండును తాను. అని వారు నిర్మించిరి. అక్కడి నుంచి రాజు
తమదేశములో తిరుగుచుకుంటూ వుండిరి. అక్కడ నవకనుడి కల్పించెను. ఈ చాప్పన సుఖముగా
రాజ్యము చేస్తూ వుండెను. బలంతూరు చతుష్కల మాదికొ పంపించి వారిని వోడించి ప్రాకశరాజును పత్తి
యుక్తముగాను పట్టి తెచ్చి బైదులో నువుంచిరి. అంతలో నుప్రాకశరాజు చనిపోయెను. ఆయన నతవపుత్రుడు
జనార్దనుడు [illegible] అనే వాడు వకకూడి వేషం చేతను వూరువచ్చి తాను వచ్చిన వర్తమానం బైదులో
వున్న అన్నకుమారులతో చెప్పి అంపించి వారిని పకూడి వేషం చేతను వుర వెళ్లించి తాను
రావిది వరాయలతోను జమాయములు వచ్చి కతిపిలిద్దరు ఢిల్లీకి వెళ్లిపోయి తాను నుజూ
చి వారు సంక్షిప్త తాపం చెప్పేవరకు ఆయన వినితనయుకుల బలాత్కారానికి మించి కొరకు వల
ల్ల వాండ్లు గూర్చి వివేకిమ లేసు ఖానూర్ పరదాయర్చి పంపించెను॥—

వారు వోరుగంటికి వచ్చి ముట్టడివేసి యుద్ధంచేసేటప్పటికి వారితోను తారు స్వతంత్రముగా అన్నమదేవుడు బసినానాయకులు వారితోటి యుద్ధముచేసిరి. అందులో ముస్తఫాఖానుడు చచ్చెను. ఆ యవనబారాహానే తతిమ్మావారు ఢిల్లీమార్గం పట్టి పారిపోయిరి. పడమటివైపున వున్న జమానములు పారిపోయెను. రామచంద్రరాయులు మశ్శక్షేదం చేసేటప్పటికి వారిబలం విరిగెను. కటక బల్లవరుడు నరసింహరాయుల తోటియుద్ధము చేసి ఓడిపోయేటప్పటికి బల్లవరుడు పారిపోయెను. వీరు అంతా పారిపోయి ఢిల్లీ ప్రవేశించి సుల్తానుతోటి చెప్పితే తిరిగి బహదూర్ ఖానుని సరదారుగా చేసి బలంతో పంపించెను.

అంత్యటు కటకబల్లవరుడు ఘూరావచ్చెను. కటకబల్లవరుని తోటి నరసింహరాయులు యుద్ధముచేసి బల్లవరుని తలద్రుంచెను. తక్కిన బలము పారిపోయెను. బిల్లరరాజులు విరిగిపోయిరి. బీవరుఖానుడు బలములున్ను పారిపోయి అక్కడనుంచి మాల్లిఖానుడిని దళవాయిచేసెను. అందరు కటకం కాటికి ప్రోవు అయి అక్కడ బల్లవరునికొడుకు ముకుందసుందరు
17 డికి పట్టంగట్టియప్పటి వలెనె వోరుగల్లు వచ్చి వకనాడు వూరు చూడవలెనని ముకుందసుందరుడు బ్రాహ్మణుని వేషంచేతను వూరిలోకార బడివిధులో చూతగా రాజద్వారము వనవరుడు రాజు అని యెరిగి ఖైదుచేసిరి. అటుతర్వాత కోటపిల్ల విశ్వనాథుడు వేకోమటిగా డు ప్రతాపరుద్రునికి 3 మూడు కోట్లరూపాయలు ఇచ్చి వానిని విడిపించెను.

అక్కడనుంచి నరసింహరాయులు తోటి జగడంచేసి పారిపోయెను. మాల్లాఖానుడి జగడం విరిగిపోయెను. బిల్లరరాజులు విరిగిపోయిరి. వారివారి స్థలాలకు పో-యిరి. ముకుందసుందరుడు పారిపోయెను. పాకాలచెరువు ముందర వున్న గుళ్లు చూడవలెనని గుంట్లకట్టించెను. ఆ వోరుగాచెరువు నిండెను. అది నిశికట్ట కొట్టుకపోయెను. వకకొప్పురావు వాడ తరంగాక పెమ్మేటప్పటికి తిరిగివెళ్లిరి తరువాత నవాబు మాలిక్ జగడంచేసెను

తాను వారు సాధించలేక దుఃఖపడి షాహ్బాజ్ ఖాను సంధిచేసి వ్యవహరించిన యాదైలక్ష్మి
ఉన్న తొసుకొని తేరకశిలాదగరా వకు వచ్చిరు ప్రతాపరుద్రుని తో సంధి మాటగా చెప్పేటప్పటికి వా
రు గరలక్షల వరహాలు ఇచ్చి తతిమ్మా మీరు వెళ్లిన తర్వాత మున్నామని చెప్పిరి.

ఆ తర్వాత పరశవేది సంభులింగంబునందు . . . . లో పారంబుయిమ్మేయ
ట్టు బంగారంబుగా వేయు అని చెప్పేటప్పటికి ఆయన ఆశ్చర్యపడి ఇది వరకు దినములు సంపత్త
శని తో వివారి తో యుద్ధము చెయ్యకుమా సిద్ధేశ్వరుడిది గరకు వచ్చి పద్మాక్షిదేవిని పూజించి
వారు ఇచ్చిన ఖడ్గశిటికంబులు అక్కడ వుంచిన మరుసటిరోజు చేసేటప్పటికి కత్తి పొదులు అయిపో
యి అమ్మవారి నొల్లోకి దూరిపోయెను. శిటికం మొదలు పేరు అయిపోయెను. ఆ విచారిని
పోదేవదు పెను ఇదైన ప్రధానులు ప్రతాపరుద్రుని తో లాల్ల మాధవ వర్మకు ఇచ్చేటప్పుడు
ఈ రెండు మీ వద్ద 100 సంవత్సరములు వుంటుందని చెప్పినది. ఈ దినమునకు ఇక ఒకటి కేదివివరం
ఇచ్చిన కాలం ఆఖరు అయినందుచేత ఆమె పొమ్మ ఆమె పుచ్చుకున్నది అని చెప్పినారు. ఇ
దిగాక క్షత్రియ వల్లను మీ మొక్క బలం వల్లనైతే మోఖి వృద్ధిగా వలసిన శిగాని దైవబలం
లేదని తోచుచున్నది అని చెప్పిరి. అందు మీ ఒకు పెరుబలం కూడు గా కని కటక బల్లవారు న్నై
వర సింహాద్రి దేవరాయలు జమానుకులు గా పై అన్నమదేవుడు, డిల్లీ షేరుఖాను, హమ్మీరాయ
కులు సింధురాజు తోను, తక్కిన బలవమన్న సులతాను బలముతోను వచ్చి గొప్ప యుద్ధ
ముచేసేటప్పుడు తమ బలముతో అందరు మృతిచెందసాగిరి.

అప్పుడు కనాటకరాజు మృతిచెందెను, వీరపాండ్యరాజు చచ్చెను. అం
దరు చచ్చిన తర్వాత ప్రతాపరుద్రుడు ఒకడు గజారోహణుడై వుండగా సులతాను వారి
తో బ్లాఖానుడు ఆయన ముట్టుకొని పోతూ ఢిల్లీకి ప్రవేశించిరి. ఈయన పట్టుబడి
న మాట వూళ్లో ప్రజలు విని తాలి గొ తేసుకొని వత్తామని అన్నమదేవుడు బయలుదేరెను.

క్రాంత్రబలము న్నజమానులు కుతలకొట్టిరి. వాతీశేషులసకలు పకొనసిద్ధా
మదురానేపకరాకుడుపోయి పాల్గొనుడున్నకలసి మనముముందుగా ప్రతాపరుద్రుణ్ని
ఢిల్లీకి పంపించవలెనని క్రాంత్రబలవులిద్దరున్ను దునపంపించిరి. ఆయన లోపట్టుబడ్డరా
జులను మాకుతలి వాస్సైకం ఇప్పించుమని అంటేఈమాట వినితాసులపద్మనాయకులతోచెప్పిన
పైకంలో ౧౫ లక్షలవరహాలు పాల్గొనుడికి ఇప్పించివారిద్దరిని విడిపించిరి.

ఇట్లా సారెడ్డి అన్నము రాజా మొదలైనవారు లాలిగబలం తోగూడుకొని
ఆయనను విడిపించవలెనని ఢిల్లీమార్గంగా వెళ్లేటప్పుడు రామగిరి వద్ద నుపులతోను
వద్దను వారున్ను అఘోరమైనయుద్ధంచేసి బహుమందిని చంపిరి. అక్కడను వారుకూడా చెదిరి
దావరిదాకు పారిపోయిరి. రాజులతోకూడానున్న ౧౦౦౦ బ్రాహ్మణులు రాజులు ౫౦, కోమట్లు ౧౦౦
అగ్గూపప్పనవారితో కూడా వెళ్లిరి. శ్రీ వీరభద్రుడు మొదలైన ప్రధానులతోకూడా సామ్రా
18 జ్యలోటి కాకవెళ్లినతక్షణమే తిరిగివస్తారు, అని శ్రీమహదేవుడు చెప్పెను. ఇక్కడ వారుప
ట్టుబడిపోయినవర్తమానం వరసింహదేవరాయలు విని తనలో ఊరిపోరే బల్లపాట్ని చంపి
తామతో తా వెళ్లెను. వీరు వారు వింధ్యపర్వతం దగ్గర జగడం వేస్తూ వుండగా అక్కడ నుప్రతా
పరుద్రుణ్ని పట్టుకవస్తూ న్నారని ఖబరు విని ఆరుకోసులు యెదురుగుండా వచ్చి రాయననుపెంటబె
ట్టుకొని వెళ్ల ఆయననూ లో పోడ్చరసుడి తన ఇంట్లో వుండుమని చెప్పెను. ఆ రాత్రివారందాయన
తల్లితో చెప్పెను. ఆమె మీరు ఇద్దరుకూడ వరుసంది నిద్రపోమ్మని చెప్పె వరకు ఆలోచన
చేసిరి. ఆ రాత్రి ఆమెపరున్నవారిని చూచి వకరువిష్ణువు, వకరు శివుడు ఆవిర్భవించెను.

మీరు శాశ్వతపరాములు మీలో మంత్రైశ్వర్యములను మనిచెప్పెను. అప్పుడు సులతా
ను ప్రతాపరుద్రునితో వచ్చినవారికి ౩ కోట్లద్రవ్యం ఇచ్చి ప్రతాపరుద్రునికి కట్నాలు ఇచ్చి
నేను నాకు అపరాధము చేసితినని వీడ్కొలిపి వెళ్లమిలేక ఓరుగల్లునగరం మీదను పిం

పసవము తింటానని తూర్పు భూమండలరాజ్యపాలనమేలుతూ తిరిగి మీరు పర్వతమందు చెప్పిరి ప్రకారము
మునిచెప్పినటువంటి నాకు రాజ్యం అక్కరలేదు అని చెప్పెను. బలవంతంగా చేతను ఆయన నేను
బిడి కొంత బలములిచ్చి వోరుగల్లు వెళ్ళమని అంపించేటప్పటికి ఆలయవతి బలమును తీసుకొని
వెళ్ళి అక్కడినుంచి వచ్చి కోటప్రవేశించి అక్కడినుంచి సుల్తాను బలముకు సలవిచ్చి
పంపించి తాను వోరుగల్లు రాజ్యపాలన ప్రయాణమయ్యేటప్పటికి శివదేవుడున్ను వచ్చి అ
క్కడికి యేల వెళ్ళుతావు ఆ చిన్న పద్మనీ మీది రాజులు కొలువై యోగంతుడవు వదువు అని చెప్పేటు
ప్పటికి ఆ వోరుగల్లు లోను వున్న ప్రజల మరమ్మను మానేటప్పటికి ఇండ్లు మాత్రం విడిచిపె
ట్టి దరోబస్తు ప్రజలు వెళ్ళిరి. అక్కడను రాజ్యభారం అన్నమదేవుని వశం చేసి సుఖంగా
వుండుమని చెప్పి తాను అక్కడను శివలోకానకు భార్యతో కూడా వెళ్ళెను.

వారు అక్కడినుంచి వచ్చి ప్రతాపరుద్రుని కొడుకు వీరభద్రదేవరా
యులు కుపట్టంగట్టి తానున్ను విరూపాక్షుడును ఈశాన్యభాగమునకు వెళ్ళెను.
శివదేవరాజున్ను కైలాసానకు వెళ్ళెను. ఇక్కడ వీరభద్రరాజు రాజ్యం చేస్తూవుండగా అ
క్కడ మధిల్లీ సుల్తాను ప్రతాపరుద్రుడు పోయిన వర్తమానము విని ఆయన లోకా
డ దివ్యలోకమునకు వెళ్ళెను. ఇవతల పాల్గాఖానుడు సిద్ధిఖానుడు వోరుగంటికి వచ్చి
తన ఆజ్ఞలో చేసుకొని దేవాలయములు పడగొట్టించి పూరుదారు చేసుకొని అగ్గామా
చేసిరి. అంత్రుట వీరభద్రరాజు సకలంపకసుల తాను వారి బలము పట్టుకొట్టి తామున్ను
వూళ్ళో వారున్ను కొండవీటి మున్నరాయలు వారి నేకలు సుకొని వుండిరి. ఈ లోపున్న కథ
వినుండు 217 కథలున్ను కాకతీ తరాజులమతేలియజెప్పెద. మొదలు మెలిన మాధవవ
ర్మ.- ఇక్కడ కొంత మాత్రుక లోపేదూ —. — — — —.

19- మొలగలుతూరి వారి కైఫియ్యతు. —

ఆ జూర్ దాస్తు రాజా తిరుపతి రాజు బహద్దరు దేశము స్వంసరాజమయెటువారు ఆ
జూన్ పేరసాపందు మా పూర్వోత్తరసంగతి. ఆదిని మాపూర్వులు ఈ దేశమందే కలదిందిలో పూ
రి రామల్లి దలకంప్పరాజు గారు మద్యవిభ రాంకువృత్తి వారివద్దకి గొలుకొండ వెళ్లి మీరాజులజు
తుచేసినంత్తల్లో బాలాప్రతిచేసి వాంజూరున గౌపృశాస రదారి మొకల్లు చేసి నాయగమక
చాలాకార్సమలలో ఈ యువ ఆక్కడకు వచ్చినందున ఈయువబహాదూరికి చాలా సంతోషించి
పకలబవలు వర్ణన ముట చేసినారు. ఆ చొప్పున రాజు ఇంటిపర దాఖలు అయిపోందగా ఆన్నిసం
వత్సరములుకు ఇబ్బరాం పొందుచున్నవారు. ఆంతరించిన తర్వాత నమ్మడు జిల్లాజిమాడు
రాజ్యాధిపతి అయిన యేలూరు వగైరా సరాకారులో ఆ మొహల్లు వజూరికి వచ్చి పొందుచూలో
టికాపరాకరాలలో మొకాతి - ఎవల్లాసి తూరి విస్తరించి సరాకురప్రయోజనములు
బందుబస్తులో రాక్షలలు పడుతూ వున్నది. ఈసమయమందు ప్రబలమైనటువంటి
వీ ఆకోటికి మాయవు దారుడైనటువంటి సరదారుల్ని అక్రమాలు వుంచవలెనని జవాబు
రుచేసినంత్తల్లో పొందుచూవారు గంగరాజు వారినిపిలిపించి మీరు సరాకారులో స్థలలులో స్త
రించి బందోబస్తులో రాక వున్నదని జవాబు అయినది.

నేవు అక్కడ ఆ మొహల్లలో కూడా వుండి యేలూరు తరపు మొదలైనసా
లుకు సరాకారు బందోబస్తు చేయించవలసినది. నాలుగు సరాకారులోను మీకు జవాబు చెంది
బస్తు చేయుస్తూ వున్నాము. యెలాగంటె. యేలూరు తరపుకు దేశముఖి తరపు మజుందారి
లో ఆత్తి విఆపన్నలు వగైరా పరగణాలజమీందారుల్ని తరపురాజ మహేంద్రవరములో ప్పక
నపే ఏలూరుకు జమీందారుల్ని తరపుమస్తూ పొందుతులోకి వచ్చిన పర్గణాలు జమీందారుల్నితర
పు బందరు మచిలీపట్నంలో తాండ్ర ఉద్యోగంలో జమీందారుల్ని పాయించి ఇప్పిస్తూ
వున్నాము. ఆమొహల్లలో కూడా వెళ్లువనిశలవు ఇచ్చినారు గనుక ఆ చొప్పున ఘర పారనాటప్ర-

చ్చుకొని ఆ మొఖ్లాలో కుంఫిణీసర్కారులో ప్రవేసించి దును మనుమను తాంబకాచేసి తరవాత
బందొబస్తులో తెచ్చి వారుజూరుఫక నమెుకత్తురు అయి పాలెగాండ్లలో దాఖలు అయినారు,
ఆచొప్పున జరుగుతూ వుండగాను మహమ్మదు సులతాను, అబ్దుల్లాసులతాను, అబ్దు
ల్లా హంపరీగాయిర్ క్రమంగాప్పున తల్లుకకు అధిపతులైనప్పుడు వజీర్ వల్ల మాసంగతి విన్న
వారై బాలాదయిచేస్తూ వచ్చినారు.॥

మహమ్మదు సాహు షా వారు తల్లుకకు అధిపతిఐనప్పుడు రంగరాజు
వారి వర్తమానం విని ఆలయనక్కు మాచులు బొంకిరాజుగారిని హుజూరుకు తలజూచేయించి
బహుమానంచేసి హరిశ్చంద్రరాజుకేతాబు ఇచ్చి శలవు ఇచ్చినారు గనుక తిరిగి వచ్చి స్థళం
లో ప్రవేసించినారు. ఆచొప్పున వారు వారివలె గురురాజు ఒకవరం ఉమ పుజరిగిన తర్వా
త వారు తాతగారి తండ్రిగారు అయిన అయ్యప్పరాజుగారిని హుజూరున చూచాప్రతి చేసిన
రాబస్తు రూపసర్కారుకు అమిలీ మొకత్తురుచేసినారు గనుక సర్కారుయు బందొబస్తుచేసి ఖావదు
తాలూకా వ్యవహారం జాగ్రత్తచేసుకున్నారు. ఈచొప్పున కొన్నిదినములు జరిగిన తర్వాత సర్కా
ర్ కు అలా హిందూస్తానీయులు వచ్చినారు గనుక పూర్వపు పాయాదాలలొ వున్నారు. మధ్యమధ్య
నిమిత్యాంతరములచేత సర్కారుకు వచ్చిన అమీళ్లు కొందరుమూ వారిలో బందుచేసి
కొన్నిదినములు మాపట్టెగాలు కొన్ని అహరావిలో చేస్తూ వచ్చినారు. కొన్నిదినములు చొత్తెగా
ఆమొఖ్లాలకు చేసి జరుగుతూ వచ్చినవి. తరువాత రంగరాజుగారు ప్రముఖులైనాలు సర్కా
రులలో వున్న తాలూకాలు బందొబస్తుచేసుకొని పదిఇరవై కోటలు కట్టించి మొగలాయి
తీరులో బంధసాలవేయించి దినము ఒక్కొక్క వ్యవహారం జరిగించుకొని ఈతాలూకాలలో తాన్యి
దికోటలు బెట్టించి చాలా దినములు రాజ్యంచేసినారు॥

ఇటువంటి తర్వాత ఆలయనక్కు మాచులు రామరాజుగారు అధిపతులైవున్న

సమయమందు ఈ సర్కారులకు రుస్తుంఖాను నవాబు. తాలూ అటువచ్చిన రౌబస్తు జమీ-
దారులయొక్క వశీకరించి స్థలములు స్వాధీనము చేసినారు. ఆ సమయమందు రామరాజుగారు
బాలులు గనుక వెరుగల తమ తీర్థాటనమునకు విస్తరించి ఫౌజు వచ్చినంతల్లో కోటలో నిర్బ-
యించవేక సంస్థానంలో వున్న అయినజుగ్గా కోటలో లక్ష్మీవరహాలసామగ్రిన్ని యేనుగులు
గుర్రములు, పాలకీలు, పాత్రసామగ్రి మొదలైన సామగ్రిన్ని కోటజేఖరాపరం జామున్ను
దరోబస్తు దిగబెట్టి చిన్నవారిని తల్లిగారిని వెంటపెట్టుకొని మద్రాసు వెళ్ళించి ఆకరిదనిలువక తాటి
పల్లి, గోలుకొండ వగైరా మాన్యాలకు వెళ్లి దేహసంకటము మునుంచి ఆ లవద- మిరాసిపోయి
నారు. చాలా దినములు సర్కారులో ఫౌజుదారి చేతమోసపోయినారు అయినప్పటికిన్ని
ఇంతలో రుస్తుంఖానుడు కుమారుడిచేత నవాబుకైనారు. ఇటు తర్వాత
దమా అన్నగారైన వెంకటరామరాజుగారు తిరిగి స్థలం స్వాధీనములోకరావడమునకు ప్రయ-
త్నము చేయగా అప్పుడు బందరు పర్గణాకు రాజాకోట నాయుడు ఫౌజుదారుడు గనుక నరసా
పురం వగైరా బందరు సర్కారు వగైరా తాలూకాలకు ఆయన దాఖలు ఇచ్చినారు. నిమతుల్లాఖా
నుడి వారి అమయిలోదరోబస్తు మొగలితుర్తి సంస్థానం స్వాధీనంలో వచ్చినది. అంతటినుంచి
టి రాజమహేంద్రవరం, కొండపల్లి, ఇల్లూరు సర్కారులు జాఫరల్లీఖాను వారికి అ
ములు అయినవి. బందరు నిజాంపట్నములు ఫరాసు వారిపరం అయినవి గనుక వారు
న్ను బందరు సర్కారు పర్గణాలకు దాఖలు ఇచ్చినారు. జాఫరల్లీఖాను నిండారు సర్కారులు
తాలూకు అయిన తర్వాత వచ్చి సర్కారు బందోబస్తు చేసుకొని తమ మారుమ్మ సర్కారులో నుం
చి ఆయన జమీజారుకు వెళ్లినంతల్లో ఆలోపైనమే మోవ తర మానం వరావత్తు ఆ సబ్బా
వారి లో ఖాతా చేసుకొని వున్నాము గనుక ఆ సబ్బావారు జాఫరల్లీఖాను వారిలో
ఒక లిపింద్ది వారు బ వాయుపూర్వ ప్రజ మొందాలు వారి లోటు మాలుక్షి వాంత వడు వెట్టు

వలసినది అని రిగనుక మీకు మారుతి పేరమీద రాబస్తు వారి తాలూకా సనదు ఇచ్చి పెట్టున్ను జాలా విరాత వయదేసి పెట్టున్నాడు తొందరగా వ్రాసి పంపించి ఆ జాగా హ్వదజరుగుతూ వున్నావరకు మా మాలోకా కొంరయాచెయ్యవలసినది. అని వ్రాసి వుచ్చినారుగనుక ఆ జాగా వునే నేడు తొందరగా వ్రాసి పంపించిన మీదట ఇకర్లూరుదరాబస్తుకవులు వ్రాయించి ఇచ్చినారు.

ఆ సమయమందు పూసపాటి పెద్ద విజయరామరాజుగారు జాపరల్లిజా మది వారివద్దను లంచుబలుదై వుండి తామునూరంగరాజుగారి కొడుకులా మని వారి పేరుశ్ఘా గ్రామములు ఆక్రమణ చేసుకున్నారుగనుక మేము మా పూర్వులు మొదలైనవారు ఇచ్చినారా నిమిత్తం పెనిదిబలదెంత్తులమని మీరు ఆక్రమణ చేసుకోవడం యేలాగుంటుంది. అని జాచర్పడుతూ వుండగా గజపతిరాజుగారి ఆదిపత్యం వచ్చెనుగనుక ఆ లచవ్రబలతెలత మీద యేమిన్నీ న్యాయము జరిగినది కాదు. తరువాత శ్రీ తాత్రావరరాజుగారు పూసపాటివారి దర్బారై ఈసర్కార్ దరాబస్తు ఆక్రమణ చేసుకోవలెనని విస్తరించి షేజుముక్తూయమ్హానివ చ్చిబర్జిజ మాంటుభాము నివారికి దూయపులూ సర్కార్ లో ప్రవేశించినారు.

అంతట ఆ సల్లిఖానుడు (నల్లి) వారికి అముల ఆమెగనుక ఇంగ్లీషుకుంఫిణీ వారు అసనల్లిఖానుసింగారిని దస్తగిరిచేసి కప్తాను మేజుగారిని మద్దతు ఇచ్చి పంపించినారుగనుక వారు డెబయు లమొగలితుర్కు వచ్చి మోజుగారు శ్రీసంగతి మానా జప్తిము మన్నుముగూడ వెంటబెట్టుకొని వెళ్లడమైనది. అంతట శ్రీ తాత్రావరరాజుగారు కళ్లికంలోకి తరలివెళ్లినారు. అప్పుడు మాస్థలం గనుక పేరూరు పర్గణా తిరిగి వరాఅదనుంచేసినారు. ఇటుతర్వాత ఆ పర్గణా అసనల్లిఖానుసింగారికి వాటజూరునజాగీరు అయినదిగనుక వరాలు నవూపరం గాని వుంచినదుపుతూ వుండిరి. అంతట అసనల్లిఖానుసింగారు క్రమంచిపోయిన తర్వాత కుంఫిణీవారు జాగీరు అమానంతం చేసెను ఇప్పుడు పూర్వోత్తరములు తె

అని మాపర్గణా మాకు ఇప్పించి తాము ఫిరంగీ కవులు ఇప్పించినారు గనుక అక్కడనుంచి
న్ని మా పరంగానే జరుగుతూ వున్నది. ఈలోగా సైనంజాఫర జ్లిఖానుడు వారి సనదులు
న తర్వాత సలాబతు జెంగు గారు మహమ్మదు సర్కారులు వారిపరంగా వుండుటచేత సంబంధము
సర్కారు పర్గణాలు ఫరాంసు వారిపరంగా వుండుటచేతను మా తాలూకాల ఇప్పటివరకు
విధముగా వ్యవహారం జరుగుతూ వున్నది॥

21 తర్వాత సర్కారులున్ను ఫరాంసు వారిపరం ఆయెను గనుక ప్రస మయమం
దు బలవంతులై వుండి కొన్ని నిమిత్తాలచేతను వారలో బందోబస్తు చేసి బందరు సర్కారు ప
ర్గణాల జమీందారీ రుసుములు సావరములు జరిగిస్తూ తాలూకాలు ఇజారా ఖాత్రి మంజూరు
చేసినారు. ఆ చొప్పున జరుగుతూ వుండగా మేము పూర్వోత్తరము నుంచి ఇంగ్లీషు కుంఫిణీ
వారికి చాలా ఇష్టులము గనుక ఫరాంసు వారి గజపతిరాజు గారు మేము ఆలోచన చేసి కుం
ఫిణీ వారికి సలహా ఇచ్చిన మీదట కర్నల్ ఫోర్డు గారు ఫౌజుతో తరలి వస్తూ మార
ద్దికి మేస్తరు సాదరసు గారిని పంపించినారు గనుక మేము నాయుడుపేట ఫౌజుతో వెళ్లి ఫో
ర్డు గారిని కలుసుకున్నంతలో మీ సంకల్పం చొప్పున ఆయన గద్దె ఇయ్యవలెనని ప్రతిజ్ఞ చేసి మే
ము ఏలూరు మీదుగా బందరు ప్రవేశిస్తూ వున్నాము. మసూలిపట్నం మొదలైన ఫరాంసువా
రు నర్సాపురం మకాములో చాలా బలముగా వున్నారని శ్రుతి వచ్చినది. అక్కడ ఉత్తరుదా
వుంచకూడదు. మీరు వెళ్లి వారిని వుడాయించవలెనని సెలవు ఇచ్చి నాగశర్మ గారిని కూడా ఇచ్చి
నారు గనుక ఆ చొప్పున నర్సాపురం వచ్చి వారితో లడాయి చేసి ఇంగ్లీషు కుంఫిణీ నిశాను వు
డాయించి తాలూకా వుంచి ఏలూరు వెళ్లి ఫోర్డు గారిని కలుసుకొని బందరు ప్రవేశించినాము.
ఫోర్డు గారు మోర్చాబందీ చేయించేటప్పుడు వలంతులు ఇస్తూ చెప్పినారు గనుక
లడాయిలో షరీకు వున్నాము. కోటమీద హల్లా చేసేటప్పుడు గజపతిరాజు గారిని

ము మ్మకు నే పెద్దదర వాజాకు పై పడవ వాల్లాచ యన్నము ని నలవున్నాచ్చి నారు గనుక ఆ చూ వ్వనవతిని
నం తల్లో ఆదివం మా తాలూకు ఫౌజులలో కొందరు శాస్త్రై నారు కొందరికి గాయాలు అయినవి.

కుంఫిణీ వారి మూత్క్రుతా పంచేత పిల్లా షత్తే వారు అయి షెరీబుదారు
నిషాను బర్దా యుంచవగానే పేమునజరు ఇవ్వడం అయినది. షెరీబుగారు మాయందు
చాలా దయచేసి అప్పుడు బవయి మానరించేసి మీ సంస్థానం కుంఫిణీ వారి నిషానుతో
బెదిగా కావలసిన సహాయం చేస్తూ న్నాము. మీరు చేసిన మెహనతు కుంఫిణీ వారి
కిం తరమూ అయినంతల్లో చాలా సంతోషిస్తూ వున్నారని నలవున్నాచ్చి సంవత్సరం వరసా
పుర. వగైరా తాలూకాల మదాఖలు ఇచ్చినారు. ఈ సంగతి సమస్తమైన వారు తెలిసి
వున్నారు. ఈ మధ్య స్వారీ దరు వారి కలాపములో నరసాపురం బియ్యపు ఆతిష్ఠవర్థికి షు
రాంసు వారి తాలూకు షిఫాయి వాడలు వచ్చి ఉన్న పట్ల మాకు ఈ రెవయ్యకు రసీదు
రహా నిరోదసిన వారిని జాయా చేసి ఈ పైపుల నుదిగ వరిసని యత్నం చేసినంతల్లో
చెప్తరు పూల్దేంద్ర ఘుగాకు మా వద్దకి వచ్చి ఫ్రాంసు వారు ఈ చూపు జారిగిస్తా వున్నా
రు కుంఫిణీ ఫౌజులు ఇక్కడ లేదు. మీరు జాగ్రత్త చెయ్యవలెనని చెప్పినంతల్లో మే
ము కుంఫిణీ త్రోయవులో వారము. ఇంత కన్నపని ఏమి వున్నది మేము తలచి
స్తూ న్నాము అన్న మీరు దయచేసి సమయం వస్తే మేము వర్తమానం పంపిస్తా న్నా
ము. అప్పుడు మీరు తల్లో వచ్చేరు. అంతమట్టుకు తరమునుసు మీ తాలూకు ఫౌజును
తరంగులు, సరదాలీను పంపించవలెనని అన్నారు గనుక ఆ చూపు గాని ఫౌజు సర
దార్లకెం ఫిరంగులు మందుగుండు వగైరా సరంజాము పంపించినాము. కుంఫిణీ వా
రి ప్రతాపం వల్లను ఫ్రాంసు వారు చేయవలసిన పని ఏమిన్నీ లేక తిరిగి వెళ్ళినారు. ఆ స
రదారులు సుఖనాయింపులో వచ్చినవి. ఈ సంగతి తమరు దరియాప్తు చేయించినంతల్లో

విశదమవుచున్నది। పూర్వం జాఫరల్లీఖాను వారి అమలులో మాకు మాయములసెనే బెండ్లాని
ఆశేవారి వద్దప కాంపువారి తంత్రమువల్ల ఇంగ్లీషు కుంఫిణీ మహానులు జాగాయా చెయ్యమని జాఫరల్లీ
ఖాను నిగారికి వాయుతుం వచ్చినదిగనుక మాధవరాయపాళెంలో కుంఫిణీవారి మేర వున్నదిగనుక అది
నిమిత్తం తాకీదుచిట్టుకాని కొంద రసిష్టాళ్ జమీందారులో వచ్చి నరసాపురం ప్రవేశించినంతల్లో
చెందుమూరి లంకల వద్ద మేస్తరు హారిస్ బనుటూగారు వుండి ఈసమాచారం తనిఖీగా
పులవ వచ్చినదిబ వాయిపూర్వోత్తరములనుంచి ఇంగ్లీషు కుంఫిణీవారికి మా సంస్థానా
నికీ కేవలవిరోధమని విన్నాము। ఇందుకు ఏమి చూపలవిచారిస్తూ వున్నారు। మా
రుబేయవలసినది అని మావద్దకి వర్తమానము అయ్యన్నప్ప అనే దుబాసిని పంపించినందు కుంఫి
ణీవారినిగురించిన అభిమానం వలనే అనుకొని వచ్చిన [illegible] సమజాయించవ
లసినంతదూరం సమజాయించి ముస్తైదులను మావద్ద వుంచిరి। ఈ వేళ [illegible]
[illegible] జాఫరల్లీఖానుడుగారు వుండగా [illegible] మేము అక్కడి
2- కి వెళ్ళకలుసుకొని మాధవరాయపాళెంలో మేర ఇంగ్లీషుకుంఫిణీవారు మాకు ఇచ్చినారు।
మేము చిన్నవాండ్లతో కాపురముంటూన్నాము। మాధవరాయం దుబయేమీ
సవేదవద్ద మీరు వెళ్ళకుండా చేయించవలెనని అనే కవిధములుగా తెలుపుదాము [illegible]
[illegible] సమజాయించి వచ్చినవారిని [illegible] బసాపుచేసి తిరిగి సంపించవలె
నది। తర్వాత మేస్తరు హారిస్ బనుటూగారు మాధవరాయపాళెం వచ్చి మమ్మును [illegible] కానిమీరు
కుంఫిణీవారికి పూర్వము నుంచి వున్న విరోధముకు [illegible] సమయము ఎందుచాలా అ
కలకు వచ్చినారు [illegible] కుంఫిణీవారికి వ్రాస్తూనాము [illegible] స్తూ వున్నా
రని మాఖానాకు రెండు పిగాలి [illegible] రెండు పిస్తోళ్లు, రెండు తాగాలబనాతులిచ్చి
మాయింట్లో భోజనం చేసి సంతోషించి తిరిగి వెళ్లినారు।

ఈసంగతి కుంఫిణీ పూర్వపు దస్త్రములవల్లను, నరసాపురం మాధవాయ
పాలెం వగైరా గ్రామములలో పూర్వపు కమాయిషు దాఖలా అయిన వారివల్లను చిత్తగించ
వుందురు. ఈచొప్పున పూర్వపునుంచి కొద్దిపని వచ్చినప్పుడు, యేమి, గొప్పపని వచ్చినప్పు
డు యేమి కుంఫిణీ పనులలో మెహనతు చేసి వారికి కేవలము ఇష్టులై వారి శ్రేయస్సు
కోరుతూ వుండి వున్నాము. కర్నల్ ప్లేటుగారు బందరు కల్లెక్టరు పని చూడాయించి త
ర్వాత కొన్నిదినములకు నవాబు బందగాన ఆలీగారు సర్కారు బందోబస్తు నిమిత్తం ఈ
ప్రాంతానికి వచ్చినారు గనుక మా అన్నగారు యేము వెళ్లి కలుసుకొని వెయిలాజిమతు వోసలు
చేసినంతల్లో చాలా అనుగ్రహం చేసి సాహెబుగారు బతుకున్నసె వాజారుమ నసజున్న
మా ఇంటి పూర్వులు వారి స్వంత రాజు ఉదేశికతాబు వున్నది గనుక రాజా వారి స్వంత రాజు బహా
ద్దరు కితాబున్ను మా అన్నగారికి దయచేసి మాకున్ను జాగీరు మనసబు కితాబున్ను మ
రికొన్ని బహుమానములు ఇనాయతు చేసి యేలూరు రాజమహేంద్రవరం ముస్త
ఫాం నగరు వగైరా తాలూకా సర్కారులు అసనల్లీ ఖానుని పరం చేసి తిరిగి హైదరాబాదుకు వెళ్లినారు.
ఇట్లు తర్వాత మా అన్నగారైన వెంకటరామరాజుగారు పరలోకగతు
లైనారు గనుక ఆ వెనక మాకున్ను చిత్తగించి చాలా విచారించి బందగాని ఆలీవారు మాయం
దు చాలా దయచేసి దిలాసా యినాయతు నామా వ్రాయించి పంపించినారు. ప్రసముక
మువేశ్వాడ్లి పట్లపర్గణా జాగీరు దయచేసినారు. మరికొన్నిదినములకు సర్కారు కుంఫి
ణీ వారి పరం అయినది గనుక వారున్ను అసనల్లీ ఖానుని వారికి ఇజారాకు ఇచ్చినంతల్లో
వేమి ముఇంగ్లీషు కుంఫిణీ దర్బారు కుంఫిణీ వారు సంస్థానం వారికి పూర్వోత్తరములనుంచి చా
లా విశ్వాసము గలదు. మన మున్ను కొద్ది గొప్ప వారి పనులలో మెహనతు చేసి
తీసంపాదించుకొని వున్నాము కాబట్టి సర్కారు వారు దివాణా చేయు కుంఫిణీ చేత

నైనంత మేహనతు చేసి ఇజారా ఇచ్చినంతకన్నను ఇజారా భాకి షాయితు అగుపడ్డ
దివి నని ఇది నిమిత్తం శాఖాస్త్ర నిర్మాపరాపుబ హాద్దరు గారిని సలహాకలుపుతాని ఇచుమే
తు మొదలైన అప్పటివారి పూల మా ఉయుత్నం చేస్తూ వున్నంతలో తాసంగతి తెలిసివా
పనల్లిఖాను సింగారు న్ను మా మీద బాలాద్వేషబుద్ధిచేత నుమా తాలూకా కింద టి
గ్రామజుకు నిలువక షేరజు బాలాఖరాయింపు చేసి చికుల పెడుతూ వుండగా. అం
త్రుటతుం షహజారు సర్కారు లో అవనాన చేయువి చారించి మేస్తరు అల్లసాందరు మంయూగా
రిని మొకధ్రయి చేసినంతల్లో మంయూగారు వ్రాయవారం బందోబస్తు చేయించగలందులకు బం
దరు మంచి తలో మొగలితుర్లు వచ్చి మమ్ము మతాం ఆపెంటిపెట్టి రాని రాజమహేంద్రవరము
వేసించి జమాబందీ చేసెటప్పుడు కొన్ని నాదారు తాలూకాలు అర్థసరంజాము కాకన్నా
స్తితాలూకాలు తరదూదు కాకను వున్నందునను మమ్ము నుబంధీ బస్తు చేయించవలెనని ష్కులు
ఇచ్చినంతల్లో మా పూర్వుల నాటినుంచి మా స్థల మండపేవ న్నాముని

మా తాతగారి తండ్రిగారైన అయ్యనురాజుగారు మా తహసీలుదారు కీసరాలు
తీ చేసినారు. గాని ఇటు తర్వాత యన్నిరు మా ఉభా మాని ఇజారాంకు మొవ్వవహారములు
కు వెళ్లవేదు. హాపనల్లిఖాను సింగారి అమలు వచ్చిన తర్వాత ఆయన మొగలితుర్లు
వచ్చి బాలాంభతి యపెట్టినారు గనుక బారు మళ్ల కొరె ద్దనమకు మాత్రం జాబితాను
వ్రాసినాము. అవిన్నిని భాఫు చేయవలెక మా జాబు మమ్ము అకుశ వేకుండా చేయించవలెన
ని తెలుపుదు చేసుకుంటూ వుంటిమి. ఇప్పుడు ఈ తాలూకాకు జమాబందీ వ్రాయవలెనం
టి వ్రాసిని హాజరు చేసేది. ఈ లాగున మా వల్ల కాదని వేసస్తరు మంయూగారి లోబాలా
23. విధాల తెలుపుదు చేసినంతల్లో ఇంగ్లీషు కుంఫిణీ దర్బారు కుంఫిణీ వారి అమలు బంగాళా,
చన్నపట్నం, బొంబాయి ఈ మూడు కోస్తాలవారిని నమ్మి మేహనతు చేసినవారు బాలా

బాగుపడ్డారు అని వింటూన్నారు గదా, మీరు ఉపన్యాసము నుంచి తీసి తుల్యమైనదానకు చేసి
నంతల్లో సకల విధాలను కనిపెట్టుతూ వున్నారు. - - - తెల్పుటారా నిన్నరు గదా. అని మరిన్ని
అనేక విధాలను పరిశోధన దినములు ఇదే పని లా నిరా -- చూచారు గనుక విధి లేక మేము
నల్ల కుంభకోణం వారు ధర్మాత్ములని కష్టించి వారందరు చేసిన వారికి నిబాలాంగా పైలో తెస్తూ
వున్నారని వింటూన్నాము, కుంభకోణ వారు కాపురాలకు అధికారమునకు వచ్చినవాటి
నుంచి వారి శ్రేయస్సు బాలా అపేక్షించి వున్నాము. మా పూర్వుల నాటి నుంచి కుంభకోణ
వారి ఊరు బాలాంటి పాంతమని విన్నాము, గనుక నమ్మి మెహనతు చేసినంతల్లో బాగుపడిన
నివారి నల వుచూవున్నది. ఇటా మీను ఇట్లాగా కాగిదము ప్రాయడమైనది ------ . .

ఆ తాలూకాల పైనం. కుంభకోణ దపత్తముల వల్ల చిత్తగిస్తూ వున్నారు. మే
ము ఈ తాలూకాలకు కాగిదము ప్రాసిన తరువాత స్థితిగా వుండలేదు. ఈ తాలూకాలో
కి తమ మనుష్యులను పంపించి మేము అంతా జాగ్రత్తగా చేస్తూ తుకుంతావి వగైరావి
స్తరించి ఇచ్చి కదేమందరాయిటాలను కూడా బాలా అలా బాగుచేయించినాము. వగైరాలకు అయి
దుఖపంచవత్సరములు వర్ష ప్రతికూలము వచ్చినది గనుక మేము కుంభకోణ వల వుచామ్మ
న ఇటా మీను ఇట్లాగాలకు వచ్చినాము అని కొందరు ఇ మీరా అనేక మ్మతి లేక నష్టములు వచ్చె
య్యన దంతే తను బాలా తప్పాయిలో వచ్చినాము, ఇంత తప్పాయిలో వచ్చినా మేము గలా
యిలో మేము సంపాదించిన సామగ్రియంతయు మా వితంతుల మాలలందాము న్నసాము
కాలము మాలలందామున్ను బద్దలు చేసి కుంభకోణ కోటిది నుబద తుండా దుర్ముఖి సంవ
త్సరము వరకు ఐదు సాలు పైకం ఆసాలుకు దాఖలు చేస్తూ వచ్చినాము.

అంత్య మేస్తరు శంబోలు గోవర్ధనవారు చన్నపట్నము ప్రవే
సించి కాపురాలు ఇ మీరాలందరిని తలపు చేసినారు గనుక మా కలస్తులము.

వచ్చినందువలననే ఈ చిన్నపట్నము వెళ్ళవలసి వచ్చినది. గనుక చిన్నపట్నములో మేము ఎనిమిది నెలలున్నా
చిన్నపట్నము వెళ్ళినప్పుడు తిరిగి వచ్చినప్పుడు పన్నెండు నెలలు బందరులో వుండు కావలసి వచ్చి
నదు వదులుకొనవలె. ఇరువై నెలలు మేము దేశములో వుండి తాలూకాలు బందోబస్తు వేయము వి
రించబడిందే వేసం దునను వచ్చిన బాలాంత్రపాయిలో వచ్చినాము. యింత్త తవాయిలో వచ్చినా
తాలూకాలు మాకింద వున్నప్పుడు కుంఫిణీ మేము బాకీ చేసినవై కవుల తరువాత ఆతా
లూకాల వల్లను కుంఫిణీ వారికి దాఖలు అయినది కము వున్న దరియాప్తు కొస్తే మామే పాణవతు
కుంఫిణీ వారికు చిత్తగించినారు. చిన్నపట్నములో కంబాలవారు మావారి వాయిదా మత్తను
దరియాప్తు చేసి కుంఫిణీ వారి శలవ్వూరాక్కునే వెళ్ళిన పనుల వల్లను బాలాంత్రవాయిలో వచ్చినది
అని ఆదివరకు వున్న బాకీలో కొంతే పైకము మాఫు చేసి వుంచి తతిమ్మా కుంఫిణీ బాకీ చె
ల్లించవలెనని శలవు ఇచ్చినంతల్లో పెద్దకారి వారికి వరాసత్తు వేంకటేశ నాయకుడి చేతను
టి వు ఇప్పించి శలవువుచ్చు కొని వచ్చి బందరు పరిపాలించిన తరువాత వేంకటేశ నాయకుడు చి
న్నపట్నములో ఇచ్చిన టీపు అక్కర లేదని పైరాయించినందున మేస్తరు కోటు స్పర్ధ్వేపు గారికి
కోపం వచ్చి జాబ మాపేర జారీ తాలూకాలు ఖాలీసు తాలూకా దరోబస్తు అమానీ చేసినారు.
తరువాత మా వారాల మా కకక్కు దరియాప్తు చేసి ఇది సావరు కారు చేసి
న తప్పిదం కాని మా వల్ల తప్పిదం లేదని విచారించి మా ఖాలీసు తాలూకా మాత్రం మా అధీనం
చేసినారు గనుక వ్యవహారము చేసుకుంటూ వున్నాము. ఆదివరకు జాబ మాపేర జారీ తా
లూకాల మీద బాకీలు మేము ఖాలీసు తాలూకా బాకీ మేము దరోబస్తు నిలిచి పోయినవి. అంత్రపుమే
స్తరు మదెవేల గారు ఛీపు అయి బందరు పరిపాలించిరి ఆ సంవత్సరం మా తాలూకాల బాకీ చేసు
కొని శలవు ఇచ్చినారు. కొంతో సంవత్సరంలు మా బందోబస్తు నిమిత్తం రాజమహేంద్రవరపు
సర్కారులో కితలా వెళ్ళి అక్కడ వ్యవహారములు పరిష్కారం చేసి ఆదివరకు మా తాలూకాలు సా

దుజ పెట్టెలో ఇచ్చినట్టు పుచ్చాబత్తు పైకం చెల్లకుండా వుండె గనుక వెయిన చితు ఖట్టు వచ్చి
ఆ రసనేలలు వ్వుండి మావ్వం ర్వాత్రరములు తాలూకా ఆయివజు ఆకేరములు జాలిసమ్మిజ్జా
రాతో టూకాలవల్ల వచ్చిన తపాయీలున్న ఆ తాలూకాలలోంద నిలాచిన బాకీలు అందులతో
దులబల్లర వు వాలుబజే స్సుదరియాప్తు చేసిన్న వహరంచాలోంతపాయిలోవచ్చినది లోకు
కుంఫిణీ పేసులలో మెహనతు చేసినారు. ఇంగ్లీషు కుంఫిణీవారు మహాధర్మాత్ములు. కో
24 ర్టి దినవములలో సేతోపరాల్లి దరియాప్తు చేయించగలందులకు నరకటుక మిటవారువ
స్తూన్నారు. వారు వచ్చి మీ వాకకత్తు వాహాలయాంవత్తు దరియాప్తుచేసి మానిష్పాపవి
చారిస్తూవున్నారు. మీరు సంశయించపనిలేదు. ఈ మధ్య స్పెన్ గవర్నమెంటు తాలూకా వా
త్రం సాలువారి వాగంబగం చాప్పునవప్పు కాని మెనిమిది యేండ్లమీద ఇస్తూవుండవలసిన
ది. చాలా ఖాతరుజ మాచేసి కానిదం వర్తం అందరుజ తీరాదాల పేరుపనునాలుగో
వంత్సకు వ్రాసి పెట్టున్న పైకం వాగంబగం దాఖలు చేసుతా నివాగిదం తిరిగి ఇస్తూవచ్చేటు
ట్లు నిర్ణయం చేసి ఆ చాప్పున వ్వవహారం పరిశోధం చేయించి సాయురస్తా చాకరీ షా చేసు
కొని బందరుతరఫ్ వెళ్లినారు. రెండు సంవత్సరములు ఆ చొప్పున జరిగినది.

మూడో సంవత్సరం ఆ చొప్పు గానే కాగితం వ్రాయించి ఆయన చన్నపట్న
తరఫ్ వెళ్లినంతల్లో వెస్ట్రరుసల్లీరు గారు వచ్చి కాగితంలో వ్రాసిన చొప్పున ఇవ్వకపోయే
దని మాయందు చాలా మికుట్టంగా వునికటుం జరిగించినారు గనుక బహుత్ర మరుదిబదులు
చారలెంబు చేసి దాఖలు చేసినాము. అది నిమిత్తం మేము బహుశ్రమ ఇంత నిర్ణయించను.
నిరుటి సంవత్సరం ఆ చొప్పు గానే కాగితం వ్రాయమనియుం తనకు జరిగించినా మావల్ల తరా
కత్తు వేయగనుక అతి నికటుం మీద పడి పారు వేప వర వాలుకకు కాగిదం వ్రాయిం
చకుండానివర వాలు చెల్లుతూ వుండగా వేస్తరు మార్గ వెళ్లింగారు చేవు అలుచిగనుక

ఆలమనసాలు జప్తావరవారలు అతి నికటుంమీద దవహూయిచేయుంచి వారలసాలు వ్యవహా
రం పరిష్కారం చేసుకొమ్మని శెలవు ఇచ్చినంతల్లో బకాయి నిర్ణయించి బాలా శ్రమనూగాం
దివన్నాము. ఇక నుబకాయి వొప్పుకొని సరంజామ్ చేయు పేమని బాలా తెలుపుదల
చేసుకుంటే నరకలుకమిటీవారు ఈ సంవత్సరమే మీ వ్యవహారం పరిష్కారం చేయు
స్తా వున్నారు. ధర్మకుంఫిణీ మీద భావుని బారిస్తా వున్నారు. మీరు వసవసాచేయ
క మేము చెప్పవచ్చునా కానిదం వ్రాయవలసినదని బాలా నిరోధించినారు గనుక ఈ
సంవత్సరమే కమిటీలో మా వ్యవహారం పరిష్కారం అవుతున్నదన్న ఖాతరుజమా చేత
ను కానిదం వ్రాయదమైనది. ఇప్పుడు తాలూకా అయివజులా కరములు మాపూర్తి
రములు పరాయి తాలూకాలవల్ల మాకు వచ్చిన తపాయిలు మాఖుబానాములు. మాకు
తాలూకాల మీద వున్న బాకీలు కుంఫిణీకి చెల్లించిన పైకము యావత్తు దరిమా పుస్తకాలు
నారు గదా. తాలూకాలలో ఇంకా వెంకాన తరచేసే సెప్పం కొన్ని భూములు వుమే పైన వుంటే ప్ప
ల పరుమ కొని కష్టా యతు చేసుకుండా వని విచారించేటందుకు ఇక సెప్పములకు అవకాశాలు
వచ్చే భూములు మేము న్నిలేదు. కూ కుంఫిణీ వారు బాధచేస్తా వున్నారని నమ్మినాము.

ఇదిగాక కనస్ పోర్టు వారు తుంటుల్లో, బాందాల, నరసాపురం వగైరా
మా తాలూకాల దయచేసి దాఖలు ఇప్పించినది పరిధావ్య సంవత్సరం లాగాయతు నుంచి
జయ సంవత్సరం వర్కు తరం మా కింద జరుగు తూవుండెను. ఆ మధ్యను కొన్ని సంవత్సరముల వ
ర్షం లేక పోయినందున పంట బాలా తక్కువ అయి విస్తారంగా వెళ్ళుబడి తపాయిలు అవ
చ్చినాము గనుక ఈ సంగతి కుంఫిణీలో హైకోర్టు వారు తెలిసిన వూలు బాలా బహా వున్నది
శ్నాలు తిరిగి చేయుంచవలెనని తెలుపుదల చేసుకున్నంతలో మన్మథ, దుర్ముఖి రెండు సంవత్స
రములు ప్రమాణికింద వుంచి వచ్చినదస్తన్ను తాలూకా వాళ్ళు తెల్పి కుంఫిణీ వారు బా

లాబలవంత్త్రం చేసి మాజమీందారీ స్థలం మాజీ మ్మా చేయుస్తూవున్నాము. తాలూకాబా
కు చేసుకొమ్మనుమని కొంచం తవ్వులు వ్రాయితూచేసి విలంబ, విళంబి, రెండుసంవత్సరము
లుమాంజీ మాన్య చేసినారు గనుక తాలూకా బాకుచేసి వ్యవహారం జరిగించుకుంటూవున్నంతల్లో
రాబహారి లక్ష్మీనరుసు పంత్తులు మావళ్యావురం వగైరా తాలూకాసిమేతు బందరు, నిజాం
పట్నం వగైరా తాలూకాలు అయిదుసంవత్సరములుకు చన్నపట్నములో ఇజారాచేసి
25. బందరు వచ్చి అందుకు మూడుసంవత్సరములకు వ్యవహారం చేసి కుంఫిణీ హాకిమ్మిస్తా
రంగాబాకి పడిలాయిలాజాలో వచ్చెగనుక కుంఫిణీ పాడుకొంచూ దినములు అనికోందవూబి-
బింత్తులపూరి. వెంకటకృష్ణారాయుడికి ఇజారాకు ఇచ్చినారుగనుక వెంకటకృష్ణారాయుడు
స్నుస్వంతముగా వ్యవహారం చేసుకుంటే లుగసాను వస్తున్నదని మా లోటి మాజమీందారీ
స్థలం అయినన రసాపురం వగైరా తాలూకాలు మామరంగా వుంచి అమలు బందోబస్తు
చేయించవలెనని చాలా అనిరి గనుక మాదివాను భూపయ్య చేతను తాగుదం ప్రాయం
చిబందోబస్తు చేయించచమైనది।

ఇటుతర్వాత రాజా జగన్నాథబహాద్దరు గారు ఇజారా చేసినప్పు
డున్ను అబాష్పుగానే జరిగినది, ఇప్పుడుత మరు ఈ తాలూకా మనుపరించిన పూర్వో
త్తరం సంగతిన్ని అందువల్లను మాకు వచ్చిన తహాయిన్ని దరియాప్తుచేసినారుగదా
ధర్మకుంఫిణీ, తుందుర్తు, చింతలపాడు, యూమిడి పేరున వరసాపురం సంజలది వి, ఏము
ది విన్ని షరాంపు వారు బలవంతముపై ఖేరీజు ముజరా ఇచ్చి ఈ తాలూకాలు కేటాయిన
ముకాజ శమసరాయుమె లూరు తాలూకా రుస్తుంబాదా వగైరా తాలూకా గ్రామములు
న్ను మయిదు వత్స్నేషనా హామావద్ద ఇజారా చేసినందున ఇంగ్లీషుకుంఫిణీ హాదువచ్చేవ
రకు షరాంపు వారికింద జరుగుతూవున్నది గనుక అది వరకు షరాంపు వారికింద జరుగు

తూ వున్న తాంబూ కాలు తర్వాత మకింద వ్రాయబడిన వివరాలు పైన వ్రాసిన తాంబూ కాలతో కూడా వుం
చి వుంది. నసర్కారు వారు చేసేటూరు తాంబూకా. ఈ మీ వంశము మన్నమాజ మీరాబాద్ స్థలమున
నుక మా యందు దయచేసి కింద మీకు తాంబూకా వల్లను వచ్చిన తమాయిత చేయకోనిని బ్రా
వృత్తి వెన్నె టిక్కుగా చేశాను నిన్నె యంచేయించి పూర్వోత్తరం చూప్పిన తాంబూకా మాకున్న
పైం సాలు పైకం ఆ సాలున కుంఫినీకి ఇచ్చుకుంటూ వున్నాము. మాకున్న అనుభవం వత్స
రములు అయినవి కాలం చాలా గడిచినది॥

మా పూర్వుల నాటినుంచి ఈ స్థలమందున కొరెడు, కొప్పుల్లి అనే
రెండు గ్రామములు బాదాపత్తి రెండువేల మెనూరు రూపాయలు వచ్చినవి. సదా
వృత్తి కింద వుంచి పరదేశ బ్రాహ్మణులకు స్వయం పాకములు ఇస్తూ వుండేవారు. కమా
బయషులో నున్న ఆ చూప్పిన జరుగుతూ వుండగా దక్షిణాదినిప్పైదరు వారి కలాపం వచ్చి
న తర్వాత దక్షిణాదినుంచి విస్తరించి వస్తూ వుండిరి గనుక స్వయం పాకాలు ఇవ్వడంక
న్న అన్నం పెట్టిస్తే బాగుండునని విచారించి సత్రశాలలు ఇరువైనాలుగున్నెంట్ల అగ్రహా
రం బ్రాహ్మణులకు కట్టించి ఖాసా మెదీయిపుట్లు పక్కంతరము చేసి కంతములు వుం
చి తాంబూకాలో పెద్దమనుష్యులకు పుట్టికి పన్నిద్దము పాలు మర్యాదలు గనుక ఆంబా
రం వెళ్ళగా ఆ చూప్పిన మేమారు అనటారు పుట్లు వేస్తే ఆ ధాన్యం అన్నప్రయం కింద చేసి
పూర్వం నుంచి సదావృత్తి కింద వున్న రెండు గ్రామాల అయివజు ఖర్చు చేసి పరదేశ
బ్రాహ్మణులకు అన్నం పెట్టిస్తూ వున్నాము. సర్కారులకు కుంఫిణీ వారు అధికారులు
గనుక మేము ధర్మం జరిగి నాకుంఫిణీ వారిది విశేషించి మేము పూర్వమునుంచి కుంఫిణీ
వారి శ్రేయస్సు కోరుకుంటూ వున్నాము గనుక మేము చేసే ధర్మము ముఖ్యముగా కుంఫిణీ వారికి
చెందుతుంది. కొదువ మరో వృత్తులు ధర్మప్రయాలు ఖాసాచాయలు నిబ్బంది వస్త్రాచ్ఛాదనలు-

స్వాతంత్ర్యం చూపవ జరగగలందులకు మేము, జామీను ఇజారా తాలూకాల వల్ల మాకువ
చ్చిన తవాయిలు తీరగలందులకు మేము, మాకు ఇకను జరగగలందులకు మేము, వైట్ తిలే
కుంటాచరించగలందులకు మేము బారం కుంఫిణీ వారిది॥

27 ధర్మకుంఫిణీ సకల విధాలా కుంఫిణీ వారిని నమ్మి వస్త్ర ముద్రాయవ్యం
చీపట్నా సమీపానకు పోయి తమశిష్యులందరిని ఆ పట్నముదగ్గర నివుంచి
శ్రీ చరణమనం చెత్రు) 26 పుటలో పూర్తిగా మాత్రకల వ్రాయవేదు.. . . . .
వారు వుండే పట్నా సమీపానకు పోయి తమశిష్యుల నందరిని ఆ పట్నము
దగ్గర నివుంచి శ్రీ చరణమునంచేత వారి ఇల్లు ప్రవేసించిరి. ప్రవేసించి ఆమండనమిశ్రుని
తో యతీశ్వరశోత్తర ప్రశ్నలు నడిపించి అనంతరము ముందు వ్యాసులు సమ్మతిచేత వారిని
భిక్ష చేసి, మరునాడు ప్రసంగానికు సరస్వతి ని మధ్యస్థం చేసుకొని ప్రసంగం చేయగా
మండనమిశ్రుడు వోడితే సన్యాసం పుచ్చుకొనేది. తమరు వోడినట్లు అయితే సన్యాసం వి
డిచి దేశాంతరగతులు అయ్యేది అని నియమం చేసి 17 దినములు ప్రసంగం చేయగా మండన
మిశ్రుడు వోడిపోగా ఆయనకు సన్యాసం ఇచ్చి తమశిష్యుణ్ణి చేసుకొనిరి.
అనంతరం ఆ మండనమిశ్రుడు బ్రాహ్మణుడు గనుక ఆయన పెండ్లాము
యున సరస్వతి తన్ను జయించిగాని వెళ్లగూడదని అడ్డగించగాను నేను నిన్ను జయించినట్లు అ
యితే నేను బిలిచిన నాటికి వచ్చేవారావలెనని నిబంధన చేసి ప్రసంగం చేయగా సకలతంత్రము
లయందున్ను సరస్వతి వోడగాను ఆ సరస్వతి అన్నమాట, కామశాస్త్రమందు ప్రసంగం చేయు
మని చెప్పగా బాలసన్యాసికి కామశాస్త్రమందు పరిచితి యేలాగు కలుగునని అంచే ఆ స
రస్వతి అన్నమాట, ఆరువెలలు సావకాశం ఇస్తూవున్నాను, పిమ్మట ప్రసంగం చేతువుగాని
అని చెప్పగా అక్కడనుంచి వెలుపలకు శిష్యులతో కూడా ఆమరుకం అనే రాజు వుండే పట్నా

నకు వచ్చి వక్షస్థాం యందు తమ శరీరం వుంచి నలుగురి శిష్యులను కావలి పెట్టి ఆ వృత్తు
లైన అమరుక రాజు శరీరములో ప్రవేశించగా చచ్చిన రాజు మళ్లా బ్రతికెనని ఆ మంత్రి వగై
రాలు సంతోషించి పునః పట్టానా నకు పిలుచుక వేయు సింహాసనము మీద కూర్చుండబెట్టి
పట్టంగట్టి వారు వారు తమ ఇండ్లకు పోయిన వెనుక ఆ రాజు తనపెద్ద భార్య వద్ద ఆ రాత్రి సౌ
ఖ్యం అనుభవించి ఆ పూర్వోత్తరం శ్లోకములు పంచాదశ కరతమ లాంఛితలా మిగిది భార్యలున్న అ
దరితిగా అనుభవించి ఆ కథ అల్లా అమరుకమనే గ్రంథం చేసినప్పుడు ఆ పెద్ద భార్య మంత్రు
లను పిలిచి ఈ రాజులో వుండే జీవుడు మునుపటి జీవుడు వలెను లేడు. ఇది ఏమో
మోచోశ్చర్యముగా వున్నది. విచారించుమని చెప్పగా యెక్కడైక గది వున్న వంత శరీరాలు అ
న్ని అగ్ని ప్రవేశం చేయించి కొసు కాలము వున్న శరీరం పెతక్కొని రాగానే ఆ వద్ద వున్న శిష్యు
లు జ్ఞానోదయం అవుట్లే ఆ వంటి శ్లోకాలు చెప్పుతూ ఆ మహాలు కిందికి రాగా ఆ వా
తరేపి వుల పడిన దిన్ని ఆ రాజులో వున్న జీవుడు ఆ శరీరాన్ని విడిచి పెట్టి కొనుకాలో
వున్న శరీరం పై తుకు కాని వచ్చే వరకు ఆ ప్రభాని అగ్ని ప్రవేశం చేయించి వుండెను గనుక
ఆ కటిది నుంచి మళ్లీ అగ్నిలో వున్న శరీరాన్ని చూచి లక్ష్మీనృసింహ స్తోత్రం చేయగా ఆ నృసిం
హ్ములు ప్రసన్నమై దివ్య శరీరాన్ని ఇచ్చెను. ఆ దివ్య శరీరములో వచ్చి కళాశాస్త్రమందు
సరస్వతిని జయించి ఆ సరస్వతిని పిలుచుకొని వచ్చి వారి పొత్తముందు నిలిపి నవహా
త్రులయందు షోడశకళలతో కూడ దశ్రీ శారి యందు వుంచిపెట్టు వరము పొంది నృసింగోగా
గారు పేరమందు నిలిపిరి. ఇక్కడి నుంచి ఈ ప్పటి లో కాంతను బిళపుటి లో గాడ మూల త్రు
క లోక్షీనాస్ యందు తిరుగు—.

29- మహారాష్ట్రపి బలాలకు కొనికి వచ్చి జనులచేత అభ్యసింపబడి న
రో పుత్రం— చప్పన్న దేశాలలోను మహారాష్ట్రం అనబడి నదేశం కలి పూర్వకాలము నుంచి

గ్రంథాంతరములలో వ్రాయబడిన దేశానికీ మహారాష్ట్రదేశమందువున్న జనులనాగరికా
లబందుగాదువు తూర్పుదేశవారుగాని ఆప్రకృతమందు ప్రసిద్ధమైన కాశ్మీసాంకేతనామంకి
తం అనేది పూర్వ్వాలేదు. ఉత్తరకాండయందు మహారాష్ట్రులోను వక బ్రాహ్మణుడు వైద్యకళాని
పుణ్యాత్ముండుగా లంకాపట్టణమందు రావణానుజుడైన విభీషణునికి ఉదరబాధకల్గి
చిని తనౌషధసేవవల్లను తనదరకుండా వున్నప్పుడు రాక్షసబారులు నానాలోకమందు
వైద్యశ్రేష్ఠుడువున్నాడనిచెప్పేవరకు అతన్ని రాత్రివేళ తెలియకుండా అమానవముగా ఇ
టువంటి మహావైద్యుని మరివల్లను ఖేచరమార్గమందు తెప్పించి మేలుకున్నావెనుక రాక్షస
స్వరూపములు చూచి అద్భుతము దయ్యెనని చాలా గ్రహించి ఒక దేవాలయమందు నిద్రపోవ
వసైతైన వాళ్ళిడించి తానుకామరూపం వల్లను మనుష్యస్వరూపం తాల్చి బ్రాహ్మణులాచివిన్న
వానివలె ఇతనునిద్రవేచి పొత్తస్థలములోకి వచ్చి నదాయని ఆశ్చర్యమయమైన వానికిమ
ధురప్రసంగములచేత నుత్సాహం పెట్టికట్టుచేసి అంతట నంతరం విభీషణుడు సాదరపూర్వ
తనన్నుమానవులవైద్యశ్రేష్ఠుడవునను సుస్పష్టముగా ఉదరబాధపోగొట్టుంచుకొనవలయునని
ఆపించి నాయకాబట్టి వైద్యతనిశ్చయత్వముచేతను అతనుపిలుపించి వేరుప్రసంగముచేసి అ
భీష్టసిద్ధిచేస్తే వానికి ఇష్టార్థములు ఇచ్చిపువరాపుంపిస్తూవున్నాడని చెప్పి అద్యాపన్నీ
స్థానమందు పూర్వవైభవంచేతను కూచుండి సామంతులచే తనఇతర్నిపిలుపించి పూర్వం
మనుష్యరూపముచేత యంత్రాచెప్పినాడు అంతట తిరిగి చెప్పేవరకు ఆయన వృత్తాంతము
దునమక తత్కాలానుకూలవాక్యములచేత విభీషణున్ని సంతోషపెట్టి వైద్యంచెయ్యడానికు
తనకు అనుమతి లిపితోడితే తీసేవరకు - - - - వెయరవైన విద్యాయడానికు అనుకూలం కాదు
నమక లిపిచెప్పవలెనని అభ్యాసం వల్లచెప్ప విభీషణునికి తెలుపుకొనిచేసి వేగసంపాద్య
మ్మందున యుక్తం సాధనమునాని ఔషధసాధనం కాదని నిశ్చయమై కాలనిర్ణయముచేస్తూవుం

దానినిరంతరం విభీషణుడు భోజనసమయమందు అందరికన్నా తాను ముందర
వచ్చి భోజనం చేసేవాడుగనుక ఆయన భోజనం అయ్యేసరికి తక్కిన రాక్షసస్త్రీలకు
పదార్థములయందు పడేదిగనుక దృష్టిదోషం వల్లకలుగు దుష్ఫలితములను నివారించి.
అందుకు ఉపాయం విచారించి ఆయనవిస్తరిలో ముందర వచ్చి వేసి తరువాతవారికి వడ్డించేవా
రు. విస్తరి దగ్గరకు ఆయనను కూర్చుండబెట్టుతూ ఆయన కాకుండా అందరిని వంతులకు తీసేవా
రు. కాయలు నమలుచుండేది మనము భుజించేది ఒక్కటే కాని పరదేశం వ్యర్థమయ్యెను
అనితృప్తిపడ్డ వారందరూ దృష్టివారికిపోయి విభీషణునికి ఆరోగ్యమయ్యెను.
అంత్రాల విభీషణుడు తనకు సమస్త విషయములయందు తరు
ది మన్నన్ను పొందటకి యుక్తికి మానవుడు అతిశయులు. వేకపోతే విష్ణువు మనుష్యావతారంతో
త్రిదేవ దానవ అజేయుడైన తన అన్నను కొట్టి నా రాజ్యమునిచ్చేటంతటి ఆయనకు
లాంటి దేవతలకు సాధ్యంకానిది సాధించేవరకు కాబోరాం ... దేశములు ప్రవేశం
చేసేటప్పటినుంచి అందరికీ చెప్పేవరకు తినే వారందరూ మాకు అందరికి ఏమి తెల్పినా
వుండని అడిగితే మోక్షం ఇప్పించేవరకు అదివరకు సమస్త ప్రయోజనాయితో దేవతా
ప్రీతి అయిన బాలుబంధు సాగాలు వస్తూ వచ్చేదిగనుక అది యుక్తంకాదని ఈ ఆపినోదం చేసా
లు మాత్రం చెప్పలేపి, కాదు వస్తువులు కార్యప్రయోజనాలకు అదేలేపి వీని విలాసం చేస్తూ
వుండేది. రాబట్టి నాటినుంచి ఈ శాస్త్రము శాస్త్రజ్ఞులచేత అభ్యసింపబడినదిగనుక మహా
శాస్త్రం అని ప్రసిద్ధి పొంది ప్రాచీనకాలం నుండి ఆచరించబడుచున్న క్రమము, క్రమముగా రాజ్యాలకు వ్యా
పించి తరం తరం అయినదిగనుక అలంకారపాదుకాదినాలలోను శాస్త్రజ్ఞులవల్లనే సాధించి
నదిగనుక తదాశయమ్ము ఆదేశస్థులు నేటికీ నిలిచి వున్నందున అవి ప్రకాశవంతమైనది. వారిని దేశ
స్థులని అంటూ వుంటారు.—.

30. మిత్రదేశములో మండన మిశ్రుడు అనేటువంటివాడు వైదికకర్మలకు ఆయన
ను జయించే నిమిత్తమై శ్రీపరమేశ్వరుడు శంకరాచార్యరూపంగా అవతరించెను. మండనమి
శ్రుడు చేసిన వాద తీరు ఏమంటే, కేవలం కర్మప్రవృత్తివాదియై సన్యాసం కలియుగమందు కూ
డదు అని తీసివేసెను. ఆ మిశ్రుణ్ణి జయించి సన్యాసం ఉద్ధరించి అజ్ఞానులైన జనులను జ్ఞా
నోపదేశంచేత బుద్ధిమంతుల చేసి మోక్షాధికారులను చేసేటందుకుగాను శ్రీచిదంబరే
శ్వర స్వామి వుండేటువంటి శ్రీచిదంబరమందు సాక్షాత్తు పరమేశ్వరుడే శ్రీశంకరాచార్య
రూపంగా అవతరించెను. అవతరించిన ఐదో సంవత్సరమందు ఉపనయనమైన పిమ్మట
సన్యాసం వహించెను. పిమ్మట అనేకమైన శిష్యులతో కూడా దిగ్విజయార్థమై మధ్యార్జు
నావకు వచ్చి అక్కడ వుండేటువంటి చండభైరవుడు, ప్రచండభైరవుడు, చండవిక్రముడు మొ
దలైన శైవులందరిని లింగధారణం, తప్తముద్రాధారణం మొదలైనవి కూడదని ప్రమాణాలచే
తను సమ్మతపరచి, తరువాత వాండ్లకు అద్వైత విద్యోపదేశం చేసి అక్కడనుండి మరికొం
త దూరం పోగా వైష్ణవులు మమ్మును జయించి కాని మీరు వెళ్లకూడదని వాండ్లు తమ సి
ద్ధాంతాలు చెప్పగాను ఆ సిద్ధాంతాలను సమస్త ప్రమాణాలచేతను పూర్వపక్షముగా చేసి,
భక్తులు, భాగవతులు, పాంచరాత్రులు, వైఖానసులు, కర్మహీనులు, అనేటువంటి వైష్ణవు
లను తమ శిష్యులుగా చేసి వారికి అద్వైత విద్యోపదేశం చేసి వారిని వెంబడి పిలుచుకొని అ
క్కడ నుంచి కొంచం దూరం పోగాను సౌరులు వచ్చి తమ తమ సిద్ధాంతాన్ని చెప్పగా ఆ సిద్ధాం
తమును ప్రమాణంచేత అద్వైతపరంగా చేసి వారిని వెంబడి పిలుచుకొని కొన్ని దేశము
లకు వెళ్లగా అక్కడ తక్కిన మతాలవారు రాగా వారి మత ఖండనం చేసి వారివారికి తప్త
ప్రాయశ్చిత్తము చేసి వారిని శిష్యులుగా తోడుకొనిపోయి తరువాతం జనగరానకు వేదపారంగతు
డైనటువంటి బాణ వాక మతం వారు తమ సులగాను వాణ్ణి వారి మతము నష్టము తోలించుటగాను

చేసి మరియొక దేశానకు చనగా కాపాల మతప్రవిష్టుడైనవాడు ఒక శూద్రుడు వచ్చి నా
మతమే పరమోత్తమమని తన వృత్తాంతం చెప్పుకున్న వివరం. తాము యింటి వంటి వాడుగాం
చేసి ఈ దినం వాని యింటకు మళ్లి వాతిచేత భిక్ష వించినవాడు. తన యింటి వాదం చేసి తన్ను
జయించినట్లు అయితే మీ మన్మములో గురువులని వప్పుదుమని మరి పొంకారపు మాటలు
చెప్పగా నిసాక్షి తుడైన శూద్రుని లోటి సంభాషణం యెలాగ్నం కాదని కేశా ఘాతపురస్స
రంగా వాన్ని విసర్జన చేయగాను వాడు తోయి వాడి గురువులలో చెప్పగా వాడి గురువు వీరి
లోటి ప్రసంగానికి రాగాను వాన్ని పరాభవం పొందింపనేమ్మటి వీరి మీద సంస్కారకర్తైన వృ
యెలాగ చేసినను, వీరల సంస్కారించేకారకు వచ్చిన సంస్కారకర్తైర వృడు చెప్పిన దిత్తరం —
చేను మీ మన్మను సంస్కారించేకా ఒక్కే ఒక గాపాంచకు తెచే తపురోహింపబ
డితస్తిని. వచ్చినా వాని నాయత్నం మీయందు సాగదుగనుక మీకు జ్ఞప్రకారం గానరాదు
కొందల వారని నిబులకగాను గురువుల వాటు చెప్పినది. వీవంటి వాడు ఒబు వంటి దుష్టుని
స్వాధీనం యెలాగున అయితివి అని అడుగగా ఆ సంస్కారకర్తైర వృడు చెప్పిన మాట. వాడు
బహుతరంగా మంత్రోపాసన చేసి మంత్రసిద్ధుడగుటచేత మంత్రాధీనం దేవతగనుక వాని స్వా
ధీనుడైన వృద్ధుడను ఒదిచెప్పి ఇప్పుడు మా వంద వరాభావం చేతను వాని ఆధికుతతప్పెను. ఆ
నిత్య దేవత వీడిపోగాను అనంతరం ఆ గాపాలకుడు నిష్ఫలమైన యత్నంకల వాడై పశ్చాత్తప్తుడగాం
ది గురువుల సన్నిధానమునకు వచ్చి నా స్వామి బహుతరాపరాధము చేసినను నన్ను మీరు క్షమిం
తనుగాం వింటకపోతే మరియ వరుక్షమార్థ చేయగలరు, అనినగానగ తుడైన దానివల్లనానిక
యథోక్తం ప్రాయశ్చిత్తము చేయించి భ్రాంతభ్రష్టవటుగ భ్రష్ట సంస్కారము చేయించి పునరపి
ఉపనయనం చేయించి వానికి సదాచారతత్పరుడై వుండుమని ఆజ్ఞాపించి మరికొన్ని దేశములు
గడిచి మండనమిశ్రుడు వుండే దేశానకు నడిచిరి.

ఈ సంతకం ఆ మిశ్రదేశములో ౹౹ .. కోశీష్ఠులు ఇబ్బంది పుటలో వుండగ

నివసించు మాత్రుకలో వ్రాతప్రస్తవముగా వ్రాసినందువల్ల ఇప్పుడు వ్రాయబడినది — —

౩౧ - ౩౨. పుటలలో మాత్రుకలో వ్రాసి యుండలేదు — — —

౩౩- శాలివాహన శకం పూసపాటి పూసపాటి విజయరామరాజు గారి వంశావళిని

వారు వ్రాయించే తర్వాత శ్రీకాకుళం కళింగకోట తాలూకాలలో వున్న కొన్ని పరగణాలన్ని

వారికి వర్తీ సరదారు అయినందుకు తరిపి సెలు ౹౹ హైదరాబాదు వగైరా నవాబు సుబా

చేయుచు చేస్తూ వుండే కాలమందు షేరు మహమ్మదు ఖాను వెంబడి నిజాం కొత్త ఖాను సుబా

కూడా శ్రీకాకుళం రాజ్యం లోకంగా కట్టించుమని సెలవిప్పించినాడు. శ్రీ ౧౬౦౧ శకం

అనగా ౧౬౭౧ సంవత్సరంలో ఆ షేరు మహమ్మదు ఖానుడు హైదరాబాదు నుండి తన కొండ

పల్లి పురము ముస్తఫా నగరు సర్కారుకు వచ్చి ప్రవేశించినాడు. అప్పుడు మాధవవర్మ

అనే ఆయన ఆ సర్కారులో సరదారు చేస్తూ వుండి ఆ సర్కారు క్షేమము జూచుచు నివల్లని పొరసులను

చుట్టుకొని నమ్మకమండి ప్రాచీనకు సరదారుడై నాడు. ఆయన కొండపల్లి సర్కారులో బెజ

వాడ పర్గణాలో పూసపాటి అనే గ్రామములో వుండే కాపురస్థుడు. ఆ చోటు నుంచి షేరు

మహమ్మదు ఖాను వెంబడి నిజాం శ్రీకాకుళం సర్కారుకు శ్రీ ౧౬౦౩ శకము ౧౬౮౧ సంవత్సరములో

ప్రవేశించినాడు. అది మొదలుకొని పూసపాటి మాధవవర్మ అనే పేరు కలిగి వారికి వద్ద

సరదారుడై ప్రవర్తిస్తూ వుండెను. శ్రీ ౧౬౦౭ శకము ౧౬౮౫ సంవత్సరంలో షేరు మహమ్మదు

ఖాను కుదయించి సరెండు పర్గణాలు జాగీరుకు ఇచ్చినాడు. అందుకు తరిపి సెలు ౹౹ మిరె

౹౹ భోగాపురం ౹౹ ... శ్రీ ౧౬౧౩ శకము ౧౬౯౧ సంవత్సరంలో నవాబు నౌకరుతో మొ

జబునే షేరు మహమ్మదు ఖానునికి ఆయుధ జుమ్మాపూ కొల్లీ ఖాను శ్రీకాకుళం సర్కారుకు

ప్రవేశించినాడు. ఆ షేరు మహమ్మదు ఖానుడు మరుసటి సంవత్సరము వారికి చేసి

వెళ్ళిపోయినారు. అయినను షా జాల్లీఖానుదీకింద ముత్తు కానుకలం సమర్పించుకుంటారు దవేడు పురము ముతుర్ ఖాం నగరు కొండపల్లిపుర - ముస్తఫాం నగరు మచిలీబందరుని జాంపట్నం మొదలు రాజమహేంద్రవరం-ఈ సర్కారులకు పోకం అయి మకరారు అయివచ్చినారు. అప్పుడు పూసపాటి మాధవ వర్మ-ఈ పైని పుటుంకించిన పర్గణాలు అనుభవించుకొని పోకం వర్తన రచారి చేస్తూ వుండెను. స్వ ౧౬౧౩ ఫసలి ౧౦౨౩ సంవత్సరములో మాధవవర్మ క్రమించి పోయెను. అప్పటికి ముప్పై మూడు సంవత్సరాలు ఆయన సరదారి చేసినారు ఆయన క్రమించి పోయెటప్పుడు తనకు మూడవైన పూసపాటి సీతారామచంద్రులకు సరదారీ వెంట్లూరు అయి అనేక సంవత్సరములు ఆ భూముల అనుభవిస్తూ వచ్చెను.

స్వ ౧౧౦౦ ఫసలి ౧౦౬౯ సంవత్సరంలోన వాబు ముస్తఫా జాల్లీఖానుదీకిం బతిని ఆ పూసపాటి సీతారామచంద్రులు బహు కాలక్షేపకు అయి మెహనతు చేసినందువల్ల అనుగ్రహించేసిన వాలుక్ ౧౭౦౧ వ్వాదాలు ౧౧౦ కి మొకట్టూరు చేసి అప్పుడు జాగా కుదయచేసిన తాలూకాకు తబసీలు కానుకలం తాలూకాలో గుండేరు పరగణా, వెలిగోడ పర్గణా, మధురవాడ పర్గణా, గుడిపూండి పర్గణా, ఆరుపాక వగైరా గ్రామాలు. కశ్చిత్తో బతాలూకాలో అనంతగంధ వరం పర్గణా ఆలవాలు వగైరా గ్రామాలు ఈ భూముల నిచ్చాకావస్త్రముల ప్రతి సంవత్సరం పోకములు జమాబందీ ఇచ్చుకుంటూ సరదారి చేస్తూ ఈ పైని పుటుంకించిన దేశాలు అనుభవిస్తూ వుండెను. స్వ ౧౧౦౬ ఫసలి ౧౦౭౬ సంవత్సరంలోను ఆయన క్రమించిపోయినారు. అప్పటికి పదకొండు సంవత్సరములు ఆయన సరదారి చేసినారు—

ఆయనకు ఇద్దరు కుమారులు, అన్నమరాజు, తమ్మిరాజు. జ్యేష్ఠుడైన అన్నమరాజు సరదారి మొకట్టూరు అయి ఆరు వెలల పర్యంతరం అనుభవించి పూర్వం తక్రమించి పోయినారు. ఆయన తమ్ముడైన తమ్మిరాజు అన్న సరదారప్పుచ్చుకొని అనేక

సంవత్సరములు అనుభవించినాడు. ఆయనకు పుత్రసంతానం లేకవుండగా తన వంశ
కర్తైన గోపాలరాజుకు కుమారుడు వెంకటపతిరాజు, ఆనందరాజు. అందులో ఆనంద
రాజును పెంపుడుగాని సన ౧౧౯౦ ఫసలీ ౧౧౯ సంవత్సరంలో సుతమిత్రరాజు క్రమించిపో
34. యినాడు. అప్పటికి మూడు సంవత్సరాలు సరదారీ చేసినాడు॥

అప్పుడు ఆనందరాజు తమ అన్న అయిన వెంకటపతిరాజును తెచ్చి
సరదారీ కాయం చేసి తాను దివాను అయి దేశాలు పాలియిస్తూ వుండెను. మరికొంత దిన
ములలో ఆ వెంకటపతిరాజు క్షయించిపోయెను. అప్పుడు ఆయనకు కుమారుడు శతానా
మరాజు తొమ్మిది సంవత్సరాల వయసువాడై యుండెను. అంతట ఆనందరాజు తన అన్న
సరదారీ తాను ఒకటి చేసుకొని జమాబంది ఇచ్చుకుంటూ దేశం అనుభవించినాడు.

సన ౧౧౯౧ ఫసలీ ౧౭౮౦ సంవత్సరంలోనే లోనే షావుకుంబ మోజయన
ము ముస్తఫాఖాన్లీఖానుడుకి అయివజు మొహద్దీనుఖాను ప్రవేశించినాడు. అప్పు
డు ముస్తఫాఖాన్లీఖానుడు ౧౨ సంవత్సరములు పాళెం నిరీ చేసినాడు. అప్పుడు ఆనం
దరాజు మొహద్దీఖానుకి ఒకటే స్న వాంచేసుకొని జమాబంది తీర్మా కాని మూడున్న
మాయి పచ్చుకున్నాడు. అందుకు తపిసలు యిబ్బాతు వర్తై రాలు లేకూప్పున ఆనందరాజు
సకాక్రముకు ప్రతిసంవత్సరం అట్టి ఇచ్చుకుంటూ సరదారీ అనుభవిస్తూ వుండెను. స్న
౧౧౧౧ ఫసలీ ౧౨౦౧ సంవత్సరంలో సుహైదరాబాదులో జౌరంగజేబు పాదుషావారి
కాని స్నైదు చేసి తన తరఫున ముస్తఫా అలీఖానుడికి కొంత సైన్యము ముకాసాకు
కులం వచ్చిన సర్కారు వెలగోటి లోకరాంకట్టించి వచ్చినాడు. అంతట ఆనందరాజు
తానిషా వరకు మానం పిని ముస్తఫాఖానుడికి లుమురు కుండా తనవశము జేసుకొని
వచ్చి ఆయనకు లోడుక వచ్చి శ్రీకాకుళం సర్కారులో జైతాయించి ఆయన చేత పుచ్చు

కొన్న పర్గణాలకు తపిసీలు:- శ్రీకాకుళం తాలూకాలోని సంబాము పర్గణా, పాలకొండ పర్గణా ౧.. తాలూకా పట్టు, వెళ్ళిరా గ్రామాలు. కశ్సికోట తాలూకాలో, గొల్లలముల్లా ముఠా గ్రామాలున్న ఈ చూపున నవాబుకు అర్థాంచా ఇచ్చేస్తూ సరదారు గిరిలోనున్న మంచానమునంది అనుభవిస్తూ వుండెను. సన్ ౧౧౮౯ ఫసలీ ౧౨౮౧ సంవత్సరంలో హైదరాబాదు సుబాకు జబ్తు చేసిన జయరుస్తుం గోలు ఖాను మీద అలి వజాజా మీర్జా ఇస్పహాకు ఇచ్చినారు. అప్పుడు జయరుస్తుం గోలు ఖాను మూడు సంవత్సరాలు వరకు సరిదిద్దినారు:-

అప్పుడు శ్రీ నందరాజు మీర్జా ఇస్పహాకు స్నేహం సంపాదన చేసుకొని ఆయన చేత పూర్వం కొన్న పర్గణా వెళ్ళిరాలకు తపిసీలు శ్రీకాకుళం తాలూకాలోని పర్గణా సంబాము పాలగణా కోనాడబందరు. వెలుదూరు సంప్యకు చేరె ళ్ళవలసు వెళ్ళిరా కశ్సికోట తాలూకాలోను కొత్తపల్లి గ్రామం ఈ చూపున ఆనందరాజు నవాబుకు అర్థాంచా ఇచ్చుతుంటూ సరదారు ఖాయం చేసుకొని దేశాలు అనుభవిస్తూ ౧౨ సంవత్సరాలు సరదారి చేసెను సన్ ౧౧౯౨ ఫసలీ ౧౨౧౨ సంవత్సరంలో క్రమించి పోయెను. అప్పుడు తన అన్న కుమారుడైన సీతారామరాజుకు పట్టంగట్టి తనకు మారుడైన విజయరామరాజును ఆయన చేత వప్పగించినారు. అంతట సీతారామరాజు నవాబుకు అర్థాంచా ఇచ్చుకొంటూ దేశాలు అనుభవిస్తూ వచ్చినారు. సన్ ౧౧౯౨ ఫసలీ ౨౧౨ సంవత్సరంలో మీర్జా ఇస్పహాకు వచ్చి అలి వజాజా అరకట్టైదు ఖానుడు శ్రీకాకుళం నవాబుకు ప్రవేశించినారు.

ఆ పరికి మీర్జా ఇస్పహాకు ౧౨ సంవత్సరములు రాజ్యం చేసినారు.

అంతట సీతారామరాజు అరకట్టైదు ఖాను వద్ద -- మాం సం పాదించుకొని ఆయన చేత పూర్వపుకున్న పరగణాలు కశ్సికోట తాలూకాలోను కణితి పరగణా, కవాటపురం దశ్శాబాది మదత్, నం.నవరం, వెడ్డి పూడి వెళ్ళిరా గ్రామాలు. ఈ చూపున నవాబుకు అర్థాంచా ఇచ్చు

తుంటూరు దేశం అనుభవిస్తూ వచ్చినారు। స్వ॥ ౧౧౬౦ శ ౧౨౦౦ సంవత్సరంలో అక్కై
కుభానుడికి అయినజున్న పు- ల్లాభానుడు ప్రవేశించినారు॥

అప్పటికి అక్కైకుభానుడు మూడు సంవత్సరములు పాలించి
చేసినారు। అంతట శీతారామరాజు కు పుల్లాభానునితో తీర్చుకున్న జరూ
బందీలను పుచ్చుకున్న పర్గణాలకు తపశీలు ప్రకారం తులం తాలూకాలలో అంగడప
ల్లి పర్గణా పేరు మారినంత్ర పురము వెళ్లిరాగ్రామాయను, కశ్చితోకు తాలూకాలు
35 వడ్డాది పర్గణా ఈ చూపిన సరాయలకు అర్థం ఇచ్చుతుంటూరు దేశం అనుభవిస్తూవుం
డెను. స్వ॥ ౧౧౭౧ శ ౧౨౦౧ సంవత్సరంలో ముసలాపుల్లభానుడికి అయివజ్ఞ
అనవదీభానుడు వచ్చినాడు। అప్పటికి స్వ పుల్లభానుడికి ౧ సంవత్సరాలు అమలు
చేసినారు। అంతట శీతారామరాజు అనవదీభానుడిలో జమాబందీ తీర్చుకొని
ఆయనచేత పుచ్చుకొన్న గ్రామాలకు తపశీలు ప్రకారం తులం తాలూకాలో గ్రామ
తర్గం వెళ్లి రాగ్రామాలు -- ఈ చూపిన సరాయలకు అర్థం ఇచ్చుతుంటూరు దేశాలు అను
భవిస్తూ వుండి స్వ ౧౧౮౧ శ ౧౨౧౧ సంవత్సరములో శీతారామరాజు విజ
యరామరాజు ఇద్దరు వివాదపడి నవాబు అనవదీభానుడిలో ఫిర్యాదులు అయి
దేశాలు కొట్టివరిసగం దాపంచుకొని ఉభయులు పాకెం కిందను సరదారి చేస్తూ
వుండిరి। స్వ ౧౧౮౪ శ ౧౨౧౪ సంవత్సరంలో నవాబు అనవదీభానుడు ఇచ్ఛా
పురముకు వెళ్లినప్పుడు శీతారామరాజు విజయరామరాజు ఇద్దరు తమకు
ములు లో ప్రతాపనిరీక్షించి వీరిద్దరు ఎంచేసుకొనుండే కాలమందు విజయరా
మరాజు చేత శీతారామరాజు విషప్రయోగం పడి క్రమించిపోయినారు। అప్పటి
కి శీతారామరాజుకు ఇరవై సంవత్సరములు సరదారి చేసినారు॥

అప్పుడు ఆయనకు మారుడు ఆనందరాజపతిరాజు రెండుసంవత్సరములుని
న్నాడు. అతని విజయరామరాజు తనపరంచేసుకొని ఆలంబదేశము తనతరఫుచేసుకొని
పరదారుగిరిజాయంచేసుకొని దేశాలు అనుభవిస్తూ వచ్చినాడు. స్న ౧౧౫౦ ఫసలీ ౧౭౪౦ సం
వత్సరములో అనవర్దీఖానుడికి ఆలివజాగా జాఫరల్లీఖానుడు వచ్చినాడు. అప్పటికి
అనవర్దీఖానుడు ౧౬ సంవత్సరములు పాలించినాడు. అంతట విజయరామరాజు
జాఫరల్లీఖానునితో స్నేహం సంపాదించుకొని స్న ౧౧౫౧ ఫసలీ ౧౭౪౧ సంవత్సరములో
ఆయనవల్ల నవపుష్పకున్నగ్రామాలు కుతపిశేలు శ్రీకాకుళంతాలూకాలో క్రొత్తవలస
వగైరా గ్రామాలు ౪ కశ్బా తాలూకాలో పంచధారగ్రామం ౧ జమీందారు శ్రీకాకుళం
తాలూకాలో పెంట్రేంగి, సోపాలపల్లి. నందాపురం, కశ్బాతాలూకాలో గోంగా
రపుకోట, శ్రీరామానకు సర్కారు అర్ధంచెల్లిస్తూ హైదరాబాదు సంచివిరాజు రాజా
వసపుల తాను అనేక తాలూకాలు తెప్పించుకున్నాడు.

స్న ౧౧౫౬ ఫసలీ ౧౭౪౬ సంవత్సరములో జాఫరల్లీఖానునికి ఆలి
వజాగా ఇబ్రాహింఖానుడు శ్రీకాకుళంసర్కారుకు ప్రవేశించినాడు. అప్పటికి జాఫ
రల్లీఖానుడు ఆరుసంవత్సరములు పాలించినాడు. అంతట విజయరామరాజు ఇబ్ర
హింఖానుడికి పాతవేతాలూకు పరగణాలనిమిత్తము స్వాధీనముచేయించేని
త్తము కలపాపతి లబాయిచేస్తూ వున్నంతలో ఇబ్రాహింఖానుడి అధికారము చెల్లి
స్తూ స్వామని కాలపారణంచేస్తూ వుండి హైదరాబాదు పాదుషాయుకుత జమున్న
లముపంపించి అధికారం తనవశం సంపాదించుకొని ఇబ్రాహింఖానుడికి ఆలివజాగా జాఫ
రల్లీఖానుని స్న ౧౧౬౦ ఫసలీ ౧౭౫౦ సంవత్సరములో శ్రీకాకుళంసర్కారుకు ప్రవేశ
పెట్టినాడు. అప్పటికి ఇబ్రాహింఖానుడు నాలుగుసంవత్సరములు పాలించినాడు.

అంతట జాఫరల్లీఖానుడు శా౧౧ ౯౨ షసతీగబత్తు సంవత్సరం పర్యంతము
పాకీం నిరవేస్తూ వుండెను. పరగణాలజమాబందిని మిత్తార్థ స్తై విజయరామరాజుకున్ను జా
ఫరల్లీఖానుడికి నికలహాపతి తనతాలూకు పరగణాలకు జాఫరల్లీఖానుడు అది
36 నినజమాబందికే జాలుఅయి ఇలావతిని హైదరాబాదుకు తమవమస్నుల మూను
నివారి ప త్స్యగాజ వాబుస్నాలు చేయించి సరాలు అలమనపరంచేసుకొని అలమనత
రప్పున ఇబ్రహింఖానుడ్నిహాయజు గారమొక ఖ్యారుచేయించి త్రీకాకుళం సర్కారుకున్ను ౧౧
షసతీగబత్తు సంవత్సరంలో ప్రవేసింపపెట్టించి విజయరామరాజు ఇబ్రహింఖానుడు
రసాకతునావుండెను. శా౧౧౬౯ షసతీగబత్తు సంవత్సరంలో మూరోశ్వ్రు నిరాసర్కారుకొచ్చి
చ్చినప్పుడు అలమనలోహూదార షాకతు అయితనతసర-లో తెచ్చుకున్నసర్కారుతోపాటు
(౩) తాకుళం తాలూకా జమీందారీ బొబ్బిలి పాలకొండ వీరఘట్టం
రామగూడు తర్వాత కొకతాలూకా జమీందారీ నరవా పెదగాది-డిరపల్లవెస్టై రావ
రగణాలు ౯ మూర్హ జాగీరు - ఖ్సువా జాగీరుగా అనిపించుకున్నది. పాంత్రం. నా. గోపాలపల్లి
నందపురం - ఖల అయితు రాబోప్పనజమాబందితో సూకొని ఆ సంవత్సరమే విజయరామరా
జు బొబ్బిలిలోనుప చిపోయను. అంతట అలమనఅన్నకుమారుడైన ఆనందగజపతిరాజు
కు పట్నంకట్టుకు నిరాబోప్పనదేశాలు అనుభవిస్తూ వుండెను. ౧౧౭౭ శా౧౧౬౮ షసతీగబత్తు
సంవత్సరంలో ఆనందగజపతిరాజు కదలిపోయిలోరిషాకతు అయిమచితబుందరుద
ద్దైరాలు పరాసువారిచే తప్పుచ్చుకొని తనదేశానకువస్తూవుండగా రాజమహేంద్రవరం
లో మృత్యుమంచిపోయినాడు. ఇప్పుడు అలమనకు సంతానం వుండగా విజయరామరాజు
భార్యలు అయినచంద్రమ్మ తనపురుషునికి వంశకర్తైన రామచంద్రరాజుకు కుమారుడు వెంకట
పతిరాజు పన్నెండు సంవత్సరముల వయస్సు వాణ్ని తెచ్చి పట్నంకట్టినవారుని జా

మళ్లీ ఖానునవాబు తరఫు జాగిరి శిరిపావు ఇప్పించి తన పుత్రుఁడున్ పేరు విజయరామరాజు అనే కితాబు ఇప్పించెను. అంత్రపట్ల లోన అన్నలిఅయిన సీతారామరాజు జ్యేష్ఠుడు గనుక తనకు రాజత్వం కావలెనని ఏకసంవత్సరం పర్యంతం దేశంలో విరోధం చేసినాడు.

అంత్యాల ఇద్దరు అన్నదమ్ములు కలుసుకొని తామయుపరాజు అయి దేశవ్యవహారం విచారించుకుంటూ స్వ॥ ౧౬౭౬ శకసతి ౧౬౭౬ సంవత్సరములో దేవపల్లి కోటలోను చంద్రయ్యను సీతారామరాజు చంపివేసినాడు. ౧౬౭౭ స్వ॥ ౧౬౭౭ శకసతి ౧౬౭౭ సంవత్సరంలో మచిలీబందరులో నవాబు సలాబతు మాహారాష్ట్రవరులు ౧౦౦౦౦ కు జమాబందీ తీసుకున్నాడు. ౧౬౭౮ స్వ॥ ౧౬౭౮ శకసతి ౧౬౭౮ సంవత్సరంలో నవాబు మీస్తుకున్నాప్తం నాంజమార్షత్తున మాహ్లుల శృంగారు కోటనుండు పురం జాగీలపైని ౨౪౦౦౦ రూపాయలు ముసహా చేసుకొని ౨౪౦౦౦ కు జమాబందీ తీసుకున్నాడు. ౧౬౭౯ స్వ॥ ౧౬౭౯ శకసతి ౧౬౭౯ సంవత్సరంలోను విశాఖపట్నంలో మీస్తుకు అంద్రుసు వారిది నాలలో ౧౦౦౦౦ మాఫు చేసుకొని ౨౪౦౦౦ కు జమాబందీ తీసుకున్నారు. ఆ సంవత్సరములో వేకట్లకోట తరఫు జమీందారుతైన అనకాపల్లి పాపయ్యకు రాష్ట్ర ఆటాకాకు తాము జమీందారుద్దీ త్రొతాలూకా తనమార్షత్తున తెచ్చుకున్నారు. ౧౬౮౦ స్వ॥ ౧౬౮౦ శకసతి ౧౬౮౦ సంవత్సరంలో నవాబుయాలదేవ్ర వారి తాలూకాకు తాను వరాలజ్జామీను అయి తనమార్షత్తున అర్థంవసూలు చేసు

37. కుంటూన్నారు. - కలియుగాది మొదలుకొని ఇదివరకు ఢిల్లీ తఖ్తువేళ రాజులు పరా ధుశాలు ప్రేరస్త ధర్మరాజు వారు రాజులు ఎంతమంది వెలిసినారు.

ధర్మరాజు ౧౬౭౭ ... ౮ ... పరీక్షిత్తు ... ౧౦-౧-౭౮ - జనమేజయుడు ౮౭-౮-౭౪ - సోమదత్తుడు ౮౭-౮-౭౯ - చిత్రముడు ౮౮-౧-౮ - మహోజిత్తు ౮౧-౧౧-౪ - జయరథుడు ౮౪-౧౧-౭ - ద్వీపపాలుడు ౭౧-౧౦-౧౮ - ఉగ్రసేనుడు ౬౬-౪-౧౯ —

బుద్ధసేనుడు - ౨౯ - ౬ - ౬ ॥ శాలాజిత్తు ౬౩ - ౭౯ ॥ యక్షరాదేవ్య ౫౫ - ౭ - ౯ - భీమసేనుడు -
౬౪ - - - ౧ ॥ నరవారదేవ్య ౬౧ - ౪ - ౧౦ - అజితరఘుడు - ౪౭ - ౧౧ - ౯ ॥ దివిజేశానుడు - ౫౪ - - ౭
వృషతి పాల్యు - ౬౩ - ౭ - ౭౧ ॥ మధుకరసేనుడు ౫౭ - - ౫ ॥ యాంతకమల్ - ౪౭ - ౪౭౯ ॥ -
రూపదేవ్య - - ౫౬ - - ౧ సోమనదేవ్య - - - ౬౪ - - ౫ ॥ అమృతరాయుడు - ౫౧ - - ॥ భూప
తిపాలుడు ౪౫ - ౭ ౫ ॥ సూరతుమల్ - ౪౪ - ౭ - ౪ - భీష్ములు ౪౪ - ౧౨ ॥ నరపతిసేం - ౭ - ౭౧
మహీపాలుడు - ౪౭ - ౪ - ౪ ॥ శాలాజిత్తుడు ౬౫ - - ౯ ॥ లక్ష్మణదేవ్య ౪౭ - ౧౧ - ౭౧ ॥

విక్రమసేనుడు వారు రాజులు ౧౦౬, విక్రమసేనుడు - ౫౪ - ౯ - ౧౪ ॥ బుద్ధసేనుడు
౪౭ - ౭ - ౧౧ ॥ భీమసేనుడు ౫౭ - ౧౦ - ౪ ॥ దినకరూపు - ౪౪ - ౭ - ౧౭ ॥ బహురూపు ౫౭ - ౧౦ - ౪ ॥ ఉదిత
రజిత్తు ॥ ౪౪ - ౧ - ౪ ॥ శితపాలుడు ౫౯ - ౪ - ౫ ॥ నరపతిసేనుడు ౪౭ - ౯ - ౭ ॥ దామోదరధ్రువుడు ౫౫ - ౪ ॥
బ్రహ్మపాలుడు ౫౧ - ౭ - ౪ ॥ మొత్తము ౫౦౫ ॥ ౧ - ౧౭ ॥ - ఈ బ్రహ్మపాలున్ని నరపతిసా
హు అను ప్రధాని కొట్టివేసి తాను పట్టమెక్కినాడు నరపతిసేనుడు ౪౫ - ౧౦ - ౧౦ ॥ జయతుంగుడు
- - ౪ - ౭౪ ॥ నారాయణసింహుడు ౭౧ - ౪ - ౧౪ - ద్వీపపాలుడు - ౪౫ - ౯ - ౧౭ ॥ మహీపాలుడు ౪౫ - ౧౦ ॥
అమృతపాలుడు ౭౭ - ౭ - ౧౦ ॥ రత్నసేనుడు ౭౪ - ౬౪ ॥ లోకపాలుడు ౬౪ - ౪ - ౧౧ ॥ జితపా
లుడు ౧౭ - ౫౧ - ౧౦ ॥ పూరిచంద్రుడు - ౨౯ - ౪ - ౭౧ ॥ కరకచంద్రుడు - ౪౭ - ౫ - ౧౦ ॥ సూరసేనుడు -
౪ - ౪ - జీవనేశ్వరుడు ౭౯ - ౯ - ౪ ॥ హరిసేనుడు ౧౪ - ౪ - - ౧ పృథ్వీసింహుడు - ౭౪ - ౧౧ - ౪ - -
౪౬ - ౯ ౧౪ ॥ - ఈ పృథ్వీసింహుడు వద్ద సమంతుడనే ప్రధాని వుండి రాజును కొట్టివేసి అధికా
రం చేసినాడు. ఇంతలో విక్రమార్క వంశమున సూబాదారుగా వచ్చి సమంతున్ని కొట్టివేసి తత్తు
పదియాయకాని మూడు వేలుండి పదునాలుగు దినములు యీ ధీపతి సంపుటించితనపోయి
నాడు - (యేండ్లు ౧౭ ౫ నెలలు ౪ - దినములు ౧౯ ॥ లక్ష్మణదేవ్య వద్ద వుండినట్టి
విక్రమసేనుడు లక్ష్మణదేవ్యన్ని కొట్టి తాను రాజైనాడు) .

విక్రమార్కునితో మొదలు. శ్రీ విక్రమార్కుని కుమారుడి కుమారుడు

సముద్రపాలుడు కొట్టివేసి తాను రాజైనాడు ॥ సముద్రపాలుడు ౨౪-౪-౨॥ చంద్రపాలుడు

౧౬-౯-౪॥ సింధుపాలుడు ౨౧-౪-౧౨॥ విష్ణుపాలుడు ౧-౯-౧౧॥ నరసింహపాలుడు ౧౨౪॥

ఆనందపాలుడు ౧౨-౨-౨॥ శంపాలుడు ౭-౧౧-౭॥ గోవిందపాలుడు ౨౨-౨॥ ఇంద్రపాలు

డు ౧౬-౧౨॥ భీమపాలుడు ౧౬-౧-౭॥ మానపాలుడు ౧౨-౬-౭॥ హనుమంతపా

లుడు ౧౨-౨-౨॥ శాంతిపాలుడు ౧౭-౧౨॥ విశ్వపతిపాలుడు ౧౨-౭-౧౨॥ కర్మపాలుడు ౨౪

-౪-౨ ౫॥ విక్రమపాలుడు ౧-౧౧-౨ ౫॥ ౭౯౦-౧౦-౧౯॥ విక్రమపాలుడనే రాజు చౌహా

నుకు ఇష్టుడు. ఇతని రాజ్యము మలూకచందు రాణాయనే రాజు కొట్టివేసి తక్తుకు తను భూమం

దు ఉన్నాడు। మలూకచందు ౨-౨॥ విక్రమచందు ౨౪-౭-౧౨॥ మాణిక్యచందు ౨-౨॥

రామచందు ౧౨-౧౧-౨॥ హరిచందు ౧౪-॥ కళ్యాణచందు ౧౬-౨-౧॥ కులచందు ౧౪॥

శ్రీచందు ౨౬-౨-౧॥ గోవిందచందు ౨౧-౨-౨॥ మొత్తం సం ౧౭౧-౧౦-౪॥ గోవిందచందు

౩౪- తన సంతతి చేత పోయినాడు॥ - ఖుర్దాం ఉంకారిదు అనేవాడు రాజు భార్య పృథ్వీరాజు అనే ఆయెను

కొట్టివేసి తాను భూమందు ఉన్నాడెను. ఉత్తరమున కందరును ఉన్నారు తమ - సుంబి వచ్చారో

సులతానులను కొట్టవలెనని ఏలా సికందరు సుల్తాను సికందరు భోజరాజు ఇంద్రప్రస్థ

ములో ఉండగా ఆ కాలమునకు భోజరాజుకు తాను తీసుకొని పోయి భో

జరాజును కొట్టివేయించినాడు। ఈ సుల్తాను సికందరు ఆరు నెలలు భోజపురములోను వుండి రా

ముకు వెళ్ళిపోయినాడు। అంత్యపు రాజు ప్రేమచందు అనేవాడు తమ వచ్చి ఆ లోహాదులనేవాని కా

ట్టివేసి తను భూమందు ఉన్నాడు॥ ప్రేమచందు ౨-౧౧-౧॥ గోవిందచందు ౨-౧౨॥

పూర్ణబ్రహ్మ ౯-౬-౨॥ మహాబాహు ౧౧-౨-౧౨॥ ౨౨-౧౦-౨౨-

ఈ మహాబాహు అనే రాజును బంగాళా ఉత్తరపు సంబి రాజు పట్టాభి

శకేమందు అనేరాజు వచ్చి కొట్టివేసి తానురాజు అయినాడు. పీతాంబరశకేమందు-౧౮-౫-౭
చిత్రసేనమందు ౯౩-౪-౩ కదనాకశకేమందు-౧౫-౭-౪ వంశధ్వజశకేమందు-౧౧-౭-౧౭-
దేవశకేమందు ౭౦-౫-౧౫. జీవశకేమందు-౫-౭-౧ కళ్యాణశకేమందు-౧౧-౭-౧౭ కదశా
శకేమందు-౧౧-౫-౧౬(బు) హరిశకేమందు-౮-౧౧-౫ నారాయణశకేమందు ౭-౭-౧౮ లక్ష్మి
శకేమందు-౭-౬-౪-౧ దామోదరశకేమందు ౧౫-౫-౧౦ ౧౫౯-౦-౧ — — —.

ఈ దామోదరశకేమందు అనేరాజును మాధవవంశము అనేరాజు ఉత్తరము
దేశమునుంచి వచ్చి కొట్టివేసి తాను రాజ్యమందు అయినాడు మాధవవంశము-౧౮-౧-౯
రణశంఖ-౧౧-౫-౧౬ చక్రశంఖ ౯౭-౪-౪ చతురశంఖ-౧౦-౮-౧౧ నరశంఖ ౫౫౧౫
జీవశంఖ-౮-౪-౧ ఉత్తరము ౭౭-౧౧-౭౭ ఈ జీవనశంఖను రాజాధ్యక్ష ధర్మసేనరా
జు వచ్చి కొట్టివేసి తాను రాజ్యమందు అయినాడు ధర్మధ్వజ-౪౭-౯౪ శిద్ధభోజ-౪౦-
౧౦-౧ కృతశేమందు-౪౦-౪ మహాయోధ-౪౭-౭-౧౮ ధరనాథ-౭౮-౫-౫ వీ
రసేనాయుధ ౪౭-౭-౫ దేవపాల-౭౭-౪-౭ రాజపాల-౫౭-౭-౮ గజపాల ౫
-౭౭ ౭౭౯-౧౧-౧ ఈ గజపాలుడు పోయిన తర్వాత పృథ్వీపాల అనేరాజు పదినెలలు ఇ
రువై అయిదు దినములు తక్కువ ఏలినాడు. అంత్యమున సుల్తాను షహబద్దీను అనేపాదుషాహ
ఘోరభూతాన్ని ఢిల్లీ ఇంకి రాజు తమునిలాయ తుమీసిత వచ్చి పృథ్వీపాలుని లోఢిల్లీ
ది వాడి తరిగి ఇల్లాయతు కొట్టివేసి నాడు. ఈ బాప్పన అరుపర్వాయములు వచ్చి వారి వెం
టి దోపరివారమును వచ్చి నేలని రాజ్యము పట్టుకొనిన షైదులు ఉండినాడు. ముప్పది దినము
లకు సమయముగారి ఆపాదుషాహను ఈ పృథ్వీపాలుడు కొట్టివేసి తిరిగి తాను రాజ్యమందు
అయినాడు. ఈ పాదుషాకు మారుడు సుల్తాను షమసుద్దీను డిరువురు సుద్దీను అనేవా
రడు విస్తారం లష్కరుతో తల్లివచ్చి సరివాదలు మొదలు కొని కిల్లాయిలా మదిచేనవాడు లోను ఉం

త్రువుల నాశనము చేయుచూ ఆదె శంబందాబస్తు నిమిత్తము రాణి దాలనూ పెహూలనూ నుప్పం
బును తనో దేశమంతా లోకువ చేసుకొని కానత ముస్లి రాజులు నూరుల్లు కొని కొట్టివేయబడమున్న
౩౯॥ తక్కురు తామఖా మందు కావతము అయునది. పాదు సాహ్వేరస్తు॥—
షహాబద్దీను-౨౫-..౮॥ కుతుబుద్దీను-౨౧---౧౧॥ షంషద్దీను॥౧౯
-౧౨॥ తుంకుబుద్దీను-౨౫-౪-౨౨॥ షహాబద్దీను-౨౧-౪-౨౧॥ సుల్తానుబేగమ షహాబ
ద్దీను కుమార్తె-౫-౫-౧౫ (మొత్తము) ౧౨౧-౧-౨౦॥ నసురుద్దీను మహామద్దీను
అతను వచ్చి షహాబద్దీను కుమార్తెను తీసివేసి తాను మఖామందు అయినాడు॥ నసు
రద్దీను-౨౮-౧-౨॥ గయాసుద్దీను-౨౫-౫-..॥ మోజాద్దీను-౨౫-౫-౧౪॥ పద్మీను-౨౪-౫-౧॥
బలాలద్దీను-౧౦-౪-॥ షత్తేహాబద్దీను---౪-..॥ యాకూబు నిజామి-౧౯-౧-౬॥ షంషద్దీను-౬
అల్లావుద్దీను-౧౧-౫-౧౫॥ గయాసుద్దీను-౧-౧॥-పరమస్తు..-౫-..౧౨॥ బలాయకషనా
౫౧-..౨౯॥ మురువషావో॥ ౪౫-౨౧॥ మహమ్మదు ౧౫-౭-౨॥ పనరు షావు॥౧౫-౫
౨౯॥ ఖాసా-౧-౫-..॥ ఆల్లాకు-౫౧-..౧౧॥ గౌరి-౧-౫-౧౧॥ ఈ రాజును రాజె మా
మజూధా కొట్టివేసి పది యేండ్లు పదినెలలు పదిదినములు యేలినాడు॥ అంత్తటమహమ్మ
దునాసరద్దీను ఈ రాజును కొట్టివేసి తాను మఖామందు అయినాడు॥ మహమ్మదునాసరద్దీ
ను ౫౪-౪-౧౨॥ ఖిలీదసు షావో-౧౫-౧-౫॥ దావుదు షావో-౧౫-౧-౬॥ మెబారకు షావు
౧-౫-౧౨॥ (మొత్తము ౧౫-౧౦-౫) ఈ పాదుషాను అల్లావుద్దీను అమ్మదు షావారనే
అతను పట్టుకొని తాను మఖామందు అయినాడు॥ అలావుద్దీను అమ్మదుషావో ౧౧---౧౧॥
వరిష్ట్రును షావా ౧౧-౫-౫॥ బహలులాలు ఖానుదూంది---౪౨॥-సుల్తాన్
శికందరు ౮...॥ మధుకరు-౧--..౧౦॥ సుల్తాను నాలబీ-౨-౫-౧౦॥ సుల్తాను బారా
పాం౫-౬-౧౦॥ జూమారుద్దీను-౧౦-౪-౬॥ షేరుషావో-౧౧-౨-౧౦॥ హేమముల అదిపైనట్టుడు

బులాయి ద్దను. మ హాంమ్మదు-౪---. ౮౫ అక్బరు పాదుషావారి=౧౧-౮-౧౪౫ మహా
బద్దును ౨౧-౮-౮౫. ఆ పుత్రం జేబు ౧౦-౧=౨౮౫ తుకుబుద్దను షా వారి లం షా-౨౮
౨౫ మహాంబాదుషా వారి---౧౧-౫ మహామ్మదు వరకు షెరు ౧౮-౯- ౭౫ రఘు ద్దీ త
-౨౮౫ అహమ్మదు షా వారి ౮౫-౧ చెయిత్తము ౨ సం౫౪- ౭౫- ఇటువలెతక్కమెలుతూ
వున్న పాదుషాలు అలంగిరు సాని ఆ తీరరు ... . ౪౦ పుటలో త్రాయవేదుల

41. కావలి వెంకటబొర్రయ్యగారు కంచిలో పురాణం ఇతిహాస చరిత్ర
నత్రశాస్త్రములవల్ల విచారించి వ్రాసినటువంటి కాంచీపుర మాహాత్మ్యం -౧వ
సంవత్సరం మేనెల్లాం రోజులగాయతు ౨౮ రోజు పర్యంతరం. పూర్వం ఈవిశ్వం అద్భూత
రచనా తుడైన పరమేశ్వరుడు సృష్టిచేసినప్పుడు కేలాశ మధ్యమధ్యస్తమైన ఈజంబూద్వీపము
అందు స్థావరజంగమ నిర్మాణం అయినవి మకళ్లకుడు వున్నప్రజలకు సుచిత్రమాగం తెలియు
వలసినందుకు ఈపృథ్వి యీలావృత్తవర్షం జంబూద్వీపమంతర్భూతమైన క్షేత్రస్థానియబడిన వర్ష
ములలో నరసంచారానకు ధారమైన ఈభరతవర్షములయందు దేవతాసంచారవశాత్తు క్షేత్ర
స్థలాలు దివ్యవనములు అని అనిపించుకోబడినవి గనుక ఈకాంచీపట్టణం వున్నస్థలము
రత్నాక్రాంతమైన ఈశ్వరతేజోయుక్తమైన కాంచీవనం కాంచీతిక్షకచన వృక్షవిశేషం, అపేరు
బడిపృథ్వ్యాదిగా బహుకాలం వున్నంతలో ఏకానొక కాలమందు ఈశ్వరుడు రజతగిరియం
దు యోగవిచారణలో వున్నంతలో శ్రీ ఉమా పార్వతీ అంగన అయిన అమ్మవారు సరసపల్లాపార్థమై
ఈశ్వరుని నేత్రద్వంద్వము హస్తద్వందానిచె హస్తములచేత ఆఛ్ఛాదన చేసేవరకు ఆయన నే
త్రయుగళము సూర్యచంద్రస్వరూపము గనుక అది ముందుగా బడినట్టుగానే జగత్తులు యావత్తు
అంధకారబంధురమైన ఉత్పత్తి స్థితిలయమైన స్వామి కళ్లుతెరిచి తెరచి వెంతల్లో ఏకాంతం
వరమాలా ని... అనేకయుగాదులు ఆయినందున ఇకపరికి ప్రాపంచకాన్నుదయవిష్ణుతంప

ల్లను అనేక దోషం వచ్చి ఆ అపయశస్సువల్ల పార్వతీ స్వాముల అప్పటివరకు పోతువ్రాతలిపి తిరిగి కృతార్థత పొందవలసిన కావలెను అని ప్రార్థించినంతల్లో స్వామి ప్రసన్నుడై కాంచీవనమధ్యమందు జతీభూతమై దేవతలు భూతవృక్షాకృతిగా వున్నందున నీవు జాతిస్వరూపమై ఆ వృక్షం క్రింద వుంటూ నాన్నను గనుక ఒకటి దిక్కున ప్రవేశించి కాలులోని వృక్షానికి తపస్సు చేసినంతల్లో ఇష్టార్థ సిద్ధి కలుగుతుంది అని అనుజ్ఞ ఇచ్చెను.

అంత్యల అమ్మవారు కాంచీవనానికి ప్రవేశించి ఇక్కడ ఉన్న ఏకాజా విశేషం కలిగి వున్న మామిడి వృక్షము మూలమందు అంతరామి అలి వకం పావచిత్తే రమందు పంచాగ్ని మధ్యస్థురాలై ఉగ్ర తపస్సు ఆశ్వీజకు.. పుబ్బానక్షత్రమందు తపస్సుకు ఆరంభం చేసి ఫాల్గుణ ఉత్తరఫల్గుణి పర్యంతం తపస్సు చేసినంతల్లో ఆమె తపోమహాత్మ్యం వల్లను స్వాముల తేజోమయాకార స్వరూపం వహించి నీవు ఏకామ్రేశ్వరుడు ప్రసన్నుడై తన్ను పూజ చేయుమంటే జ్యోతిర్మయంగా వున్న లింగమందున అభిషేచనక్రియ జరిగించకూడదు గనుక ఈశ్వరుని యొక్క వల్లను అంతర్వాహిని వైన నదినుండి ఇసుక తీసుకవచ్చి లింగాకృతిగా జ్యోతిర్మధ్యమందు స్థాపించి పూజించి ధ్యానమగ్న మానసి వున్నతరుణమందు వాదిని యథోక్త నాథుడు ఈశ్వరుడు గంగాది పుణ్యనదుల యొక్క ముఖంగా బుడ్డు ఆక్రతిగా కుప్పా నదిలోని దుర్కషించి అమ్మవారి కోసం యిల్లు ప్రాంతరం జలాన్నితో నిండేటట్టు చేసినంతల్లో మాతనప్రతి ఘట్టమైన సైకత లింగం జలస్పర్శ వల్లను గళితమౌతున్నదా యంటే తను స్తన కంకణం ముద్రితముగా గాఢాలింగనం చేసెవరకు స్వామి అనంతమైన శివశక్త్యా యుక్తమైన లింగస్వరూపుడైన అమ్మవారికి అపరాధులైన గంగాది పుణ్యనదులను క్షమించుమని పరమేశ్వరుడు చెప్పినంతల్లో ఆ త్రస్తమైన కౌమతిని తప్పి తామాజ నాథుడి వినిపించెను. అప్పుడు అమ్మవారు ప్రాతఃకాలంను ములయందు ప్రళయకాలమున్ననిచి

42. షష్ఠ హస్తములయందు వృష్టిని వరకు ఆమె నిజహస్తములయందు ఖడ్గాదిఆయుధముల
తో బాటు కూడనున్న కపాలములయందు ఆకర్షించినప్పుడు తలలో లోనివారి- - - ఉత్కళాజ్ఞా
ను పరిగణించినందువల్ల తమకు ఈ విపత్తి వచ్చెను. అని ఘోషించడం ప్రారంభించినంతల్లో
ఈశ్వరయుక్తమైనది ఇక ఉదగ్రరూపకత్వముకూడ పోతున్నవల్ల వృక్షవిం- - దప్పలైవప్పుతాప్పు
భోజనకములు అయిన ప్రతివారికి ఈ దేవ నదులు సంగమం వల్లను లోకానకు విశేషమైనవి
ప్రాప్తి కావలసినది. అని విచారించి గంగ నుంచి పావనదిలో అంతర్వాహినిగా సాగరప-
వేశం చేసునని గోదావరికి వచ్చిలోను యమునయే కాంచేశ్వర స్వామి ఆల
యమునకు పూర్వభాగంది దక్షిణ ఉత్తరమున ఉన్నదే లోమతిలోను సరస్వతి నివసించేశ్వరు తిరుపతిలో
కష్టపరిచేస్తూయుండి ఉత్తరభాగాన ఉన్న ఇష్టసిద్ధిలో కృష్ణవేణి యొక్క కాంచేశ్వర స్వామి ఆల
యానికి ఘంటి లు- - శం పూర్వభాగం విష్ణుకంచి, శివకంచి మధ్యస్థ తానాధీశ్వరుడు సన్ని-
ధానములో ఇంద్రతీర్థములో కావేరి వేగవతి నదులకుండు వికాంచేశ్వర స్వామి
ఆలయదక్షిణభాగం కాయరాజు- - ర స్వామి సాన్నిధ్యమందున్న కాయారోహణ తీర్థ
ములో తామ్రపర్ణి వేగవతి నదిలో ప్రవేశించి సముద్రగామిగ మన్నదే వేగవతిలో కలియున
దుండి వివిధస్థలతీర్థాలలో కూడ సాగరప్రవేశం కమ్మనుమని నిరూపించి పరిక సద్గతులు కల్పన
చేసిరి. - పూర్వం కైలాసగిరి యందు స్వామి లోకేశ్వరుడు ఉండు దానవి వారితో ఉన్నప్పుడు
ఇతర ఇతర వినోద ప్రసంగములలోను మాటలలో తనుతనది అని అమ్మవారు చేసి బాల మాతృ
త్వాన్ని స్వామి చేసి యోడిజయ భుజములకు ఋతుకాలప్రాప్తి అయినదే వెనుక వివాహ వాంఛ
వతెనని సంకల్పించినదే ననక స్వామి ఆత్మకృత దోషం వల్ల వికల్పం వచ్చినందున పుణ్య అప్పుడు
చింతించి ఉభయ ప్రకోపకత్వ దృశ్య వివాహము బ్రహ్మోత్సవ దేవతా ప్రార్థన వల్ల తమ కోరిక
కాంచీవనమందు చేసుకొనిన్నయిన ఫాల్గుణమాసు ౧౧ ఉత్తరఫల్గుణి నక్షత్రమందు చేసిరగనుక

నేటి వరకు ఈ దివ్యస్వామికి వివాహం చేస్తున్నారు. ఇది ౪ చతుర్యుగాలు అయినది
అని త్రేతీసనూ. . . . ఇది హాసం. అనంతరం విశ్వకర్మ స్వామి సైకత లింగానికి గుం
డేకశిల తెచ్చి పంచ సూత్ర విధానంగా పాదపద్మం నిర్మించి అనంతరం పంబా వరదాంగా.
ఆలయం నిర్మాణం చేసి నేటికి సైకత వారణాన్ని విష్ణు శక్తి మేమే యుగాల యందు వుంది
బడిన రాజులు ఆలయమును విశేషంగా గోపుర ప్రాకారాదులు కట్టించుచు తూర్పు గో
పురము చేస్తూ వుండగా కృష్ణరాయల కాలమందు ఇక్కడను అన్ని జీర్ణోద్ధారము చేసి
ఏడు వేద వరకు కట్టించిన దానికి వారి శాసనాలు వ్రాస్తువున్నారు ॥

ఇక్కడను మే కామేశ్వర స్వామి వారి సైకత లింగా వారికి వివాహం చేసిమ
ముపుతే ఫలించదయుక్తమైన కాంచీ వనమందు పాతాళవృక్షం క్రింద సరస్వతీయుక్తంగా బ్రహ్మ
దేవుడు ఈశ్వరుని గురించి తపస్సు చేసి మునుపు విష్ణువు కన్యాదానం చేసినట్లు ఈశ్వ
రుని వద్దయున్న ప్రతిష్ఠ చేసి పూజ చేసిన కన్యేశ్వరుడుని ఆయన పూజచేసి ఇష్టసిద్ధిని
పొందినాడు గనుక తపోవన బ్రహ్మేశ్వరం. అంబ్బితతి కాంచీ. ఈ స్థల మాహాత్మ్యం జరిగి నేటికి
చతుర్యుగాలు అయినది. బ్రహ్మదేవుడు లోకానుగ్రహార్థం తన ఇష్టార్థసిద్ధి కొరకున్ను
కావున శ్రీ స్థలమందు వకదినం చేస్తే కోటి తుల్యం అనిన భూలోకమందు ఆ స్థానమందు వుంది
గావిని ఇక్కడికి వచ్చి అశ్వమేధం చెయ్యవలెను అని బయలుదేరిన బృహస్పతి త్రిస్థానమం
దు తుంబురు నారదాదులు చేసి వీణావిగానలోలురై పత్నీరహితంగా యాగం చెయ్యరా
దుగదా అని సరస్వతి బయలుదేరి రాకపోయినప్పుడు ఆమె నర్సీచ్చంగార్థం. గాయత్రీ
సావిత్రులు కూడ వచ్చి ఇక్కడ యజ్ఞదీక్ష చేసినంత్య్యలో సరస్వతి ఇక్కడ వచ్చి క్షీర నదిగా
ప్రవేశించి వేగంగా బయలుదేరి యాగకుండాన్ని ముంచవలెనని కాంగా నారదుడు ఈశ్వ
పూర్వోత్తరం బ్రహ్మకు చెప్పగా బ్రహ్మదేవుడు ప్రార్ధనవల్ల ఈశ్వరుడు ఆజ్ఞచేస్తే

విష్ణువు ఆయువల్లి కొండలో నదికి అడ్డంగా శయనించితే ఒకటి నుంచి ఈ క్షేత్రానికి వచ్చేది కని అంతటా ఇక్కడికి ఆ మధ్య పశ్చిమం వున్న తిరుపాటి కడవి క్షేత్ర సాగరములో వచ్చి పుణ్యం శయనించి వరకు ఇక్కడ నుంచి దక్షిణాగామియైన ప్రాగ్ దిగ్దేశము తిగ్గి యజ్ఞశాల సామీప్యముకు వచ్చే వరకూ బ్రహ్మ వార్దిక్కులో సేవ్యం ఆచార్యులుగా ప్రార్థించే వరకు ఈశ్వరుడు విష్ణువును వర్ణంగా పండుకొమ్మంటే యజ్ఞశాల దగ్గర ఈ విష్ణువు ఆ ప్రకారమే యథోక్తకారి అన్న ప్రతిమ ఇది వరకు ఆ స్థలంలో వున్నది.

యథోక్తకారి అనగా చెప్పినట్టు చేసేవాడు యథోక్తకారి అనిశయనించి వరకు సరస్వతి లజ్జించి అంతర్గామిని అయితే నక్షత్ర నది ప్రవేశించిన వెనుకనా రవాది బిలుములు సరస్వతి కోపశమనం చేసి బ్రహ్మలో అప్పుడు యజ్ఞ సంపూర్తి అయినంతట్లో అప్పుడు తప్ప మరి మవల్ల ఈశ్వరాలయానికి పశ్చిమంగా సార్థ త్రికోటి తీర్థాల మళ్లీక కాంచి సరస్వతీ తీర్థమనే పేరు చెల్లి సరస్వతి యుక్తంగా అవభృత స్నానం చేసినారుగనుకనా ఇది నుంచి సర్వతీర్థ స్థానం అన్నారు. అశ్వమేధావభృథ స్నాన ఫలం అనిష్టరాశి సిద్ధం - ఈ పూర్వోత్తరం జరిగిన నవతుల్య గాలు అని ఇతి వాసం.

ఇక్కడ స్నానాదికాం ప్రకారమానే మైన కాంచి వెన మధ్యమందు బాలచూతం కింద తెలుగులో ఈశ్వరుడు యల్లావున్నాడో ఆ ప్రకారంగానే పంచతీర్థములు స్నానాదియందు జగత్ తత్త్వ స్వరూపంగా వచ్చిన ఈశ్వరుడ్ని స్తుతించి తపస్సు చేసినప్పుడు నిర్మాణం చేసిన తీర్థాలు పంచతీర్థమనే పేరు. పంచతీర్థ సామీప్యమందు ఉరానబిలాం త్వర వతిగా పరాశక్తి వున్నది గనుక ఇక్కడ కామకోటి అంటారు. అప్పుడు అమ్మవారు ప్రథమంలో వచ్చి తపస్సు చేసి పరాశక్తి అనుగ్రహం పొంది అనంతరం కంప్ప సరస్సున వచ్చి ఈశ్వర కల్యాణం పొందినది.

పరాశక్తి స్వరూపమే కామాక్షి. కస్య, అస్య, మస్య - కామాః. తేయస్యాక్షిణీ సంభూతాః. కామాక్షి బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు (త్రిమూర్తులు) వల్ల పుట్టినదని మన శాస్త్రమందు బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాది జననీ అని ధ్యానించినారు. ఈ ప్రకారంగా పరాశక్తి స్వరూపమైన జలమధ్యమందు వుండి కాంచీ సూక్ష్మ అనేకాల ధర్మసూత్రాలను దంశలకు లు ఇతర ప్రతీకలచ్చి ఆలయప్రాకారములు కట్టించి యంత్రధారణ చేసినారు. ఇది శంకరవిజయములో చూడవలెను. ఇటువంటి కాంచీపట్టణమునకు ద్వారములు. పూర్వం మహాబలిపురం, దేవళాపురం దక్షిణ, విరించిపురం పశ్చిమ, నారాయణపురం ఉత్తర, ఈ ద్వారాలు నాలుగు స్థలాలు అయిదు యోజనాలు. ఈ ద్వారపురాలు అని పురాణ సిద్ధం. మహాబలిపురంలో విష్ణు దేవళాపురంలో శివస్థలం, విరించిపురం మార్గసహాయేశ్వరుడు, నారాయణపురం విష్ణుస్థలం. వీరు ద్వారపాలకులు. పూర్వం కాంచీపురంలోను దేశాధిపతి కీర్తిస్థలం కాంచీ. ఇది చోళమండలం అని పురాణారూఢి. పురాణమందు ఈ కాంచీవనమందు పలాస వాస్త్రాదికి పుష్టిగ వంద దేవాలయాలు కలవు. 108 శివాలయాలు వున్నాయి. 18 విష్ణు ఆలయాలు. 18 శక్తి ఆలయం. మన విష్ణు స్వరూపం జపీయత మహా శాస్త్రాభోధ ఇత్యాది ఆలయాలు జంబుకేశ్వర ప్రతిష్ఠ.

పూర్వం మహావిష్ణువు శ్రీ వామనావతారం త్రిపురాసుర సంహారార్థం నారాయణుడు పదేశం వల్ల యుక్తం దిగ్విజయానంతరం ఈయనకు అనేక బాధలు వల్ల వచ్చిన పాపపరిహారార్థం శివప్రార్థన చేస్తిన నివాస స్థలమైన కాంచీ. వేస్తే తైలాస నాథస్వరూపం గా ప్రసన్నమాతాను, అందువల్ల పాపం పరిహారం చేస్తానని వారు వచ్చి ఇప్పుడు పూర్తిగా నుంచి మూడులోకాల పర్వతాలుగా వున్న పాపాలు దేవత తిరుక్కాభాగమందు నిర్మించి అవస్థ ప్రవేశించి తపస్సు విస్తరించిచేసినప్పుడు ఈ క్రమంగా స్థూలసూక్ష్మాలు అయినవి-

గనుక నేటి వరకున్ను త్రివిశ్వ జ్ఞాపకులో జనకంచిన్ని. తిరుపతి కన్నుత్రిని పేరున్నదిగను
క అనంతరం బౌద్ధాలయములు నారదజొంద్ధం అపగాన్నిస్తానా కైలాసనాథునికి పూజచేసె
నారని పురాణాసిద్ధం, ఇందుకు దృష్టాంతరం పూర్వం తారకమలో బౌద్ధజన ప్రాబల్యాకాలి
గి జినప్రభువు ప్రభుత్వాన్ చేస్తూవున్నప్పుడు ఆకాలపు పట్టణమందు వారి కాలయములో
44. జినాలయములు నిర్మాణంచేసుకొని నివుండగా శంకరాచార్యాది ప్రాబల్యతులు దిగ్విజయం
చేసి మతస్థాపనార్థం ఆస్థలానకు వచ్చినప్పుడు ఆ జినులు వివాదానవన్ను నిత్యన్యాయం
జరిగెసి సమస్త విధములవాండ్ల మత ము ముక్త్యం ఉపచేసి నప్పుటికిన్ని క్రమంగా ఆస్థల సాహి
స్యమందు జనకంచిబిడి అక్కడవాండ్లు ఆలయంకులగాచేసుకొనివుండిరి.

పూర్వం ఇక్కడ జనప్రాబల్యమునకు దృష్టాంతం. ఏమి అంటే కృష్ణా
యులది నాలుగో కట్టించిన ప్రాకారాలయములరాళ్లలో జినప్రతిమెలు గానాకలవు.
ఇక్కడ బ్రహ్మ యాగంచేసేటప్పుడు శ్రీభవ హస్త నక్షత్ర ప్రాదురభవ్వనాడగ్ని,
వపావతి అనేటి ఏమక త్రయవృంతై శంఖుచక్రధారిత్వం అగ్నికుండ ముయందు బ్రహ్మ
త్తృత్తునాయను. వపా పతిమల్లో స్లాప వాసితాధరపల్లవం, ముఖం వరదరాజస్య ముఖస్మిత
ముపాస్మహె. ఆ ప్రకారంగా స్వామి ఇక్కడ వరదుడై అవతరించినదే మొక పుణ్యకోటి విమానం
జచేసేటప్పుడు వేకమైనగవచ్చి ఆయనకు పుష్పాదిపూజా ద్రవ్యములు తెచ్చి ఇస్తూ సేవచే
స్తూరాంగా వకసరస్సులో తామర పుష్పాలు కోసుకునేటప్పుడు నక్రం పట్టుకుంటే ఆది మూలా అని
కూస్తె నారాయణాయది మూలాయని విష్ణువు.. కుంటి అనంతరం పరమేశ్వరుడి ఆజ్ఞచేత విష్ణువు
పోయిన తర్వాత్ని చక్రంచేత వంపి పాదచిన్నమైన మైనగను ఆశ్వత్థమని మవళ్లను ఆహారాదుల్తో
నతి పింపుకొనివచ్చి.. నేటివరకు దివ్యక్షేత్రాలలో విష్ణుగజానికి కాళ్లు వేయును — — —.
ఆ ప్రకారం జర్గించిన తర్వాత ఈశ్వరుడు ఆయన పశాకారి గిరి వరమనె పేరున్న

పై, పుణ్యకోటి విమానంబిచ్చి జనులకు సురలకు వరదుడై వుండుమని చెప్పినందున ఆనాట్లు పేయుటయే మన గర్వాత్పత్తి అయినదినముకనిశిరి అని పేరు. వరదరాజస్వామి ఆలయాని కి నైరుతి భాగం పుణ్యకోటి స్వామి ఆలయం సరస్సు వున్నది. స్వామి గుడిలో అనంతసరస్సు వున్నది విష్ణు వాహనాములలో శాశ్వత వృషభపతి గరుడ వాహనము ముఖ్యానమున బ్రహ్మోత్సవ ప్రసన్న మైనదినముకు ధ్వజారోహణం చేసి మహోత్సవము చేయించి నారు దినముకు నాటునుంచి పది దినములు బ్రహ్మోత్సవాలు జరుగుతూ వున్నవి—

ధ్వజారోహణం పై శాఖకు ధ్వజ చిత్తా నక్షత్రమందు వాహనం చప్పరం నా: రాత్రి సింహవాహనం, మరునాడు సూర్యప్రభ, రాత్రి చప్పరం, 3. నాడు గరుడవాహ నం, రాత్రి హనుమంతవాహనం, 4. నాడు శేషవాహనం, రాత్రి చంద్రప్రభ, 5. నాడు మో హిని, రాత్రి వాహనసేవ, 6. నాడు చప్పరం, రాత్రి గజవాహనం, 7. నాడు రథం, రాత్రి పూ ల్లో, 8. నాడు దివా పుణ్యం, రాత్రి అశ్వవాహనం, తొమ్మిదవనాడు పల్లకి, మధ్యాహ్నం తీర్థ వారి, రాత్రి పుణ్యకోటి విమానం, రాత్రి ధ్వజావరోహణం. శివకంచిలో మేకాంబేశ్వరస్వా మి ఆలయము లో వున్న దేవస్థానాలు మూర్తులు మొదలైన స్థలములు ప్రతిష్ఠితమైనవి తప్పితి త్రాటు. ఈ స్థానం కల్పాంతరాయమందు పుట్టినదినముక ఆవతారము లిఖిస్తారు. పురాణములయందు అనాదములమని చెప్పుతూ వున్నారు. అదిదేవతలకే తెలుసునువారికి తరులకు తెలియదు. ఇటువంటి మహాస్థలమందు వుండేటువంటి జ్ఞానుల్కు ఉయస్సుతూ వుండా వుండేటింతానికి మాత్రమే పూజచేసినా. అయితే ముహారాజును బ్రహ్మా ఆలయం ఆస్థలంవుద్దా రం ఆలయము ఈశ్వరస్వామి గర్భగృహం అర్ధమండపం, మహామండపం, అంతరాళం, కల్యాంతరా లయందు వుంది నది. అటుతర్వాత ... ద్వారగోపురం ప్రాయమైనశక్తి ద్వారగోపురం. బు షి గోపురం. ఈ మూడు గోపురాలు ఈ గర్భగృహం ముందర వుండే మంటపంలో పూర్త్రితం

చకలాయి యెక్కించినారు. తామ్రద్వార --- దక్షిణము ఈ రామానుజాచారమందు రావిరసం
45. పోగరం అయిన మీదట బ్రహ్మహస్తానివారక గాంధర్వ మైత్రి అష్టోత్తర శతలింగ ప్రతిష్ఠ త్రేతాయు
గమందు శ్రీరాములు చేసినారు. తామ్రద్వారము సమీప మందు ఉత్తర పార్శ్వమందు విష్ణువు చంద్రప్ర
శంపెరుమాళ్లు అని వున్నారు. ఈ స్థానోత్పత్తి పూర్వమందు దేవతలు, రాక్షసులు సహా సము
ద్రమందు అమృతము మథనం చేసేటప్పుడు విషము ఉద్భవమైనప్పుడు ఆ విష జ్వాలయూ మహా
విష్ణువు మీద పడేవరకు తప్తం చేత ను వేరి దగ్గరికి వచ్చి ఈ వృత్తాంతం చెప్పగా వారు గరళం
సహించకూడదు. ఆ వేళకు అప్పుడు స్వామివారు శిరస్సున వుండే చంద్రకళలలో ఒకదాని
ఒక కళ ఇచ్చి కంఠమును ధరియించుకొని ఇక్కడనే వుండమనే వరకు అక్కడ మొదలు చంద్ర
కంఠ పెరుమాళ్లు అని నామధారియై ఇక్కడ వున్నారు. ఇతి

ఇది పదిమూడవ తీర్థము తెలుగున మూడు తీర్థము ఈ స్థానోత్ప
త్తరం స్కాంద పురాణం యందు ప్రసిద్ధిగా వున్నది. ఈ గోపురం లోపలికి ప్రదక్షిణంలో
వుండేది అగస్త్యేశ్వరుని పూజచేసినందున అగస్త్యేశ్వరుడు వున్నారు. అటువంటి సన్న
గోపురం వున్నది. ఉత్తర స్వామి వుండే స్థలమందు గోపురం గర్భగృహం అర్ధమండపం
మహామండపం లోపల దేవస్థానం ఒకటి వున్నది. ఈ దేవస్థాన సమీపమందు ఒకలిం
గం మీద అష్టోత్తర శతలింగాలు వున్నవి గనుక అష్టోత్తర శతేశ్వరుడనే పేరు వున్నది. ఇది
శ్రీరాములు ప్రతిష్ఠ చేసినది. ఈ దేవునికి సన్నిధి ఒక ఉంగరాండ దేవస్థానం వున్నది — —

ఈ దేవస్థాన సమీపమందు సుబ్రహ్మణ్య దేవస్థానం వున్నది. ఈ దేవస్థానానకు
ఉత్తరముగా ఒక వృక్షం వున్నది. ఈ వృత్తాంతం ఏమనగా కైలాసమందు గౌరీదేవి పార్వతీ దేవి
స్తూ వుండగాను అప్పుడు ఈ అమ్మవారు వేదవాక్యం విని ఇక్కడికి వచ్చి ఈశ్వరుని
తొలగి క్షేత్ర ప్రాంతమందు తపస్సు చేయగా ఆజ్ఞాపించేవరకు అప్పుడు ఈశ్వరుడు అమ్మవా

రి ని గూర్చి చెప్పినది. తన నేత్రద్వంద్వము చంద్రసూర్యులు గనుక నేను ధ్యానకాలమం
దు నేత్రాచ్ఛాదన చేసేవరకు భూలోకములో వుండే బ్రాహ్మణులకు ఋషీశ్వరులకు ఇతర
మహాపురుషులకు సాయంకాల మాయనందున సంధ్యావందనాలు తమతమ కర్మలు అగ్ని
హోత్రాదులకు జపతపాదులకు కాలవ్యతిరేకం ఆయినందున అని ఈ మహాపురు
షులు ఋషులు బ్రాహ్మణులు మొదలైనవారికి నాశనం నివ్వనందున తత్ఫలపరి
హారార్థం నీవు భూలోకమందు జన్మింపుమని ఆజ్ఞ చేసేవరకు అప్పుడు అమ్మవారు తనకు
మోక్షమంటే లేనందున అవునని విజ్ఞాపన చేసేవరకు స్వామి చెప్పినది.

నేను కాంచీవనమందు కంపానదీతీరమందు వకటమామిడి వృక్షం వున్నది ఆ
వృక్షం కింద జ్యోతిస్వరూపంగా సదాశివుడుగా వున్నాను. అక్కడికి వచ్చి నన్ను గూర్చి తపస్సు
చేస్తే ఈ దోషపరిహారార్థం నేను ప్రత్యక్షమై నిన్ను వివాహం చేసుకుంటా వున్నాను. అని చెప్పే
వరకు అదే ప్రకారం గిరిరాజుకూతురై అయోనిజామియందు జన్మించెను. ఆ కుమారి స్వల్పా
వయస్సులోనే ఈ మామిడి వృక్షం క్రింద తపస్సు చేసేవరకు ఈశ్వరుడు ప్రసన్నమై ఏకామ్రమందు
వివాహం చేసుకొనెను. అందునుంచి ఈ మామిడి వృక్షం బహుదినములుగా వున్నది. ఈ కథ పురాణ
మందు ప్రసిద్ధము. ఈ వృక్షానికి ఉత్తరమందున సోమాస్కంధుడు వున్నాడు. దక్షిణమందు పం
ప్రతిమలు వున్నవి. ఇది క్రీశముల వారి ప్రతిష్ఠ. ఈ దేవస్థానం తంజావూరి కంచిరాజ్య
నిర్మించినప్పుడు తెనుగు రెడ్లు అనే వారు ఈ దేవాలయం ప్రాకారం చేసుకుని వుండగాను ఈ గర్భగృహం అర్థ
మంటపం షోడశస్తంభమంటపం, గోపురం, వృషభగోపురం సహా కట్టించినారు. ఈ దేవస్థానానకు ఉత్త
రం సమీపమందు కామాక్షి దేవి ప్రతిష్ఠ చేసినది. కామేశ్వరుడు వున్నాడు. శ్రీ ఋషి పూజ చేసిన స్థ
లం సమీపమున దేవస్థానం వకటి గోపురం వకటి వున్నవి. ఈ దేవస్థానానకు ఉత్తరం అమ్మవారి దేవస్థా
నం వున్నది. ఇందులో ఉత్సవవిగ్రహం అమ్మవారు వున్నది.

ఈ దేవస్థానం గర్భగృహం మంటపం మహా మంటపం విమాన గోపురం వున్నది. ఈ దేవస్థానానకు పూర్వభాగమందు సభాపతి దేవస్థానం వున్నది. గర్భగృహం అర్ధమంటపం ప్రదక్షిణం సభామంటపం, గోపురం సభావున్నది. ఇందులో వుండే స్వామి సభాపతి అనే ఉత్సవ విగ్రహం. ఈ దేవస్థానం మూలస్థానంలో అంతర్భాగనకు. ఈ దేవస్థానాన
46 కు పూర్వం అమ్మవారి మంటపం. ఉత్తరదిశగా వున్నది. ఈ దేవస్థానం గర్భగృహం అర్ధ-మంటపం ప్రదక్షిణం మహామంటపంగా వున్నది. ఈ దేవస్థానాదట బుబుడి గోపురంలో ప్రాకారమందు వుండేది అందరికి పూజకద్దు. ఈ ప్రాకారంయు ట్లాగ మంటపం మీద --- వున్నది కింద మంటపసాలులోగాను మట్లు నూటమెని మిలి లింగాలు వున్నవి. ఈ ప్రాకారములో మూలస్వామి దేవస్థానానకు ఉత్తరభాగమందు చండికేశ్వరుడు మధ్యలమహేశ్వరుడు కాళకరదేవిసహితాను చిన్నలుదిగా వున్నది. సభాపతి దేవస్థానానకు పశ్చిమమందు సమీపంగా నేత్రియంబకేశ్వరుయి దేవస్థానం సన్నిధి వకటి వున్నది.

మూడో ప్రాకారమందు మూలస్వామికి యదురుగా ధ్వజస్తంభం వున్నది. బుషభేశ్వరుడు వున్నాడు, బలిపీఠం వున్నది. ఇందుకు యదురుగాను గతస్తంభ మంటపం వున్నది. ఇందుకు యదురు. ఈ గతస్తంభ మంటపమందు కాలభైరవుడు వున్నాడు. ఈ దేవస్థానానకు గర్భగృహం అర్ధమంటపం, మహామంటపం వున్నది. ఈ యనకు యదురుగా వాళీశ్వరుడు వున్నాడు. ఈ గతస్తంభ మంటపానకు ఉత్తరం బ్రహ్మాది దేవతలు యాగం చేసిన స్థలమందు కుండం వున్నది. ఇందులో శివగంగ తీర్థం వున్నది. ఈ తీర్థానకు ఉత్తరం తీర్థేశ్వరుడు వున్నాడు. సన్నిధి వున్నది. పూర్వభాగానకు సాల మంటపం వున్నది. మూలస్థానం బుబుడి గోపురానకు ఉత్తరాన్గంలో ఆస్థాన మంటపం వున్నది. ఈ దేవస్థానానకు వెనుక వృషభేశ్వరుడు దేవస్థానం వున్నది. మూలస్థానానకు దక్షిణభాగమందు పల్లి గోపురం వున్నది॥ శ్రీ ది ఇప్పుడు దూమ్బు చేస్తూ వున్నారు.

ఈ దక్షిణానకు వెయ్యికాళ్ళమంటపం వున్నది. అందు విశాలచక్రవినాయకస్థలం వున్నది. ఈ విష్ణుకాంచీశ్వరునికి పూర్వము ఇరుకంపానది వున్నది. ఈ మూలస్థానానికి పశ్చిమముఖ ద్వారగోపురం వున్నది. దక్షిణభాగం ద్వారగోపురం కృష్ణరాయలు కట్టించినది పై ధ్వజపురం వున్నది. ఈ దేవస్థానానకు ఉత్తరాన పెద్ద [illegible] తిరునాళ్ళు [illegible] వున్నవి. -

ఇదిగాక [illegible] దక్షిణభాగంవున్న ద్వారక [illegible] మందు ముక్తిస్థానములయిన [illegible] ౧౦౦ [illegible] ౧౦ స్థలాలు [illegible] వున్నవి. ఇవికాక [illegible] ౨౦. [illegible] ఇందులో [illegible] ౧౫ [illegible] ప్రసిద్ధమైవున్న [illegible] ఏకామ్రేశ్వరుడు [illegible] కామాక్షి [illegible] కాంచీశ్వరస్వామి [illegible] పంచభూతాత్మకములో [illegible] మైనది [illegible] కాయారోహణేశ్వరుడు [illegible] తిరుమత్తళి [illegible] సౌందర [illegible] ఇంద్రతీర్థం దగ్గర [illegible] ఈ స్వామి దేవస్థానం [illegible] ఉత్తరభాగమందు వున్నది [illegible] విష్ణుకంచికి [illegible] వున్నది [illegible] విష్ణుకంచిలో ఈ స్వామి [illegible] వున్నది [illegible] ఏకామ్రేశ్వరస్వామికి [illegible] ఏకామ్రేశ్వరస్వామికి దక్షిణభాగం [illegible] ౧౦ [illegible] ౧౧ [illegible] ఏకామ్రేశ్వరస్వామి ధ్వజస్తంభం దగ్గర [illegible] ౧౩ [illegible] వేదవతినదికి దక్షిణం [illegible] ౧౪ [illegible] ౧౬ [illegible] ౧౭ [illegible] తిరుమలపురంలో [illegible]

47. ఖ్యాత నామానాం తత్ర తీర్థానాం [illegible] ముఖ్య విష్ణుస్థానాలు.

౧. పరం వేగవతీ తీర్థం. యథోక్తకారి సన్నిధానం [illegible] అష్టభుజా

స్థానంను విష్ణుకంచిలో వున్నది. పక్షితీర్థం [illegible] వరదరాజస్వామి [illegible] వద్ద

[illegible] పల్లవేశ్వరంలోను. [illegible] చంద్రపుష్కరిణి [illegible] ఏకామ్రేశ్వరుడి గుళ్లో. త్రివిక్రమస్వామి

[illegible] పెరుమాళ్లు. [illegible] ఇది గాక ఇక్కడ [illegible] తిరుపతులు

[illegible] ప్రసిద్ధస్థలాలు వున్నవి. శివకంచిలో ప్రసిద్ధమైన తీర్థాలు.

అమ్మవారి గుళ్లో పంచతీర్థం. బ్రహ్మతీర్థం. కచ్ఛపేశ్వరుడి గుడిలో [illegible] సర్వతీర్థం [illegible]

[illegible] ఏకామ్రేశ్వరస్వామి ఆలయానికి [illegible] ఈశ్వరుడు [illegible]

[illegible] సరస్సు. విష్ణుశివకంచి మధ్య [illegible] సన్నిధానం [illegible]

కైలాసనాథుని గుడికి పూర్వం అగస్త్యాశ్రమం అగస్త్యేశ్వరుడు. అగ్నితీర్థం ఏకామ్రేశ్వరుడి

గుడికి దక్షిణం శివకంచిలోను. సర్వతీర్థం పశ్చిమం. [illegible] సరస్సు [illegible]

వేగవతిలో సంగమం అంతర్వాహిని. చంద్రపుష్కరిణి. సర్వతీర్థం దక్షిణం [illegible] ఈశ్వరుడు

[illegible] కచ్ఛపేశ్వరుడి గుళ్లో [illegible] తీర్థం. [illegible] తీర్థం. అమ్మవారి గుళ్లో [illegible]

[illegible] అష్టభుజ [illegible] ఇష్టసిద్ధి. కచ్ఛపేశ్వరుడి గుడి సరస్సు. [illegible] స్వామి

ఆలయానికి సరస్సు. [illegible] ఉత్తరం. [illegible]

[illegible] స్వామి సన్నిధానం సరస్సు. [illegible] పెరుమాళ్ల గుళ్లో బ్రహ్మతీర్థం.

వరదరాజస్వామి గుడికి [illegible] దక్షిణం [illegible] అంత

ర్వాహిని [illegible] అంతర్వాహిని. [illegible] అంతర్వాహిని. ఇత్యాది తీర్థా

లు. సూర్యపుష్కరిణి. సూర్యేశ్వరుడు. సర్వతీర్థానికి ఉత్తరం [illegible] అని పురా

ణ ప్రసిద్ధం ఇప్పటికి అంత్యే.

48. శివతీర్థం. ఏకాంబ్రేశ్వరునికి యెదురుగ వున్నది. సర్వతీర్థం పశ్చిమభా-
గం. కాశీ విశ్వేశ్వర సన్నిధానం ముక్తి మంటపం. ఏకాంబ్రేశ్వర ఆలయానికి దక్షిణంగా వాహనమం-
టపం. పరమానంద మంటపం అనివుండగా తురకలు ప్రాణ్యాలు అయినవెనక కట్టించినారు. కైలాసం వైకుంఠం అనే రెండు స్థలాలు వున్నవి. కైలాసంలో కైలాసనాథుడు వైకుంఠ-
ములో పరవాసుదేవుడు అని వున్నారు. అమ్మవారి ఆలయప్రాకారములు పూర్వోత్తరం
భాసురప్పవారు కొని వచ్చినది. అఖిలాండ కోటిబ్రహ్మాండ నాయకి కాంచీ-
పుర మధ్యగత కామకోటి మహాధ్వక్షు త్రిపురసుందరి వాసంచేసుకొని వుండేటు
వంటి బింత్తమతి స్వరూపం వరదేవ మహారాజ నిర్మాణం లెదసంతరం. సూరువారు త్రివేకోమ
లి శిల్పసౌ వయితారి గా వుంతగాను. కామకోటి. విగ్రహం వృత్తవం వుండేటువంటి విమానం
గోపురం అమ్మవారికి పూర్వభాగమందు వుండెది. జీర్ణోద్ధారం చేసినారు. పల్లాళరాయలు
మించ ప్రదక్షిణ ద్వారం అందు అమ్మవారికి దుత్తరాన గోపుర ప్రాకారం పరికట్టించినారు.
ఈ ప్రాకారములో వుండేటువంటి దేవతులు జగద్గురువైన శంకరా-
చార్యస్వాముల వారు అమ్మవారికి పశ్చిమమందు వున్నారు. ఈ మహాస్వామి పూర్వ-
భాగాన యెదురుగా దూర్వాస మహాఋషి వున్నారు. వీరికి ప్రాకారమంటపస్థానం
వీరికిస మీపమందే కామకోటి పీఠం వృత్తవ విగ్రహస్థానం గర్భగృహం. అర్ధమంట-
పం, మహామంటపం వున్నది. గోపురం మీద వ్రాసినాను. ఈ కామకోటి స్థలానకు ముందు
యగా దక్షిణభాగమందు .. సోపత్తం వున్నది. ప్రాకారమంటప ముసన్నిధి వున్నది.
ఈ స్వామికి పశ్చిమమందు యెదురుగా బంగారు కామాక్షమ్మగారి సన్నిధానం మం-
టపం వున్నది. విమానగోపురం. అర్ధమంటపం, మహామంటపం, నర్తన మంటపం వు-
న్నవి. మూలస్థానానకు పశ్చిమభాగమందు మహాశాస్తా అనే స్వామి వున్నారు —

వాటిది ప్రాకార మంటపం వున్నది. సన్నిధి మూలస్థానానకు పోవునప్పుడు పశ్చి
మం చింతామణిగృహానికి పోవునప్పుడు పశ్చిమద్వారమందు ప్రదక్షిణా మధ్యమమందు
కాశీ అన్నపూర్ణా సన్నిధిలో వున్నారు. వారి యెదురుగా విశ్వేశ్వరస్వామి సుబ్రహ్మ
ణ్యములు పన్నమంటపములో వున్నారు. చింతామణిగృహమందు శ్రీమహాత్రిపురసుందరి దక్షి
ణాభాగమందు శ్రీమహావిష్ణువు వున్నారు. శ్రీమహాత్రిపురసుందరి ఉత్తరపార్శ్వమందు శ్రీమహాల
క్ష్మి వున్నది. శ్రీమహాలక్ష్మికి యెదురుగా సౌభాగ్య విఘ్నేశ్వరుడు వున్నాడు..

శ్రీ ఆలయమునకు యెదురుగా పూర్వభాగమందు ప్రాయోపవేశము చేసిన సూ
క్ష్మానారాయణస్వామి వున్నారు. వారికి పూర్వభాగమందు సంతానగణపతి వున్నారు. సంతానగణప
తికి దక్షిణాభాగమందు సంతానస్తంభం వున్నది. ఈ స్తంభానకు పుత్రసంతానం లేనివారు స్త్రీలు
పంచతీర్థములు స్నానం చేసి సంతాన విఘ్నేశ్వరునికి మూడు మెనిమిది లేక యిరువదియెని
మిది టెంకాయలు నైవేద్యము సమర్పించి అయినతరువాత ప్రార్థన చేసుకొని ఆ తీర్థం సంతానస్తంభ
పూజచేసి శ్రీమహాత్రిపురసుందరి నాభిస్థానం ఈ స్తంభమందు వున్నదని పురాణప్రసిద్ధం
గనుక ఆ కలువ వెన్న తీసుకొని ముద్దచేసి పెట్టియు దీపతండుల దశదానాలు చేసి లలితాసహస్ర
నామం ఆ వెన్న మీద పూజచేసి దశదిశాయలు చెట్టి ప్రదక్షిణ నమస్కారం చేసి ఆ వెన్న భక్షిం
చి స్తంభం స్త్రీలు ఆలింగనం చేసుకొనేది. వారికి పుత్రసంతానం అవుతూ వున్నది. ఈ
స్తంభం శ్రీమహాత్రిపురసుందరి నామసూత్రం సమీపమందు వున్నది. చింతామణిగృహాన
కు వెలుపట చిత్రమంటపం వున్నది. ఈ మంటపమందు పూర్వభాగానకు వైకుంఠప్రాకా
పశ్చిమభాగానకు కైలాసప్రాకారం వున్నది. ఈ రెండింటి మధ్యమమందు మహిషాసురమర్దని
వున్నది. మూడో ప్రాకారమందు బల్లాలరాయుడి గోపురం ముందర కాంచీస్తంభం వున్నది. ఈ స్తం
భానకు మహా మహత్వ్యభూతాత్మకంగా వుండేలు వంటిది. యేకాంబ్రేశ్వర కచ్ఛపేశ్వరుడు-

49. వరదరాజస్వామి పెద్దనైవేద్యం ధ్వజస్తంభం దక్షిణ వుండి బలి చేసి తమ తమ బ్రహ్మోత్స-
వకాలమందు బలి తెచ్చి వేయుదురను. ధ్వజస్తంభానకు యెదురుగా ఉత్తరభాగమందు దర్శ-
నాలవున్నది. అక్కడ శ్రీమత్ త్రిపురసుందరి ప్రతిష్ఠ చేసినది. ॥

॥శ్లోకం॥ శ్రీగ్రాసపద్మాసనా బాలశర్మా. తదీయాక పాపమందిరాధీశ సత్కుమారా
కా ప్రాస్త్రోమకానాని. కాళ్ళక్రియాన్నైత్రస్ని వారకాని, బాలాన్నశత్రుం సన్నసమీరా తాంతాంచ
ధర్మాన్నసారాదేయ ధనాపురి కాని. పౌరీయచ్ఛబాధా పరివారకాట్య్యా. కన్యామే పొంగావ్రప-
కాముకాలం. దేవప్రతిష్ఠా సమయప్రతిష్ఠా, కామాక్షీదేవీ కృత నిత్యతీర్థం॥ పల్లాలరా-
యుడి గోపురద్వారమందు ఉభయ పార్శ్వములయందు సుబ్రహ్మణ్యస్వామి విఘ్నేశ్వరుడు
వున్నారు. వారికి పశ్చిమభాగమందు మూడు విగ్రహములున్నారు. వీరికి యెదురుగా పశ్చి-
మభాగమందు పంచతీర్థము వున్నది. ఈ తీర్థం మహిమ బ్రహ్మాండ దేవమానమందు భైర-
వస్వామి బ్రహ్మాది పుణ్యనామ్యం చేత తమ వక తలచ్ఛేదం చేసినందుకు ఆ శిరస్సు భైరవునికి హస్తమందు
బ్రహ్మహత్య పాలం అంటుకుని వుండినందుకు మహాక్షేత్రాలయమైన తీర్థాలయందు స్నానం
చేసినా కాని విడువకపోయెను. ఆ తరువాత క్షేత్రానకు వచ్చి ఈ పంచతీర్థమందు స్నానం చేయ
గానే బ్రహ్మహత్య పాలు విడిచిపోయెను. అందునుంచి ఈ తీర్థప్రభావం అగాధంగా వున్నది.

ఈ తీర్థం కామకోటి ప్రభాతం పురాతనం వున్నది. ఈ తీర్థం వుండే మం-
టపం పెద్దదిగా వున్నది. మధ్యను దశరుస్తంభాల మంటపం గోపురం వున్నది. ఈ కోవెలమందు దక్షిణ
భాగం పశ్చిమభాగమందు పాలమంటపాలు వున్నవి. ఈ తీర్థానకు ఉత్తరభాగం దక్షిణభాగమందు
రెండు మంటపాలు వున్నవి. దక్షిణభాగం లో వుండే మంటపమందు అమ్మవారు పౌర్ణమాసి గుణానా
దుస్తోయం తాలం. వచ్చి కూర్చుండేది. ఈ తీర్థానకు ఉభయపార్శ్వాలయందు బృందావనం వు-
న్నది. ఉత్తరభాగమందు బావి వున్నది. మంటపం సన్నిధి గోపురం వున్నది. వైశాఖమాసం వే-

నవమి నాడు ఆ అమ్మవారు ఆ మంటపమందు వేంచేసి వుండేది. ఈ కాంచీక్షేత్రం దానికి పూర్వ
భాగమందు మహాద్వార గోపురం వున్నది. అది శ్రీమహాదేవ మహారాజు జీర్ణోద్ధారం చేసినారు.
దానికి దక్షిణమందు బలిపీఠం ధ్వజస్తంభం సింహం వున్నది. దానికి దక్షిణమందు ధ్వజా
రోహణ మంటపం వున్నది. దానికి దక్షిణభాగమందు అమ్మవారికి స్వయంపాకశాల వున్నది. దా
నికి పశ్చిమభాగమందు విఘ్నేశ్వరుడు వున్నాడు. ఈ యమ్మవారి పాదుకలుండే గోపురం వున్నది. దానికి ప
శ్చిమభాగమందు అమ్మవారికి నవరాత్రి మహోత్సవ మంటపం వున్నది. నవరాత్రి మంటపానికి ఉ
త్తర భాగమందు మధ్య పశ్చిమ ద్వారం వున్నది. గోపురం ఈ ధ్వజానికి ఉత్తరమందు కృత్తికో
త్సవ మంటపం వున్నది. దానికి పూర్వభాగమందు పవిత్రోత్సవ మంటపం వున్నది. దానికి పూ
ర్వభాగమందు ఉత్తరద్వారం వున్నది. గోపురం వున్నది. ఇందుకు పూర్వభాగమందు వా
హన మంటపం వున్నది. ఈ వాహన మంటపం ఉత్తరద్వారం మధ్య శతస్తంభ మంటపం వు
న్నది. ఇందులో వసంతోత్సవం చేసేది. ఈ మంటపానకు పూర్వభాగమందు ధనుర్మాస ఉ
త్సవ మంటపం వున్నది. దీనికి పశ్చిమం శంఖమ్మ కూపం ఆవి తీర్థం వున్నది. ఇది అమ్మవారికి
అభిషేకం చేసేది. గర్భగృహమందు జగద్గురు శంకరాచార్యుల వారు ఉద్ధారం చేసినది చ
క్రం వున్నది. శ్రీమహాత్రిపురసుందరి మూలస్థానం వున్నది. మూలస్థాన దక్షిణభాగమందు శ్రీ
తపస్సు కామాక్షమ్మ వున్నది. ఈ కామాక్షి పూర్వభాగమందు నవకాంత స్వరూపంగా
౯౦॥ బిలాద్వారం వున్నది. కాశ్యప వరద నాయుడు పరిమాణ గత సౌరాబ్దాః —— .
శ్రీశాలివాహన శకవర్షాః ౧౭౨౮ అయిన యుందు బి సంవత్సరములలో ఏలిన వస్వ
స్త్యాది ప్రభవాది అబ్దాః — దుందుభి సంవత్సరం వరకు సృష్ట్యాదిగత సౌరాబ్దాః ౧౯౫౫౮౮౫౦౩
మహాబలి బంధన సంవత్సరాలు. ౧౮౯౦౯౩౨౦౧౩॥ హరిశ్చంద్ర వర్షాః ౧౫౩౨౨౦౫౧౩॥
కార్తవీర్యార్జున సంవత్సరాలు ౧౧౯౦౯౫౧౩॥ రావణాసురుని సంవత్సరాలు ౧౧౯౦౨౫౦౩॥

భరత వత్సరాలు ౧౧౩౦॥ - పాండవులవత్సరాలు॥ పరీక్షిన్మహారాజువత్సరాలు॥ జన
మేజయవత్సరాలు॥ ఉదయానరాజువత్సరాలు॥ జయచ్చంద్రమహారాజవత్సరాలు॥ వల్లవాడ
చక్రవర్తివత్సరాలు॥ రాజశేఖరరాజువత్సరాలు॥ సూద్రకమహారాజువత్సరాలు ౫౧౧౦-
విక్రమాదిత్యునివత్సరాలు॥ ౧౨ - శాలివాహనవత్సరాలు॥ ౧౫౩౪॥ భోజరాజువత్సరా
లు ౧౫౫౪॥ వీరవెంకటపతిరాయలు॥ విజయనగరగోపాలరాయుడు॥ లోకశంకరాచార్యరా
యలు॥ ప్రతాపరుద్రసంవత్సరాలు॥ కంపరాయలు॥ — — . .

౮౧. సాతుల్లాఖాన్ ౨౦ సంవత్సరములు రాజ్యంచేసి ప్రమాదీచసంవత్సరం పైరా
ఫీనమాయెను. ఆమీదట పదిమంది కిల్లాదారులుగూడి భాకిబహద్దరు (?) చిన్నవానికి పట్టంకట్టి ఆ
మీదట తామనలో సంగోటకొండ్ర హుశారుగావున్నందున ఆసమాచారం నిజాంవారు విన్నారు గాని
వారున్నవాడు వానిచేత రాజ్యవ్యాపారం కాదు అనివేలూరు కిల్లాదారుడు దోస్తల్లీఖానుడు పి
లచి ఫరమానా రాజ్యవ్యాపారంచేయుమని ఆజ్ఞాపించినారు. ఆనందసంవత్సరం వేలూరు కిల్లాదా
రుడు ఆయనతమ్ముడు బాకరల్లీఖాన్ వశంరాజ్యంచేసి దోస్తల్లీఖాను ఆనందసంవత్సరంవరి
కాటుచావడ్డి రాణాచేసినారు. ఆనందసంవత్సరం మొదలుకొని సిద్ధార్థి సంవత్సరం పైశాఖ
నెల - త్రివరకు దుస్తల్లీఖానుడు సుబాచేసినాడు. ఆప్రకారం రాజ్యవ్యాపారంచేస్తూవుండగా
మహారాష్ట్రవారికి - వుండియిర్సాలు రూకలు ఇవ్వనందువల్ల మహారాష్ట్ర ఫౌజు ౫౦౦౦౦వ
చ్చినది. దానికి ధారలువచ్చినవారు వత్తే సింహరఘోజీ భోసలు ఇద్దరున్నువచ్చిరి. వారువచ్చినదున్ను
వనకట్టి వుంటే దోస్తల్లీఖానుడు సంధిసమాధానంచేకవుండగాక నువ్వుకం దవుండి దండు
మహారాష్ట్రవారు ఆప్పట్టు కాని దుస్తల్లీఖానున్ని చంపివేసి దండుకొల్లగొట్టుకొని రాజ్యం
కొల్లతీసుకొనిపోయిరి. ఆమీదట రెండునెలలవరకు సుబాచేసేటందుకు ఖానుండు లేక
రాజకంగా వుండెను. సుబాచేసిన దోస్తల్లీఖానుడికి నవ్వరల్లీఖానుడు చేకుమారుడు -

తప్పించుకొని వేలూరు కోటలో చేరియుండెను. ఆమీదట కల్లేదారుఁ వేలూరికిపోయి వాగ్దే పిలుచుకొని వచ్చి ఆర్కాటు రాజ్యానికి వేలూరులో పట్టంగట్టి నవాబతు కొట్టించి రాజ్యానికి ఉమాయిలు దొరలను ఒప్పించినాడు. ఆ సబ్దరల్లీఖాను రౌద్రిసంవత్సరం ఆషాఢ మాసంలో అర్కాటుకి వచ్చినాడు. ఆది మొదలుకొని దుర్మతిసంవత్సరం ఆశ్వీజనెలవరకు సుభా చేస్తూవుండగా ఇంతలో పరాగి వాండ్లు వచ్చి మీ తండ్రి దోస్తల్లీఖాను సుభా చేసేటప్పుడు మాకు సంబళాలు బాకీ నిల్వ ఉండవలసినది. ఇదివరకు పుట్టె వీడు అనవా సబ్దరల్లీఖానుది నిదంగా చేసి సంబళాలు అడిగిరి. అందుకు సబ్దరల్లీఖాను చెప్పినది.

నేను ఇప్పుడు వచ్చినాను. నేను మీద రూకలు వేస్తే మీకు రావలసిన బాకీ ఇస్తానని చెప్పెను. ఆమాట వినక పొద్దున్న వరకు కల్లేదారుని ముఖాంతరం మధ్యస్థం గా చెప్పించినారు. అందుకూ వినలేదు. ఆ మీదట వేలూరులో పినతండ్రి కొడుకు మృత్యుంజయ రల్లీఖాను అనేపేరటు లక్ష రూపాయలు అప్పు ఇస్తే నా మీదకు వచ్చే రూకలు ఇస్తానని. అని కాకితం వ్రాసినారు. వారు ఆ కాగితం తీసుకొని ఉత్తరం వ్రాసినది. సుభా చేసే వారికి రూకలు వేసే కల్లేదారుని ఇప్పుడు అదిగో ఉంచినాను ఇక్కడ రూకలు దారుకడు అనిబడుచు వ్రాసినాడు. ఆ కాగితం తీసుకొని కల్లేదారుడు వంచన చేసి చెప్పినది. నిన్ను వేలూరికి పంపితే మీ ముస్తు కూడా వచ్చి మృత్యుంజయ రల్లీఖాను అదిగిరి రూకలు ఇస్తానని చెప్పినారు. ఆ ప్రకారం వారి మాటలు విని రెండు వేల సుత్తాలతో కూడిన వేలూరికి పోయి దండును పెయిప్పటు తీసి సబ్దరల్లీఖాను కల్లేదారుడు సహా పిలుచుకొని కోటలోకి పోయినారు. వచ్చిన వారికి కోటలోవుండే వారు మర్యాద చేసినారు. నాటి దినం అక్కడ వుండి మరునాడు సబ్దరల్లీఖాను సుభా చేసేనాడు కల్లేదార్లను చూచి మనము ఇక్కడికి వచ్చినది ఏమి ఉపయోజనము

చేసేదానికాం. వచ్చినపని చూచుకొని పోవలెనని అని అనినారు. అందుకు కర్నేదాలెం
కోటలో వుండే ముజప్ఫరుజంగు అల్లిఖాను ని లక్ష రూపాయలు ఇస్తే నవాబు హిందరూకలు రాగా
నే ఇస్తున్నాము అని అన్నారు. అందుకు ముజప్ఫరుజంగు దల్లిఖాను ఇకవంటికి అప్పుడె తీసేము
దుకు వచ్చినారు. అని మనస్సులో వుంచి సుబాచేసిన వానిని చంపి వేయ్యవలెనని వంచనచేసి
రాత్రి పరకల్లో చంపివేసి వానికి చెయ్యవలసిన కర్మచేసి విరిచి అప్పుడు ఇంటికి వచ్చి సుబా
కట్టుకొని వకవేళ సుబా చేసినాడు. ఈ సమాచారం పదిమంది కర్నేదాలెం నవాబులు
ల్లోస ఖాను కూడిక నాసిరుజంగు శకంము [illegible] పోతూన్నదని కోడికానికి లక్షలు లక్షలు లోనే కూడి
నిజాం వారు సవారి బయలుదేరి వచ్చి అనవదీఖాన్ సాహెబుకు రాజ్యం చెయ్యమని చెప్పి
బయలుదేరి పోయినారు. ఆ మీదట అనవదీఖాన్ సాహెబు దుర్మతి సంవత్సరము
లో పూర్వము మొదలుకొని శుక్లసంవత్సరం వరకు సుబాచేసినాడు. పమ్మట చందాసా
హెబు సాతారా వుసవారి నుంచి ఇరావన్ ముదిఖాను సాహెబును కూడా తీసుకొని వచ్చి
ఆనవాయి అనవదీఖానుడు కొట్లాడి చూచి కనుమ మీదనే దండు దిగి పులిచేరి ప
రాసువాండ్లను తెప్పించి ఆ జాతి వానికాని కత్రాసి వారి మొకరలు బారు సుస్థిరం దనివ
దుకుంఠు సహాయముకాని జగడం చేసి అనవదీఖానుని చంపివేసి చందా సాహెబు
2 సుబా కట్టుకున్నారు. అప్పుడు నవాబు మహమ్మదల్లిఖాన్ దండు చేర్చుకొని వచ్చి తిరు
చునాపల్లి చేరి యుండెను. ఆ సమాచారం చందా సాహెబు దండును తీసుకొని పో
యి చందా సాహెబు కోట ముట్టడి వేసుకొని వుండగా అప్పుడు ~~[illegible]~~ మహమ్మ
దల్లిఖాను సాహెబులోగా వున్నట్టుగానే వుండి చందా సాహెబు దగ్గర వుండే దండు వాండ్లను
ప్రహారి చేసి దండు కలవచేసినాడు. ఆ మీదట దండు యావత్తు చెదిరి వెళ్లిపోయెను.
ఆ మీదట చందా సాహెబులో కూడా కొంచం దండు వుండెను. అప్పుడు

క్రోబులో వుండే సుబేదారులున్ను కొంతదండున్ను తీసుకొని వచ్చి చందాసాహెబును చంపివేసినా రు. ఆ మీందటను వారు మహమ్మదల్లీఖానుసు సుబాను చేసుకొన్నారు. ఈ వరుసను వుండగా- చందాసాహెబుకొడుకు రజాసాహెబు అనే వాడు ఫులిచేరి తిప్పలిసు ఫ్రెంచిజాతి వారిదగ్గరికి పోయి మా తండ్రిని చంపివేసి సుబా కట్టుతున్నారు అని చెప్పుకున్నందుకు ఫులిచేరివారు వాని మద్దతు చేసి రాజ్యాన్ని కొట్టినారు. అల్లా వుండగా మహమ్మదల్లీఖానుసాహెబువారు చన్నప ట్నం ఇంగ్లీషు గవర్నరు పక్రూట్టులో చెప్పినందుకు వారు కొంత్రబారు వాండ్లు జాతివా ళ్లను ఇచ్చి కుమ్మకు చేసినారు. ఆ మీందటను ఆ ఫ్రెంచు తీసుకొని రెండు దండ్లు కూడాను చాసాహెబుకు మారుదు రజాసాహెబులో కొన్నిదినాలు జగడం చేస్తూ వుండగా ఈ వర్తమానం గోలుకొండ నిజాం వారు విని తమ మారుదు నాసరజంగును ప్రయాణం చేసి వారి లో కూడ అరువైవేలు గుర్రాలను కుమ్మకు ఇచ్చి ఈ రాజ్యాన్ని కొట్టుమని అంపించినారు.

ఫులిచేరి వాండ్లు వెయిదక్షైన వారిని లోలవిడిచి వుండగా కందమూ రు సుబాచేసి పరానివాండ్లకు ఏమేమో మాటలు వ్రాసిన సంవతిచి నాసరజంగు ప్రాణను ను చంపివేసినారు. ఆ మీందట దండు అంతా వ్యర్థా వ్యథలు అయిపోయెను. ఆ మీందటు ఫు లిచేరి వారున్ను చన్నపట్నం వారున్ను కొన్నిదినాలు వకరికి వకరు రాకుండా ఫులిచేరివా రి మాటలని విడిచిపోయెను. ఉరదిమె రణాలు కానినవారు మహమ్మదల్లీఖానుసాహె బుల వారికే సుబా నిలిచిపోయెను.

కావలి వెంకటబొర్రయ్య జెన్నెట్లు ..

11/7/43

Restored by. కే. శేషాచార్యులు. 9-7-43